

บทที่ 6

การวิเคราะห์เนื้อหา บทบาท และหน้าที่ของรายการโลกสิ่งแวดลอมที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดลอมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหารายการโลกสิ่งแวดลอม โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น และในแต่ละประเด็นมีวิธีและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. เรื่องที่นำเสนอ ในการวิเคราะห์เรื่องที่น่าสนใจนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าเนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและสร้างเสริมสิ่งแวดลอมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่รายการโลกสิ่งแวดลอมนำเสนอเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรและเน้นเรื่องใดมากที่สุดแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามเกณฑ์ในการจำแนกหมวดหมู่เนื้อหาทางด้านสิ่งแวดลอมเพื่อสุขภาพ

2. บทบาทที่รายการโลกสิ่งแวดลอมได้กระทำโดยปรากฏผ่านทางเนื้อหารายการ ซึ่งการพิจารณาการกระทำบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดลอมที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดลอมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพและการแสดงออกซึ่งบทบาทเหล่านั้น ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการกระทำบทบาทของสื่อมวลชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) ตามทฤษฎีของ McQuail และ Wesley and McLean บทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ตามทฤษฎีของ Wallack, Dorfman, Jernigan and Themba และบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นคู่ปฏิปักษ์ (Adversary role) ตามทฤษฎีของ McQuail มาเป็นหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการโลกสิ่งแวดลอมเพื่อประเมินการแสดงบทบาทของรายการในฐานะผู้ส่งสารที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดลอมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สะท้อนให้เห็นในเนื้อหาของรายการ

3. หน้าที่ที่รายการโลกสิ่งแวดลอมได้กระทำ โดยปรากฏผ่านทางเนื้อหาของรายการ ซึ่งการพิจารณาการกระทำหน้าที่ของรายการโลกสิ่งแวดลอมที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดลอมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพและการแสดงออกซึ่งหน้าที่เหล่านั้น ผู้วิจัยจะใช้กรอบทฤษฎีหน้าที่นิยมตามทฤษฎีของ Wilbur Shramm และบทบาทหน้าที่ที่พึงประสงค์ของสื่อมวลชนจากมุมมองของสังคม ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสาร และสื่อมวลชน ของ Denis McQuail มาเป็นหลักในการวิเคราะห์เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการ เพื่อประเมินการกระทำหน้าที่ของรายการโลกสิ่งแวด-

ล้อมในฐานะผู้ส่งสารที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สะท้อนให้เห็นในเนื้อหาของรายการ

รายการโลกสิ่งแวดล้อม

รูปแบบและเนื้อหาของรายการ

รายการโลกสิ่งแวดล้อมเป็นรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ที่ผลิตโดยฝ่ายข่าว/ฝ่ายผลิตรายการ สถานีโทรทัศน์ไอ ทีวี เนื้อหาของรายการมีความยาว 20 นาที ออกอากาศทุกวันอาทิตย์เวลา 18.10-18.30 น. ทางสถานีโทรทัศน์ไอ ทีวี กลุ่มเป้าหมายของรายการ คือ ผู้ชมรายการทั่วไปที่มีความสนใจในเรื่องราวทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยมี คุณกิตติ สิงหาปัด ซึ่งมีตำแหน่งเป็นบรรณาธิการข่าวของสถานีโทรทัศน์ ไอ ทีวี และเป็นนักข่าวสายสิ่งแวดล้อมที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี เป็นพิธีกรผู้ดำเนินรายการ แนวคิดของรายการโลกสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานคุณภาพชีวิตของคน ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นล้วนแต่มีผลกระทบต่อคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้ชมรายการจึงควรได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุและการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมให้ตรงจุดจึงจะช่วยกันแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง รายการโลกสิ่งแวดล้อมมีจุดประสงค์ในการนำเสนอรายการ คือ การนำเสนอปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์เพื่อทำให้ประชาชนรู้จักเรื่องสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น และเกิดความรู้สึกตระหนักเพื่อเข้ามาช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สถานการณ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ลักษณะรูปแบบของการดำเนินรายการโลกสิ่งแวดล้อมนั้นจะแบ่งการนำเสนอเนื้อหาในรายการออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงสารคดีพิเศษ ช่วงกระแสสีเขียว/ร้องเรียนปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วงแฟมส์ตวิโลก/แฟมส์ธรรมชาติ สำหรับช่วงที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงสารคดีพิเศษนั้น ทางรายการจะนำเสนอสารคดีที่ผลิตขึ้นเฉพาะตอน โดยส่วนใหญ่จะจบในตอน เนื้อหาของรายการในช่วงนี้จะเน้นถึงเรื่องราวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น และประเด็นที่น่าเสนอนั้นจะเป็นประเด็นที่มีความสนใจจากกระแสข่าวรวมถึงเรื่องราวที่มีผู้สนใจเป็นพิเศษ โดยจะติดตามเจาะลึกถึงที่มาของเรื่อง วิเคราะห์สาเหตุที่เกิดขึ้น แนวโน้มของเรื่องดังกล่าวในอนาคต ตลอดจนถึงบทสรุปที่เป็นอยู่ โดยในเรื่องจะมีการเสนอความคิดของทั้ง 3 ฝ่าย คือ ผู้ที่กระทำ ผู้เสียหาย และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ โดยจะให้ทุกๆฝ่ายมีส่วนร่วมและเสนอความคิดเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในสังคมต่อไป เนื้อหาของรายการในช่วงนี้มีความยาวประมาณ 10 นาที

สำหรับช่วงที่ 2 ของรายการนั้น ในช่วงแรกของการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาของผู้วิจัยเป็นช่วงกระแสสีเขียว ซึ่งนำเสนอเรื่องราวของกระแสข่าวด้านสิ่งแวดล้อมเด่นๆ ประจำสัปดาห์ทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบข่าว โดยมีพิธีกรเสนอ

ความคิดเห็นสอดแทรกระหว่างข่าวนั้นๆ ในแต่ละตอนจะมีการนำเสนอข่าว 2-4 ข่าว (ออกอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2541 และปี พ.ศ.2543) และในช่วงหลังของการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการ ศึกษาของผู้วิจัยเป็นช่วงร้องเรียนปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งทางรายการนำมาออกอากาศแทนช่วง กระแสสีเขียว ช่วงร้องเรียนปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ชมรายการเข้ามามีส่วนร่วม โดยการส่งเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ผู้ชมรายการกำลังประสบอยู่เข้ามาทาง รายการในฐานะเป็นเวทีที่ทำให้ผู้ชมรายการคนอื่นๆ ได้รู้สึกรู้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องใกล้ตัว และได้เห็นเป็นตัวอย่างว่าเวลาผู้คนที่ประสบปัญหาเดือดร้อนทางด้านสิ่งแวดล้อมในกรณีต่างๆ จะ ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหายังไง โดยเน้นการอ้างอิงหลักการทางกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่สามารถ นำมาช่วยแก้ไขปัญหานั้นได้ นอกจากนี้ทางรายการยังเป็นสื่อกลางในการติดตามกรณีปัญหาทาง ด้านสิ่งแวดล้อมกับผู้กระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาและหน่วยงานราชการที่ต้องรับผิดชอบแก้ไขในเรื่อง นี้ให้กับผู้ร้องเรียนปัญหาเข้ามาในรายการ (ออกอากาศปี พ.ศ.2542) เนื้อหาของรายการในช่วงนี้ มีความยาวประมาณ 4 นาที

ช่วงที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของรายการ คือ ช่วงเพิ่มสัตว์โลก/เพิ่มธรรมชาติ เนื้อหาของรายการช่วงเพิ่มสัตว์โลกนั้นออกอากาศในช่วงแรกที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการ ศึกษา มีเนื้อหาเป็นการนำเสนอชีวิตสัตว์ โดยจะเน้นพฤติกรรมแปลกๆของสัตว์และสัตว์ที่หาได้ ยาก แสดงให้เห็นความน่ารักของสัตว์ ตลอดถึงชีวิตความเป็นอยู่ ที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่นำเสนอ นั้น รวมถึงประโยชน์ของสัตว์ที่มีบทบาทต่อระบบนิเวศในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ (ออกอากาศปี พ.ศ.2540-2542) ส่วนช่วงเพิ่มธรรมชาตินั้นออกอากาศในช่วงหลังที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการ ศึกษา เนื้อหารายการช่วงเพิ่มธรรมชาติเป็นการนำเสนอเรื่องระบบนิเวศทางด้านสิ่งแวดล้อมใน ภาพที่กว้างขึ้น เช่น ระบบนิเวศของสัตว์ พืช ถ้า โดยเน้นที่จะถ่ายภาพในธรรมชาติเท่านั้น (ออก อากาศปี พ.ศ.2543) เนื้อหาของรายการในช่วงนี้มีความยาวประมาณ 3 นาที

สำหรับรายละเอียดการนำเสนอประเด็นเนื้อหา การแสดงบทบาทและการกระทำ หน้าที่ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วง เวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2542 – 31 กรกฎาคม 2543 จะนำเสนอในตารางที่ 6 ในหน้าถัดไป

ตารางที่ 6 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพประชาชนวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
1 ส.ค. 2542	สุขภาพโลก สิ่งแวดล้อม-การบำบัดน้ำเสีย	น้ำเสีย แห่ลมขมขึง	ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังร้องเรียนมาว่าน้ำทะเลบริเวณปากคลองแหลมฉบังเน่าเสีย เกิดฟองสีขาวจำนวนมากปลิวไปตามกระแสลม และมีคราบน้ำมันสีดำมากมายติดอยู่บริเวณชายฝั่งคลอง สาเหตุอาจเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม	เทศบาลแหลมฉบังชี้แจงว่าการทำเรือและนิคมอุตสาหกรรมยืนยันว่ามี การบำบัดน้ำเสียและตรวจสอบคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยลงคลอง ในขณะที่สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลยืนยันว่าตัวอ่อนน้ำที่เก็บมาตรวจสอบเป็นน้ำเสีย	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ รับทราบ	การนำเสนอ ข่าวสาร
8 ส.ค. 2542	สุขภาพโลก สิ่งแวดล้อม-การบำบัดน้ำเสีย	น้ำเสีย พักยาได้	ชาวบ้านพักยาได้บอกว่าบริเวณสุดท้ายหายขาดใกล้อยู่เก็บบริเวณพักยาได้มีท่อน้ำเสียขนาดใหญ่ 4 ท่อ ปล่องน้ำเสียที่มาจากชุมชนลงทะเลและในระยะเวลา 6-7 เดือนนี้จะ	ปลัดเมืองพัทยาชี้แจงว่ากำลังมีการก่อสร้างสถานีสูบน้ำเสียเพื่อไปบำบัด อยู่เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็จะไม่มีการปล่อยน้ำเสียโดยตรงลงทะเลอีกต่อไป	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนให้หน่วยงานที่	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
15 ส.ค. 2542	สุขภาพ ভাল สิ่งแวดล้อม-การบำบัดน้ำเสีย	น้ำเสีย จ.ปทุมธานี	<p>ปล่อยน้ำเสียมากทำให้น้ำทะเลบริเวณนี้เสียและมีกลิ่นรุนแรง</p> <p>ชาวบ้านที่ จ.ปทุมธานีร้องเรียนมาว่าหมู่บ้านพรรณพฤกษาไม่มีการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียของหมู่บ้านและปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองสาธารณะทำให้ชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภค บริโภคได้อีกต่อไปได้จากการที่เด็กอาบบ้านในลำคลองแล้วเกิดผื่นคันตามร่างกาย</p>	<p>เจ้าหน้าที่อำเภอและกรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะร่วมกันกำจัดผักตบชวาและน้ำเสียในเบื้องต้นและนำเรื่องเสนอหน่วยเหนือในการดำเนินการแก้ไขต่อไป การปล่อยน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบริหารบำบัดดูแลของสาธารณสุขและส่งผลกระทบต่อชาวบ้านถือว่าผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ผู้ได้รับผลกระทบสามารถเรียกร้องตามความเสียหายที่เกิดขึ้นตามสิทธิทางแพ่งซึ่งผู้รับผิดชอบจะต้องชดใช้ตามกฎหมาย</p>	<p>ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม</p>	<p>สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนเพื่อให้ หน่วยงานที่รับ ผิดชอบได้ รับทราบ ผู้ให้การผลักดัน สนับสนุน เปลี่ยนแปลงรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณสุข ในกา ร ำ กฎหมาย</p>	<p>การกระตุ้น และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหว ในสังคม</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
29 ส.ค. 2542	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โรงปูนปากช่องปลดปล่อย	ชาวบ้าน ช.บ้านสวน ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ร้องเรียนว่าบริษัทโศคไคมี จำกัดซึ่งผลิตปูนขาวได้ปล่อยฝุ่นปูนฟุ้งกระจายในขณะผลิต อีกทั้งยังมีฝุ่นเข้าตาออกจากรถบรรทุกทำให้ชาวบ้านต้องทำความสะอาดบ้านตลอดเวลาไม่เช่นนั้นจะนอนไม่ได้และจะเกิดการคันตามผิวหนัง	กรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะรีบดำเนินการตรวจสอบและแก้ไข พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดว่าการประกอบกิจการอันอาจให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองประกอบกิจการได้ หากยังละเลยให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญจะมีบทกำหนดโทษคือระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนและปรับไม่เกิน 2,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ	ร้องทุกข์สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวทีให้ผู้เดือดร้อนจากปัญหาออกอากาศร้องเรียนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ	การกระตุ้นเจ้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคม
5 ก.ย. 2542	สุขภาพบาลสิ่งแวดล้อม	กองขยะจ.สมุทร-	ชาวบ้าน ต.แพรภษาใหม่ อ.เมืองจ.สมุทรปราการร้องเรียนว่าได้รับ	นายเฉลิม แนนหนา ปลัดอำเภอเมืองจ.สมุทรปราการและสภาตำบล	ร้องทุกข์สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวทีให้ผู้เดือดร้อน	การกระตุ้นเจ้าและระดมสรรพ

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่องนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
	การจัดทนายะ	ปรากฏ	ความเดือดร้อนจากที่ทิ้งขยะของบริษัทเอกชนหนึ่งส่งกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและมีการปล่อยน้ำเสียออกมาด้วย เด็กที่อาศัยอยู่แถบนั้นเกิดอาการป่วยและต้องไปรักษาเดือนละ3-4ครั้ง	ปรากฏชัดแจ้งว่าได้กำกับให้ผู้ประกอบการเจ้าของบ่อขยะทำการไกลบโดยให้ทรายและปูนขาวเพื่อกำจัดกลิ่นและใส่สารส้มลงไปบ่อบำบัดน้ำเสียเพื่อให้เกิดการตกตะกอนและจะได้สูบน้ำเสียทิ้งไป ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535		จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนให้หน่วยงานที่รับผิดชอบไป รับทราบ ผู้ให้การผลักดัน สนับสนุน เปลี่ยนการรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณชน ในการใช้ กฎหมาย	กำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหว ในสังคม
12 ก.ย. 2542	ภาวะสพิษ-มลพิษทางอากาศ	โรงงานเหล็ก เขตบางแค	ชาวบ้าน ช.หนองใหญ่ เขตบางแค ร้องเรียนว่าได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็นและเสียงดังจากโรงงาน	ผู้อำนวยการเขตบางแคชี้แจงว่าเพื่อให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบให้โรงงาน ดำเนินการแก้ไขปัญหา ผู้เสียหาย	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหาออก อากาศร้องเรียน	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
19 ก.ย. 2542	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	ห้องสัมมนา สาธิต คลอง สามวา	เพิ่มพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณข้างเคียงทำให้ชาวบ้านและเด็กหลายคนเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ นอกจากนี้โรงงานยังทิ้งน้ำทิ้งกลางวันและกลางคืนสร้างความเดือดร้อนและก่อให้เกิดความรำคาญแก่ชาวบ้านในเวลาพักผ่อน	สามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535		ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ รับทราบ ผู้ให้การผลักดัน สนับสนุน เปลี่ยนการรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณชน ในการใช้ กฎหมาย	ความ เคลื่อนไหวใน สังคม
	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	ห้องสัมมนา สาธิต คลอง สามวา	ภายหลังจากที่โกดังเก็บสารเคมีทางการเกษตรแห่งหนึ่งในเขตคลองสามวาถูกไฟไหม้ได้ส่งกลิ่นรุนแรงของสารเคมีทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงวิตกว่าอาจจะได้รับอันตรายจากสารเคมีที่	ผู้อำนวยการเขตคลองสามวาชี้แจงว่าได้ประสานงานกับกรมควบคุมมลพิษดำเนินการใช้ปูนขาวกับยาดับกลิ่นไปปราบปรามบริเวณของสารเคมีที่ถูกเพลิงไหม้และทางบริษัทได้ดูบ่อน้ำที่ออกจากคูน้ำโรงงานไปทิ้งเพื่อลด	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนให้ หน่วยงานที่ รับผิดชอบได้	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
			ตลกต่าง	ความเสียหายจากสารพิษที่อาจส่งผลต่อสุขภาพของชาวบ้าน ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมพ.ศ.2535		รับทราบ ผู้ให้การผลักดัน สนับสนุน เปลี่ยนการรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณชน ในการใช้ กฎหมาย	
26 ก.ย. 2542	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โกดังเก็บสารเคมี เจอโกดัง จ.ชลบุรี	ชาวบ้านตลาดกิโลลิบ อ.สัตหีบ จ. ชลบุรี ต้องเจ็บป่วยและเป็นโรคผิวหนังหลายรายสาเหตุเกิดจากการรั่วไหลของสารเคมีออกสู่อากาศและส่งผลถึงนม	นายทิว แดงแก้ว ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาลอง จ.ชลบุรี ซึ่งแจ้งว่าได้ดำเนินการส่งกำกับไม่ให้ทางโรงงานสารเคมีมาเก็บไว้ในโกดังอีก ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนให้ หน่วยงานรับผิดชอบ ขอทราบ ผู้ให้รายละเอียด สัมพันธ์เปลี่ยนแปลง	การกระตุ้นเรา และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
3 ต.ค. 2542	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โง้งงาม ปลดปล่อย อ.ปากช่อง	ชาวบ้านหมู่ 5 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นของ สีและทินเนอร์และกลิ่นก๊าซอย่างรุนแรงต่อเนื่องทุกวันจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้านทำให้ชาวบ้านและเด็กๆ เกิดอาการเมื่อยเมื่อสูดกลิ่นเข้าไป	วิโรจน์ ศรีสิงห์ประธานบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลกลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมาชี้แจงว่าได้ประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาตรวจสอบเพื่อดำเนินการแก้ไข แล้ว ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศ ร้องเรียนให้ หน่วยงานรับผิดชอบ ขอทราบ ผู้ให้รายละเอียด สัมภาษณ์เปลี่ยน การรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณสุข	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม

พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท ในกา รใช้ กฎหมาย	หน้าที่
10 ต.ค. 2542	ทรัพย์สิน ธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ- โครงการพัฒนาที่ ก่อให้เกิดผล กระทบต่อวิถีชีวิต ของชุมชน	โรงไฟฟ้า บอนอก	จากการประท้วงของชาวบ้าน ต.บอนอกและพื้นที่ใกล้เคียงใน จ.ประจวบคีรีขันธ์ต่อการไฟฟ้าฝ่าย ผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจเห็นชอบให้ บริษัทเอกชนดำเนินโครงการผลิต กระแสไฟฟ้าด้วยพลังถ่านหิน เนื่องจากเกรงว่าโครงการดังกล่าว จะก่อให้เกิดปัญหามลพิษจากฝน กรดเช่นเดียวกับพื้นที่ใน อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง คณะรัฐมนตรีจึงออก คำสั่งให้ทำการประชาพิจารณ์ โครงการดังกล่าวแต่ก็ยังไม่ได้รับการ ต่อต้านจากประชาชนผู้มองเห็นว่า การดำเนินการทำประชาพิจารณ์ไม่	การประชาพิจารณ์เป็นทางออกที่ดี ของปัญหาโดยการให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อความ ชอบธรรมในส่วนที่ประชาชนในพื้นที่ จะได้รับผลกระทบ แต่ต้องมีความ โปร่งใสเป็นที่ยอมรับของประชาชน ความไม่ลงตัวของโครงการทำ ประชาพิจารณ์โรงไฟฟ้าบอนอก คณะกรรมการทำประชาพิจารณ์ต้อง นำมาเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับการ จัดประชาพิจารณ์โรงไฟฟ้าหินกูดที่ จะมีขึ้นไม่ครั้งต่อไป	สารคดีพิเศษ	สื่อกลาง- ผู้ตีความ อธิบาย และทำให้เข้าใจ ในเหตุการณ์ที่ ยังเป็นที่ยังสย โดยการแปล ความหมาย และขยายความ สิ่งที่เกิดขึ้นเพิ่ม เติม เพื่อสร้าง ความเข้าใจและ ทำให้เหตุการณ์ ที่ไม่กระจ่าง แจ่มชัด ขึ้น	การเสนอแนะ หรือชักจูงใจ

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โง่งามปล่อย ชมพูวัน จ.ปทุมธานี	มีความโปร่งใสเพราะมีขึ้นเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับโครงการที่รัฐบาลตัดสินใจให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้น ชาวบ้านหมู่บ้านอยู่เจริญคลองสอง ต.ประจักษ์ศิลปชัย จ.ปทุมธานี ร้องเรียนว่ากำลังเดือดร้อนจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านปล่อยเขม่าควันและกลิ่นที่ค่อนข้างรุนแรงก่อให้เกิดความรำคาญ โรงงานนี้ทำงานทั้งกลางวันกลางคืนจึงสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านในเวลาพักผ่อน	ผู้อำนวยการเขตคลองหลวงซึ่งแจ้งว่าได้ให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบให้โรงงานดำเนินการแก้ไขปัญหา ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน ออกอากาศ ร้องเรียนให้ หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบ	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหว ในสังคม
17 ต.ค. 2542	ภาวะมลพิษ-การใช้สารอันตราย	โกดังเก็บสาร เคมีบางซื่อ	ชาวบ้านย่านถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ ร้องเรียนว่าได้รับความสะดวกร้อนจากบริษัทแห่งหนึ่งที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงต่อเติมอาคาร	ผู้อำนวยการเขตบางซื่อซึ่งแจ้งว่าได้มี	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน ออกอากาศ ร้องเรียนให้	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดอุตสาหกรรมระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่	
24 ต.ค. 2542	สุขภาพใกล้-สิ่งแวดล้อม- การบำบัดน้ำเสีย	โรงงาน ฟองเต้าหู้ จ.ปทุมธานี	ใช้เป็นโดรงเก็บสารเคมี ผู้ที่อาศัย อยู่ในบริเวณใกล้เคียงมีความหวาดระแวงว่าอาจจะเกิดอัตรคดียัยได้	การตรวจสอบและประสานงานกับ กระทรวงอุตสาหกรรมในเรื่องของการเก็บวัตถุเคมีและได้ออกคำสั่ง ตอนใบอนุญาตในการประกอบกิจการไปแล้วเพื่อความปลอดภัย ในสวัสดิภาพของประชาชนผู้เสียหาย สามารถดำเนินมาตรการกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน ออกอากาศ ร้องเรียนให้หน่วยงานรับผิดชอบ ทบทวน ผู้ให้การผลักดัน สนับสนุน	การกระตุ้นให้ และระดมสรรพกำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหวในสังคม	
			ชาวบ้านหมู่ 5 ต.เชียงรากใหญ่ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากโรงงาน ทำฟองเต้าหู้ปล่อยน้ำเสียออกจาก โรงงานโดยไม่มีการบำบัดทำให้มี กลิ่นเหม็น จนผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณ นั้นเกิดการอาการแพ้หน้าอกและนอนไม่หลับ	ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีที่แจ้งว่า ได้สั่งให้อุตสาหกรรมจังหวัดเข้าไป ตรวจสอบแล้วพบว่ายังไม่ได้รับ อนุญาตให้ประกอบกิจการจึงแจ้งให้ เจ้าของกิจการทำเรื่องขออนุญาต ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทาง กฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข				

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
	ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ-สัตว์ในระบบนิเวศน์ที่ช่วยดูแลสภาพแวดล้อม	หนึ่งห้อง	หนึ่งห้องช่วยลดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ในระยะตัวอ่อนที่เป็นตัวหนอนมันจะกินหอยเล็กๆที่เป็นพาหะนำโรคพยาธิจำได้ในสัตว์และใช้สมองอีกเสบในมนุษย์ หนึ่งห้องจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าถ้าสภาพแวดล้อมที่เนี่ยยังมีห้องอยู่แสดงว่าธรรมชาติตรงนั้นค่อนข้างสมบูรณ์เป็นหน้าที่สะอาดแต่ถ้าไม่ตรงเนี่ยหรือโรงงานปล่อยน้ำเสียออกมาถึงห้องก็จะหนีไปอยู่ที่อื่น	พ.ศ.2535 การคิดตั้งระบบน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรมและการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมให้ห่างจากแหล่งน้ำ		เปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการบังคับใช้กฎหมาย	การให้การศึกษา

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
31 ต.ค. 2542	สุขภาพบาล สิ่งแวดล้อม- การบำบัดน้ำเสีย	โรงงาน แกะกั๋ง สมุทรสาคร	ชาวบ้าน ต.บางหญ้าแพรก จ.สมุทรสาคร ร้องเรียนว่าได้รับ ความเดือดร้อนจากโรงงานแกะกั๋ง ซึ่งปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงาน โดยไม่มีการบำบัดทำให้มีกลิ่นเหม็นทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณ นั้นเจ็บป่วยและไม่สบายติดต่อกัน	นายสมทบ พรเกียรติกุล ประธาน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลบางหญ้าแพรกชี้แจงว่าได้ให้ ทางพนักงานลงไปตรวจสอบพื้นที่ และเห็นว่ามิโรงงานใดบ้างที่ไม่มี ระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อเชิญเจ้าของ กิจการมาประชุมเพื่อหาข้อตกลงกัน เพื่อการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียให้ กับโรงงานต่างๆ ผู้เสียหายสามารถ ดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำ ผิดได้ตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ.2535	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน ออกอากาศ ร้องเรียนให้ หน่วยงานที่มีขีด ขอบทราบ ผู้ให้เหตุผล สนับสนุเปลี่ยน การรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณชน ในการใช้ กฎหมาย	การกระตุ้น และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ เคลื่อนไหวใน สังคม
7 พ.ย. 2542	ภาวะมลพิษ- มลพิษทางเสียง	อู๋ ร ติ เม ล์ ส่งเสียงดัง	ชาวบ้าน ต. ประชาชื่น 18 และ ต. ประชาชื่น 19 ถ. ประชาชื่น กรุงเทพฯ ร้องเรียนว่าเดือดร้อน จากคู่อ้อมเลียขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครที่ส่งเสียง	นายสมศักดิ์ จันทร์วัฒนา ผู้อำนวยการเขตบางซื่อชี้แจงว่าได้ดำเนินการ แก้ไขโดยให้มาตฐานวิชาการเรื่อง ระดับเสียงที่เป็นอันตรายและตาม พระราชบัญญัติสาธารณสุขในเรื่อง	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน ออกอากาศ ร้องเรียนให้ หน่วยงานที่มีขีด	การกระตุ้น และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหว ในสังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
14 พ.ย. 2542	ภาวะมลพิษ-การใช้สารสกัดจากธรรมชาติและสารเคมีและสารพิษ	ผักปลอดสารพิษ	ตั้งตลอดโดยเฉพาะเวลากลางคืน เป็นการรบกวนชาวบ้านในเวลาพักผ่อน	การก่อเหตุความรำคาญให้แก่ประชาชน จึงได้มีการออกหนังสือคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยระงับการประกอบกิจการในเวลากลางคืน และได้หนังสือแจ้งไปยังองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพให้ควบคุมอีกทางหนึ่งในฐานะที่เป็นกิจการดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	สารคดีพิเศษ	สื่อกลาง-กระแอกเงาสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ	การนำเสนอข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โรงงาน พลาซิดิก บางขุนเทียน	สามารถหาแหล่งปลูกผักปลอดสารพิษได้ ชาวบ้านแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน ร้องเรียนว่าเตาเผาขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงปล่อยฝุ่นละอองและส่งเสียงดังรบกวนชาวบ้านเวลาพักผ่อน	นายยุทธนา รวีเหลือง ผู้อำนวยการเขตบางขุนเทียนชี้แจงว่าได้ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบเพื่อออกไปเตือนสาธารณสุขให้เจ้าของกิจการแก้ไขหรือกำจัดมลพิษ ถ้าเจ้าของกิจการไม่ปฏิบัติตามก็จะทำเรื่องส่งไปยังสถานีตำรวจเพื่อดำเนินคดีต่อไป ทางด้านกฎหมายสาธารณสุขเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถออกคำสั่งให้เจ้าของกิจการแก้ไขปัญหามลพิษโดยทันทีภายในเวลา 1 วัน เมื่อได้รับหนังสือแจ้งแล้ว	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวทีให้ผู้เดือดร้อนจากปัญหา ออกอากาศให้หน่วยงานมีขีดความสามารถ ขอบทราบ ผู้ให้การผลักดัน สนับสนุน เปลี่ยนการรับรู้เกี่ยวกับอำนาจของสาธารณสุขในการใช้กฎหมาย	การกระตุ้นเจ้าและระดมสรรพกำลังให้เกิด
21 พ.ย. 2542	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โรงงาน ชนไก่ ปล่องกลืน	ชาวบ้านหมู่ 5 ต.คลองจิก อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา ร้องเรียนว่าเตาเผาขยะจากโรงงานที่	นายประจักษ์จิตร อภิวิภาช นายอำเภอบางปะอินชี้แจงว่าได้ส่งระงับการดำเนินงานของโรงงาน	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวทีให้ผู้เดือดร้อนจากปัญหา	การกระตุ้นเจ้าและระดมสรรพกำลังให้เกิด

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
5 ธ.ค. 2542	ทรัพย์สินทางปัญญา สิทธิบัตรและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ-การ วางแผนจัดการ ที่ดิน	ผิงเมือง กรุงเทพฯ	ประกอบกิจการนำขนไก่ไปผลิต เป็นอาหารสัตว์ป้อนยกลินเหม็น รุนแรงทำให้ชาวบ้านที่เดินทางผ่าน ไปมาต้องปิดจมูกเพราะทนกับกลิ่น เหม็นรุนแรงไม่ไหว	ชั่วคราวและให้เจ้าของกิจการแก้ไข ไม่ก่อเหตุเดือดร้อนและสร้างความ รำคาญอีกหากยังดำเนินการต่อไป และส่งผลกระทบต่อชาวบ้านก็จะถูก ดำเนินการในชั้นเด็ดขาดทาง กฎหมายตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ.2535	สารคดีพิเศษ	สื่อกลาง- ผู้ศรัทธาอธิบาย และทำให้เข้าใจ ในเหตุการณ์ที่ ยังเป็นที่ยัง อยู่โดยการแปล ความหมาย	ความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดคุณค่าระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
			ผังโครงข่ายคมนาคมขนส่งและผังที่ตั้งเพื่อนันทนาการ ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและป้องกันน้ำท่วมซึ่งเพิ่งมีเป็นครั้งแรก วัตถุประสงค์ของผังเมืองคือการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรวมให้เป็นระบบระเบียบเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพฯ ซึ่งการตอบตนเองที่เป็นไปได้ด้วยดีจะเกิดขึ้นก็ด้วยความร่วมมือของเจ้าของที่ดินแต่ละราย			และขยายความ สิ่งนั้นเพิ่มเติม เพื่อสร้างความ เข้าใจและทำให้ เหตุการณ์ที่ไม่ กระจ่างแจ้งนั้น แจ่มชัดขึ้น	
	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	โรงงาน ปลดปล่อย ๑.อยุธยา	ชาวบ้าน ต.บางกะสัน อ.บางปะอิน ๑.พระนครศรีอยุธยา ร้องเรียนว่าได้ รับความเดือดร้อนจากโรงงานที่ ประกอบกิจการขนแร่ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ เคียบปล่อยฝุ่นฟุ้งกระจายสร้าง ความรำคาญให้กับชาวบ้าน	นายประจักษ์จิตร อภิวิาท นาย อำเภอบางปะอินชี้แจงว่าต้องตรวจ สอบข้อเท็จจริงโดยให้สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดเอาเครื่องมือนมา ตรวจสอบฝุ่นและออกวาเกินมาตรฐาน ตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุข ดูหรือไม่ ผู้เสียหายสามารถดำเนิน	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สื่อกลาง-เวที ให้ผู้เดือดร้อน จากปัญหา ออกอากาศให้ หน่วยงานที่ ติดต่อทราบ ผู้ให้การผลักดัน	การกระตุ้น และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
19 ธ.ค. 2542	สุขภาพibal สิ่งแวดล้อม- การบำบัดน้ำเสีย	บึงน้ำมัน ปล่อย น้ำมันหลง คลอง เขต มีนบุรี	ชาวบ้านบริเวณสี่แยกมีนบุรี เขต มีนบุรี ร้องเรียนว่าเตือดร้อนจาก คราบน้ำมันที่สถานีบริการ น้ำมันปตท.ปล่อยลงสู่ลำคลอง สาธารณะส่งกลิ่นเหม็นทำให้เด็กที่ อาศัยอยู่บริเวณนั้นไม่สบายมี อาการไอและอาเจียน นอกจากนี้ ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพปลูก ต้นไม้ขายก็ไม่สามารถนำมารด ต้นไม้ได้เหมือนเดิม	นายชัยโรจน์ เขาวาณิชย์ หัวหน้า ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข เขต มีนบุรีได้มาตรวจสอบบริเวณที่ถูก ร้องเรียนพบว่าสถานีบริการน้ำมันมี บ่อบำบัดน้ำมันแต่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้มีน้ำมันไหลปนออกมาจากบ่อ บำบัดน้ำมันซึ่งมีความผิดตาม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ.2535มีโทษปรับไม่เกิน10,000 บาท ส่วนพระราชบัญญัติสาธารณสุข- สุขต้องดำเนินการตามกฎหมายจึงได้ ออกคำสั่งให้เจ้าพนักงานดำเนิน	ร้องทุกข์ สิ่งแวดล้อม	สนับสนุน เปลี่ยนการรับรู้ เกี่ยวกับอำนาจ ของสาธารณสุข ในการใช้ กฎหมาย	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความ เคลื่อนไหวใน สังคม

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
2 ม.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ มลพิษเสียง มลพิษทางน้ำ	สรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในประเทศไทย	กรมควบคุมมลพิษสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในรอบปี พ.ศ.2542ว่าปัญหาฝุ่นละอองซึ่งเป็นมลพิษทางด้านอากาศลดระดับความรุนแรง มลพิษทางเสียงในเกือบทุกถนนที่มีการตรวจวัดของกรุงเทพมหานครยังคงเกินระดับมาตรฐานซึ่งส่งผลกระทบต่อได้ยินของประชาชนที่อาศัยอยู่ติดริมสองฝั่งถนน คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำคลองท่าจีนและบางปะกงมีการปนเปื้อนของแบคทีเรียโคลิฟอร์ม	การแก้ไขยังไม่แก้ไขก็ต้องออกคำสั่งระงับกิจการ ไม่ได้ระบุ	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง-กระแสดังกล่าวสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้น	การนำเสนอข่าวสาร
	ทรัพยากร ธรรมชาติและ ความหลากหลาย	ปลูก	ความเชื่อผิดๆของชาวบ้านที่มองว่าปลูกปลูกเป็นยาบำรุงกำลัง ขนานวิเศษมีราคาสูงถึง300-500	ไม่ได้ระบุ	เพิ่มสัดส่วนโลก	สื่อกลาง-หน้าต่าง เปิดสู่ประสบการณ์	การให้การ ศึกษา

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
9 ม.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ	ผู้บริหารการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ยืนยันว่าสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่ได้จากการเผาถ่านหินลิกไนต์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะไม่เกินระดับมาตรฐานตามที่ชาวบ้านร้องเรียนค่าความเข้มข้นที่	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตรวจวัดค่าความเข้มข้นสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านไว้วางใจว่าสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะปลอดภัยออกมาไม่เกินค่ามาตรฐานที่จะก่อให้เกิด	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง-กระจกเงาสะท้อนเหตุการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมให้	การนำเสนอข่าวสาร
			บาท เป็นตัวการทำระบบนิเวศถูกตัดตอนลงเพราะนางพญาปลวกตัวหนึ่งสามารถให้กำเนิดปลวกนับล้านตัวที่สามารถรวมพลังสร้างก้อนดินเพื่อเก็บความชื้นในการดำรงชีวิตของพวกมันมีผลทำให้กำเนิดป่าไผ่ขึ้นและสร้างน้ำซึ่งเป็นกลไกธรรมชาติในการสร้างความสมดุลในระบบนิเวศซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อมวลมนุษย์				

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
			พบในหมู่บ้านในระหว่างวันที่ 24-26 ธันวาคม 2542 สูงสุดเพียง 252 ไมโครกรัมซึ่งยังไม่เกินมาตรฐานที่กำหนด	อันตรายต่อสุขภาพของประชาชน		สุขภาพที่เกิดขึ้น	
	ภาวะมลพิษ-การใช้สารอันตราย	คุณภาพผัก	กรุงเทพมหานครกำหนดมาตรการควบคุมไม่ให้ผักที่มีสารพิษปนเปื้อนเข้ามาจำหน่ายหลังจากการตรวจสอบว่ามีผัก 12 ชนิด เช่นผักกาด ผักคะน้า ผักกะหล่ำ มีปริมาณสารพิษปนเปื้อนสูงมาก หากผู้บริโภครับประทานเข้าไป ปริมาณมากอาจได้รับอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้	กรุงเทพมหานครให้เจ้าหน้าที่สำนักงานอนามัยตรวจสอบคุณภาพผักในตลาดขนาดเพื่อออกไปรับรองให้ผักสดในตลาดได้รับ ISO เป็นรายแรก	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อน เหตุการณ์ เกี่ยวกับ การจัดการสิ่งแวดล้อม ให้เกิดสมดุลภาพที่ เกิดขึ้นในสังคม	การนำเสนอ ข่าวสาร
	ภาวะมลพิษ-การเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ	น้ำทะเลเปลี่ยนสี	เทศบาลสมุทรปราการสำรวจสภาพน้ำในพื้นที่จนถึงรอยต่อแม่น้ำเจ้าพระยากับอ่าวไทยเพราะน้ำในแม่น้ำตั้งแต่เขตเทศบาลนคร	จ.สมุทรปราการได้ทำหนังสือเตือนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งดูคุณภาพทะเลเข้าไปในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำและห้ามประชาชนลงเล่นน้ำจนกว่า	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อน เหตุการณ์	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
23 ม.ค. 2543	ภาวะมลพิษ- มาตรการทาง กฎหมายในการ จัดการปัญหา มลพิษ	กรุงเทพฯ มหานคร ตรวจจัด ควินต้า	เจ้าหน้าที่อนามัยสิ่งแวดล้อมจะ ติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ชั่วคราวไว้ที่ กระจกหน้ารถและเจ้าของต้องนำ รถไปปรับแต่งแก้ไขเครื่องยนต์ ภายใน 30 วันหากตรวจพบว่ายัง ไม่แก้ไขจะติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ ถาวรทันที	การตรวจจัดรถวันดำในพื้นที่เขต ปทุมธานี เขมเขตรวินัยจราจร 45 ตารางกิโลเมตร มีกลุ่มตรวจจัดรถ ควินต้าเคลื่อนที่ 10 หน่วยตรวจ ตัวจับรถวันดำร่วมกับจุดสกัดอีก 48 จุด	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง- กะฉ่าง สะท้อน เหตุการณ์ เกี่ยวกับ จัดการสิ่งแวดล้อม- ล้อมให้ก่อ ต่อสุขภาพที่ เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
13 ก.พ. 2543	สุขภาพสิ่งแวดล้อม- การจัดการขยะ	สารพิษใน จ.ภูเก็ต	กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) ระบุว่าไข้หวัด และน้ำของโรงงานเผาขยะใน จ.ภูเก็ตที่เคยนำไปตรวจสอบ ก่อนหน้านี้มีสารตะกั่ว แคดเมียม และทองแดงสูงกว่ามาตรฐาน นอก จากนี้สารไดออกซินที่ออกมาจาก ปล่องควันโรงงานเผาขยะมีผล กระทบโดยตรงต่อระบบสืบพันธุ์ และเนื้องอกในสมอง	กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) ดำเนินการ รณรงค์เรื่องสารพิษตกค้างในโรงงาน เผาขยะโดยการนำป้ายต่อต้านไปติด รอบๆโรงงานและดำเนินการทำงาน ของรัฐบาลที่ไม่มี การติดตามแก้ไข ปัญหาสารไดออกซินที่ออกมาจาก ปล่องควันของโรงงานเผาขยะ	กระแสวิชาเขียว	สื่อกลาง- กะจกมา สะท้อน เหตุการณ์ เกี่ยวกับปัญหา สิ่งแวดล้อมที่ส่ง ผลกระทบต่อ สุขภาพที่เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร
13 ก.พ. 2543	ภาวะมลพิษ- มาตรการทาง กฎหมายในการ จัดการปัญหามลพิษ	ควันขาว ควันดำ	ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2543 เป็นต้นไปรถที่ปล่อยควันดำ ควันขาวเกินมาตรฐานจะถูกตรวจจับ และติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ชั่วคราว เพื่อให้เจ้าของรถแก้ไขภายใน 30 วัน ในระหว่างนี้หากนำรถกลับมาใช้ อีกหรือปล่อยมลพิษจะไม่แก้ไขรถ ภายใต้อายุเวลาที่กำหนดจะถูก	กองบังคับการตำรวจจราจรประกาศ เขตควบคุมอากาศตรวจเข้มควันดำ ในกรุงเทพมหานครขึ้นในพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตรและมีภารกิจ ประชุมนายกเทศมนตรีเมืองใหญ่ใน อาเซียนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา ด้านการควบคุมคุณภาพอากาศ ประสานธนาคารโลกจะร่วมลงนาม	กระแสวิชาเขียว	สื่อกลาง- กะจกมา สะท้อน เหตุการณ์การ จัดการสิ่งแวดล้อม- ล้อมให้เกิดผล ต่อสุขภาพที่ เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกรัสเซียในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม

พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
	สุขภาพสิ่งแวดล้อม- การจัดการขยะ	โรงงาน	ติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้เด็ดขาด สติ๊กเกอร์เป็นเอกสารราชการหากทำลายจะมีความผิดทางอาญา	กับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครใน อนุญาตความร่วมมือที่จะประกาศ ให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองต้นแบบ ของภูมิภาคเอเชียในการจัดการ มลพิษทางอากาศ			
	สุขภาพสิ่งแวดล้อม- การจัดการขยะ	โรงงาน	กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) เรียกร้องให้ ญี่ปุ่นยกเลิกการส่งออกเทคโนโลยี โรงงานเผาขยะให้ประเทศไทยโดย ผ่านโครงการเงินกู้แบบพิเศษ เพราะชี้เป้าที่ผู้มั่งคั่งอย่างมาจาก โรงงานเผาขยะที่ภูเก็ตและเกาะ สมุยมีสารตะกั่ว ทองแดง และ แคดเมียมเกินมาตรฐานและมี อันตรายต่อชีวิตมนุษย์	ระงับโครงการสร้างโรงงานเผาขยะใน ประเทศไทย	กระแสวิพากษ์วิจารณ์	สื่อกลาง- กระแสวิพากษ์วิจารณ์ เหตุการณ์การ จัดการสิ่งแวดล้อม ให้เกิดผล ต่อสุขภาพที่ เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร
27 ก.พ. 2543	ภาวะมลพิษ-การ เผาขยะคุณภาพ แห้งน้ำ	นักสืบสาย	มูลนิธิโลกสีเขียวจัดหลักสูตรฝึก เด็กๆ เป็นนักสืบสายน้ำเพื่อให้ เด็กคิดเป็นทำเป็นในการสำรวจ	การปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้ ช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองซึ่งจะทำให้คนในชุมชนดำรง	สารคดีพิเศษ	กระแสวิพากษ์วิจารณ์ให้เห็น กิจกรรมการ	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
			คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำของชุมชน	ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ดี		การสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพที่เกิดขึ้น	
	ภาวะมลพิษ-มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหามลพิษ	โคบอลต์ 60	กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมจะมีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มโทษแก่ผู้นำเข้าสารอันตรายโดยไม่ได้แจ้งกับหน่วยงานทางราชการและจะสร้างที่จัดเก็บสาร โคบอลต์ 60 โดยเฉพาะของพบปต.	การนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการควบคุมสารพิษและการจัดการสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการสารพิษเพื่อป้องกันการรั่วไหลออกสู่ชุมชน	กระแสวิเชียว	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อน เหตุการณ์การ จัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพที่เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร
5 มี.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	ชั้นไอโธน	ชั้นไอโธนบริเวณตอนเหนือของยุโรปบางลงกว่าเดิมครึ่งหนึ่งเป็นผลมาจากมาตรการบำบัดนอกเขต และคลอรีนที่ก่อให้เกิด GREEN HOUSE EFFECT ลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศเกิดเป็นกลุ่มเมฆนาแข็ง กักความร้อนจากดวงอาทิตย์ไว้ใน	ภาครัฐและภาคเอกชนควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	กระแสวิเชียว	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อนเหตุ การณ์การจัด การสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพที่เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
26 มี.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-การให้สารอันตราย	การเลิกใช้สารพิษ	โลก หากไม่มีชั้นโอโซนช่วยกรองรังสีอัลตราไวโอเล็ตและความร้อนจากแสงอาทิตย์ มนุษย์ก็ไม่สามารถอาศัยอยู่บนโลกนี้ได้	นักวิทยาศาสตร์ของสถาบันGREEN PEACE ได้จัดทำบัญชีรายชื่อสารพิษตกค้างในภูมิภาคเอเชียที่จำเป็นต้องรับจำกัดใหม่โดยภายใต้การดูแลของสหประชาชาติ	กระแสวิเชียว	สื่อกลาง- กะจกษา สะท้อน เหตุการณ์การ จัดการสิ่งแวดล้อม ล้อมให้เกิดดุล ต่อ สุขภาพที่ เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร
	ภาวะมลพิษ-การกำจัดสถานที่เพื่อ	การฝังกลบสารพิษ	สถาบัน GREEN PEACE เอเชีย ออกแบบเปิดเผยว่าหลายพื้นที่ในเขตภูมิภาคเอเชียยังใช้สารพิษที่สหประชาชาติเคยประกาศให้เลิกใช้โดยสารเคมีเหล่านี้อยู่ในรูปของยาฆ่าแมลงและจากการเก็บตัวอย่างน้ำนมของสตรีในเขตเอเชียเพื่อตรวจวัดปริมาณ DDT ในเนื้อเยื่อมนุษย์พบว่าประเทศไทยในกรุงเทพมหานครมีปริมาณปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐาน	เจ้าหน้าที่ทำจัดสารพิษของบริษัทเอกชนเคลื่อนย้ายสารพิษและดินปนเปื้อนสารพิษไปฝังกลบที่บ่อด้าน	กระแสวิเชียว	สื่อกลาง- กะจกษา สะท้อน	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
2 เม.ย. 2543	อันตรา ย ภาวะมลพิษ-มลพิษทางอากาศ	รณรงค์การใช้รถโดยสารประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ	สนามบินบอฝ้าย อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ทำให้สารพิษส่งกลิ่นฟุ้งกระจายจนเจ้าหน้าที่สนามบินที่ทำงานในอาคารใกล้เคียงจำนวนหนึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนักถึงขั้นหยุดทำงาน ดัชนีมลพิษในอากาศจากเครื่องตรวจวัดริมถนนในย่านธุรกิจประเทศฮ่องกงอยู่ในระดับสูงมาก ระหว่าง 145-170 ในขณะที่ระดับ 101-200 จะมีอันตรายร้ายแรงแก่ผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ หากสูงเกิน 200 ประชาชนไม่ควรออกนอกบ้าน สาเหตุที่ทำให้เกิดหมอกควันพิษคือรถยนต์ที่ใช้น้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิงซึ่งปล่อยควันที่เต็มไปด้วยสารไนโตรเจน	หลังหอบงับการบินแห่งใหม่ กลุ่มอนุรักษ์ที่ประเทศฮ่องกงหน้าภาคินแจกโบปดิวกแ่งผู้ใช้รถยนต์ในย่านธุรกิจที่มีมลพิษสูงเพื่อเรียกร้องให้หันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนกันมากขึ้น	กระแสดีเทียว	สื่อกลาง-กะจกษา สะท้อนเหตุการณ์การจัดการสิ่งแวดล้อมให้สื่อมวลชนได้เกิดสมดุลภาพที่เกิดขึ้น	การนำเสนอข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
9 เม.ย. 2543	ภาวะมลพิษ- มาตรการทาง กฎหมายในการ จัดการปัญหา มลพิษ	ความ พยายามใน การจัดการ ควันขาว ควันดำของ กรุงเทพฯ มหานคร	พื้นที่ต้นในของกรุงเทพมหานคร เช่น พญาไท ดินแดง ป้อมปราบ ศัตรูพ่ายมีคุณภาพอากาศอยู่ใน เกณฑ์วิกฤติเนื่องจากความแออัด ของอาคารทำให้อากาศถ่ายเทไม่ สะดวก เมื่อมองจากที่สูงจะมอง เห็นมีลักษณะคล้ายหมอกปกคลุม ตลอดเวลา สำนักอนามัยระบุว่าผู้ที่ ได้รับอากาศเสียมักจะป่วยเป็นโรค ทางเดินหายใจซึ่งคนกรุงเทพฯ เป็นโรคนี้เพิ่มขึ้นปีละกว่า 1,000 คน	รถยนต์ที่มีไอเสียสูงกว่าเกณฑ์ที่ กำหนดต้องแก้ไขเครื่องยนต์ภายใน 15 วัน ไม่เช่นนั้นเจ้าของจะถูกดำเนิน คดีมีโทษจำคุก 1 เดือนและปรับไม่ เกิน 2,000 บาท และเขตนครปฐม อากาศพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตรก็มีผล บังคับใช้แล้ว	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง- ป้ายประกาศ คอยชี้ทางให้ คำแนะนำ และ แนวทางในการ แก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมที่ส่ง ผลกระทบต่อ สุขภาพ	การกระตุ้นเจ้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหว ในสังคม
1 พ.ค. 2543	ภาวะมลพิษ- มาตรการทาง กฎหมายในการ จัดการด้าน มลพิษ	รณระยะ ตั้งโรงงาน	กระทรวงอุตสาหกรรมออกประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 พ.ศ.2543 ให้นระยะห่างระหว่าง โรงงานอุตสาหกรรมกับสาธารณ สถานเช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ลงจากเดิมที่โรงงาน จำพวกที่ 1 และ 2 ต้องตั้งห่างจากสา-	การออกมาตรการและกฎหมายที่ เหมาะสมและเอื้อต่อการสร้างสภาพ แวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต ของประชาชน	สารคดีพิเศษ	คู่มือปรึกษากับ รัฐบาล คอยเฝ้า ระวังเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น เพื่อ ปกป้องรักษาผล ประโยชน์ของ สาธารณชน	การเสนอแนะ หรือชักจูงใจ

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดกุศลต่อสุขภาพพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
			<p>ธารณสถานไม่น้อยกว่า50เมตรให้สามารถตั้งติดสาธารณสถานได้ ส่วนโรงงานจำพวกที่3ซึ่งมีปัญหามลพิษสูงกว่าจากเดิมให้ตั้งห่างจากสาธารณสถานไม่น้อยกว่า100 เมตรให้รันระยะทางลงมาตั้งที่ระยะห่าง50เมตรได้ วัตถุประสงค์ของประกาศกระทรวงฉบับนี้คือการเอื้อประโยชน์ให้การลงทุนที่โรงงานนั้นร้อยละรายได้เคยติดกับเงื่อนไขระยะห่างจากสาธารณสถานสามารถตั้งโรงงานได้ พร้อมสถานสามารถตั้งโรงงานได้ พร้อมกับให้เหตุผลว่าเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถจัดการปัญหามลพิษได้แต่กรมควบคุมมลพิษเห็นว่าเทคโนโลยีอาจไม่ใช่คำตอบทั้งหมดในการจัดการปัญหามลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรมบอกว่าเมื่อใช้</p>			<p>วิพากษ์วิจารณ์ รัฐบาล สืบสวน ตรวจสอบ คำอ้างสิทธิ เรียกร้องและ การแถลงของ รัฐบาล</p>	

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
7 พ.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-มลพิษทางน้ำ	การนำเสนอของแม่น้ำท่าจีน	ประกาศฉบับนี้ได้ระยะหนึ่งแล้วจะมีผลกระทบต่อพวามีปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจริงก็สามารถยกเลิกกฎเกณฑ์การรณรงค์ห่างจากสารอันตรายกันได้ จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำท่าจีนของเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ สาเหตุของน้ำเน่าเสียเกิดจากเกษตรกรในอ.สองพี่น้อง เดิมบางนางบัว จ.สุพรรณบุรีสูบน้ำเสียจากน้ำท่วมไปแม่น้ำแต่เกษตรกร จ.นครปฐมเชื่อว่าส่วนหนึ่งเกิดจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมแอบปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำ ตอนกลางคืน	การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการปล่อยน้ำดื่มได้น้ำเสียคาดว่าจะทำเช่นนี้จะทำให้น้ำสะอาดขึ้น	กระแสสีเขียว	สื่อกลาง-กระแจากงาสะท้อนเหตุการณ์เกี่ยวกับบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่	การนำเสนอข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดสมดุลภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
สุขภาพดี- สิ่งแวดล้อม- การจัดการขยะ	โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ปรับปรุง คุณภาพ สิ่งแวดล้อม	โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม หลัก ศูนย์กำจัดขยะ จะได้รับผล กระทบจากการทิ้งปริมาณของ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ลุ่มม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมลดลง ไปเกือบ400ล้านบาท	สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม- ลุ่มม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจะ พยายามผลักดันโครงการศูนย์กำจัด ขยะโดยให้ท้องถิ่นที่มีศักยภาพ สมทบกับงบประมาณส่วนกลาง 30 % พร้อมทั้งอาจให้เอกชนเข้ามา ร่วมลงทุนด้วย	กระแสวิชิต	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อน เหตุการณ์การ จัดการสิ่งแวดล้อม ลุ่มมให้เกิด ต่อสุขภาพที่ เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร	
ภาวะมลพิษ- มาตรการทาง กฎหมายในการ จัดการปัญหา มลพิษ	โรงไฟฟ้า แม่เมาะ	โรงไฟฟ้า แม่เมาะ	กษัตริย์พอไรไดออกไซด์และฝุ่นจาก โรงไฟฟ้าแม่เมาะสร้างปัญหาให้กับ ชาวบ้านรอบข้างจึงต้องมีการติดตั้ง เครื่องจำกัดการซัลเฟอร์ไดออกไซด์ แต่ก็ยังไม่เป็นที่ไว้วางใจของ ชาวบ้าน	มีการเตรียมประกาศใช้มาตรการใหม่ โดยกำหนดให้ปริมาณสารพิษใน อากาศต้องไม่เกิน780ไมโครกรัมต่อ 1ชั่วโมงและให้ควบคุมฝุ่นที่เกิดจาก การขุดถ่านหินด้วย	กระแสวิชิต	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อน เหตุการณ์การ จัดการสิ่งแวดล้อม ลุ่มมให้เกิด ต่อสุขภาพที่ เกิดขึ้น	การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพพระมหากษัตริย์ 1 สิงหาคม พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
9 ก.ค. 2543	ภาวะมลพิษ-การขยายพื้นที่สีเขียว	เกาะแห่งความรัอน ความรัอน	เกาะแห่งความรัอนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเมืองที่มีผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมากประกอบกับสภาพภายในเมืองที่เต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้างที่อยู่รวมกันหนาแน่น ความรัอนที่เกิดจากปรากฏการณ์นี้จะเพิ่มสูงขึ้นในช่วงปลายจัดหลังจากที่สิ่งปลูกสร้างโดยเฉพาะที่สร้างจากปูนซีเมนต์ได้รับแสงแดดมาทั้งวันจนอิมตัวแล้วเริ่มคายความรัอนออกมา ความรัอนเช่นนี้นอกจากจะทำให้ร่างกายเหนื่อยเหนอะหนะ อ่อนเพลีย เกิดอาการหงุดหงิดได้ง่ายยังทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลงด้วย	วิธีบรรเทาความรุนแรงของปรากฏการณ์เกาะแห่งความรัอนคือการปลูกต้นไม้และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวในรูปแบบต่างๆเช่นสนามหญ้า เพราะกระบวนการคายน้ำของต้นไม้ต้องดึงเอาความรัอนจากอากาศโดยรอบเข้าไปเพื่อทำให้วัระระเหยออกมา อากาศรอบๆต้นไม้จึงเย็นลงและจะทวีวงกว้างถ้ามีลมพัดช่วย	สารคดีพิเศษ	สื่อกลาง- ป้ายประกาศ คอยชี้ทางให้ คำแนะนำและ แนวทางการ แก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมที่ส่ง ผลกระทบต่อ สุขภาพ	การกระตุ้นเร้า และระดมสรรพ กำลังให้เกิด ความเคลื่อนไหว ใหม่ในสังคม
16 ก.ค. 2543	ภาวะมลพิษ - มลพิษทางอากาศ	วิสัยทัศน์ผู้ สมัครผู้ว่า ราชการ					การนำเสนอ ข่าวสาร

ตารางที่ 6 (ต่อ) ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและบทบาทของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม

พ.ศ.2542-31 กรกฎาคม พ.ศ.2543 จำนวน 31 ตอน 44 เรื่อง

วันออกอากาศ	เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีการจัดการ	ช่วงนำเสนอ	บทบาท	หน้าที่
		จังหวัด กรุงเทพ มหานครใน การแก้ไข ปัญหา สิ่งแวดล้อม	ชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อมแห่ง ประเทศไทยจัดเวทีให้ผู้สมัครผู้ว่า ราชการกรุงเทพมหานครแสดง วิสัยทัศน์เกี่ยวกับกรแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อมซึ่งปัญหาที่ผู้สมัครเน้น คือปัญหามลพิษทางอากาศ	การจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษ การ ขยายพื้นที่สีเขียว การลดการใช้สาร เคมี	สารคดีพิเศษ	สื่อกลาง- กระจกเงา สะท้อน เหตุการณ์ที่ เกี่ยวเนื่องกับ การจัดการ สิ่งแวดล้อมให้ เกิดผลต่อ สุขภาพที่เกิดขึ้น	

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ เกิดผลต่อสุขภาพ

1. เรื่องที่นำเสนอ

เรื่องเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลต่อสุขภาพที่รายการโลกสิ่งแวดล้อม นำเสนอมีทั้งหมด 44 เรื่อง หัวข้อเรื่องที่น่าสนใจมากที่สุด คือ เรื่องภาวะมลพิษรวมทั้ง 30 เรื่อง โดยนำเสนอในช่วงร้องทุกข์สิ่งแวดล้อมทั้งหมด 11 ตอน ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์หมวดหมู่ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ 9 ตอน คือ ตอนโรงปูนปากช่องปล่อยฝุ่น ตอนโรงงานเหล็กบางแค ตอนโรงงานเก็บสารเคมีคลองสามวา ตอนโกดังเก็บสารเคมีเจเนโก้ จ.ชลบุรี ตอนโรงงานปล่อยกลิ่น อ.ปากช่อง ตอนโรงงานปล่อยเขม่าควัน จ.ปทุมธานี ตอนโรงงานพลาสติก บางขุนเทียน ตอน โรงงานขนไก่ปล่อยกลิ่น จ.อยุธยา และตอนโรงงานปล่อยฝุ่น จ.อยุธยา เรื่องเกี่ยวกับมลพิษทาง เสียง 1 ตอน คือ ตอนอุโมงค์เสียงดัง เรื่องการใช้สารอันตราย 1 ตอน คือ ตอนโกดังเก็บสารเคมี บางซื่อ นำเสนอในช่วงสารคดีพิเศษ 5 ตอน ได้แก่ เรื่องการขยายพื้นที่สีเขียว 1 ตอน คือ ตอนเกาะแห่งความร้อน เรื่องการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ 1 ตอน คือ ตอนนักสืบสายน้ำ เรื่องมาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหามลพิษ 1 ตอน คือ ตอนรณรงค์ตั้งโรงงาน เรื่องมลพิษทางอากาศ 1 ตอน คือ ตอนวิสัยทัศน์ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และ เรื่องการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ 1 ตอน คือ ตอนผักปลอดสารเข้ากรุง นำเสนอในช่วงกระแสวิเคราะห์ ทั้งหมด 14 ตอน ได้แก่ เรื่องมลพิษทางอากาศ เสียงและน้ำ 1 ตอน คือ ตอนสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในประเทศไทย เรื่องการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ 1 ตอน คือ ตอนน้ำทะเลเปลี่ยนสี เรื่องมลพิษทางน้ำ 1 ตอน คือ ตอนการเน่าเสียของแม่น้ำท่าจีน เรื่องการจัด สถานที่เพื่อการกำจัดของเสียอันตราย 1 ตอน คือ ตอนการฝังกลบสารพิษ เรื่องมลพิษทางอากาศ 4 ตอน คือ ตอนสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ตอนชั้นโอโซน ตอนรณรงค์การใช้รถโดยสารประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ ตอนความพยายามในการจัดการ ควันขาวควันดำของกรุงเทพมหานคร เรื่องการใช้สารอันตราย 1 ตอน คือ ตอนการเลิกใช้สารพิษ เรื่องมาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหามลพิษ 6 ตอน คือ ตอนความพยายามในการ จัดการควันขาวควันดำของกรุงเทพมหานคร ตอนกรุงเทพมหานครตรวจจับควันขาวควันดำ ตอนควันขาวควันดำ ตอนโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ตอนคุณภาพผัก และตอนโคบอลต์ 60

หัวข้อเรื่องที่ถูกนำเสนอมากที่สุดเป็นลำดับรองลงมา คือ เรื่องสุขภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งหมด 10 เรื่อง โดยนำเสนอในช่วงร้องทุกข์สิ่งแวดล้อมทั้งหมด 7 ตอน ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ หมวดหมู่ ได้แก่ เรื่องการบำบัดน้ำเสีย 6 ตอน คือ ตอนน้ำเสียแหลมฉบัง ตอนน้ำเสียพญาใต้ ตอนน้ำเสีย จ.ปทุมธานี ตอนโรงงานฟองเต้าหู้ จ.ปทุมธานี ตอนโรงงานแคะกุ่ม จ.สมุทรสาคร และ

ตอนปั้มน้ำมันปล่อยน้ำมันลงคลองมีนบุรี และเรื่องการจัดการขยะ 1 ตอน คือ ตอนกองขยะ จ.สมุทรปราการ นำเสนอในช่วงกระแสเขียว 3 ตอน ได้แก่ เรื่องการจัดการขยะ 3 ตอน คือ ตอนสารพิษใน จ.ภูเก็ต ตอนโรงงานเผาขยะ และตอนโครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

หัวข้อเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพถูกนำเสนอในรายการ รวมทั้งหมด 4 เรื่อง โดยนำเสนอในช่วงสารคดีพิเศษทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่ เรื่องโครงการพัฒนาที่เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน 1 ตอน คือ ตอนโรงไฟฟ้าบ่อนอก และเรื่องการวางแผนจัดการที่ดิน 1 ตอน คือ ตอนผังเมืองกรุงเทพ และนำเสนอในช่วงแฟ้มสัตว์โลก 2 ตอน ได้แก่ เรื่องสัตว์ในระบบนิเวศที่ช่วยดูแลสภาพแวดล้อม 2 ตอน คือ ตอนหิ่งห้อย และตอนปลวก

สาเหตุที่มีการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องมลพิษมากที่สุดเป็นผลสืบเนื่องมาจากกรอบความคิดในการทำงานของทีมผู้ผลิตรายการ ดังที่ผู้เขียนบทรายการซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญโดยตรงในการคิดและนำเสนอประเด็นเพื่อนำมาใช้ผลิตเป็นเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อมเพื่อออกอากาศในแต่ละตอนได้ให้ทรรศนะว่า " เรื่องมลพิษนั้นแหละถึงจะเกี่ยวกับสุขภาพของคนโดยตรง คนทั่วไปมองเรื่องสิ่งแวดล้อมกับสุขภาพตรงที่ว่าอะไรที่ไม่ได้กระทบตัวคน อย่างเช่นอากาศเสีย น้ำเสีย เจ็บป่วยเฉียบพลันทันที มันไม่ใช่ผลกระทบโดยตรง ผลกระทบโดยตรงในความหมายของคนทั่วไปอาจจะรอฟัน ควันดำออกมา เขาได้กลิ่นทันที หรือไม่กี่โรงไฟฟ้าแม่เมาะปล่อยสารพิษออกมาแล้วเข้าโรงพยาบาลทันที" (จิตติมา บ้านสร้าง,สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2543)

ผลการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

1. ภาวะมลพิษ 30 เรื่อง

1.1 มลพิษทางอากาศ 13 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศทั้งหมด 13 เรื่องที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาอันได้แก่ สารคดีเรื่อง "สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ" "ชั้นโอโซน" "รณรงค์การใช้รถโดยสารประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ" "วิสัยทัศน์ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม" "โรงงานปูนปากช่องปล่อยฝุ่น" "โรงงานเหล็กเขตบางแค" "โรงงานเก็บสารเคมี คลองสามวา" "โกดังเก็บสารเคมีเจนนก" "โรงงานปล่อยกลิ่น อ.ปากช่อง" "โรงงานปล่อยเขม่าควัน จ.ปทุมธานี" "โรงงานพลาสติก บางขุนเทียน" "โรงงานขนไก่ปล่อยกลิ่น จ.อยุธยา" และ "โรงงานปล่อยฝุ่น จ.อยุธยา" พบว่า ในสารคดีเรื่อง "สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ" นั้น นำเสนอเนื้อหาสถานการณ์ค่าความเข้มข้นของสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่ได้

จากการเผาถ่านหินลิกไนต์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จ.ลำปาง จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยว่า ค่าวัสดุที่ได้ยังไม่เกินระดับมาตรฐานตามที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงโรงไฟฟ้าแม่เมาะได้ยินเรื่องร้องเรียนเข้ามาที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ประชาชนจึงวางใจได้ว่าสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงงานปล่อยออกมานั้นจะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

สำหรับสารคดีเรื่อง "ชั้นโอโซน" เนื้อหาเป็นการรายงานให้ผู้ชมรายการทราบถึงสถานการณ์ที่แย่งลงของชั้นโอโซนบริเวณตอนเหนือของยุโรปอันเป็นผลมาจากการเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (Green House Effect) ซึ่งการที่ชั้นโอโซนบางลงนั้นจะส่งผลให้โลกมีอุณหภูมิร้อนขึ้น ยิ่งชั้นโอโซนในบรรยากาศบางลงเท่าใดโลกก็ยิ่งร้อนขึ้นเท่านั้น จนกระทั่งมนุษย์ไม่สามารถอาศัยอยู่บนโลกนี้ได้อีกต่อไป วิธีการแก้ไขปัญหาคือภาครัฐและภาคเอกชนต้องร่วมมือกันควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก

ในสารคดีเรื่อง "รณรงค์การใช้รถประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ" เป็นการรายงานสถานการณ์มลพิษทางอากาศที่เกิดจากควันรถยนต์ที่ใช้น้ำมันดีเซลในประเทศไทยส่งผลกระทบต่อระดับดัชนีมลพิษอยู่ระหว่าง 145-170 ซึ่งมีอันตรายร้ายแรงสำหรับผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจ กลุ่มอนุรักษ์ส่งกจึงมีการเรียกร้องให้ประชาชนใช้รถประจำทางในระบบขนส่งมวลชนให้มากขึ้นแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อช่วยลดควันรถยนต์อันเป็นสาเหตุของการเกิดหมอกควันพิษที่เต็มไปด้วยสารไนโตรเจนซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ในสารคดีเรื่อง "วิสัยทัศน์ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม" นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงานของชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทยที่ได้จัดเวทีอภิปรายความคิดเห็นขึ้นเพื่อให้ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้มาแสดงความคิดเห็นและชี้แจงนโยบายการแก้ไขปัญหาเฉพาะในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อมนอกเหนือไปจากปัญหาอื่นที่เป็นนโยบายหาเสียงของผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่ละท่าน ซึ่งสรุปได้ว่าประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผู้สมัครเห็นว่ามีความสำคัญต้องดำเนินการแก้ไขปัญหามี 4 ประเด็นด้วยกัน คือ ปัญหามลพิษทางอากาศ การจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษ การขยายพื้นที่สีเขียว และการลดการใช้สารเคมี

การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีทั้งสี่เรื่องข้างต้นเป็นไปในลักษณะของการเป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อันได้แก่ การตรวจวัดค่าสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากการเผาถ่านหินลิกไนต์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จ.ลำปาง ในสารคดี

เรื่อง “สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ” และการจัดเวทีให้ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอภิปรายความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทยในสารคดีเรื่อง “วิสัยทัศน์ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม” และเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นทั่วโลก อันได้แก่ สถานการณ์ชั้นโอโซนบริเวณตอนเหนือของยุโรปบางลงในสารคดีเรื่อง “ชั้นโอโซน” และการรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศฮ่องกงหันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนในการเดินทางให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อลดการเกิดหมอกควันพิษในสารคดีเรื่อง “รณรงค์การใช้รถโดยสารประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ” เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์เหล่านั้นผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารของเนื้อหารายการ ซึ่งเป็นไปในลักษณะเป็นเหมือนกลไกสาธารณะในการเฝ้ามองระแวงระวังเตือนภัยในเรื่องชั้นโอโซนที่บางลงและการเกิดหมอกควันพิษ ก่อให้เกิดความตื่นตัวและเตรียมตัวที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการทำให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยในเรื่องการวัดค่ามาตรฐานสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะและวิสัยทัศน์ของผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ผู้บริหารการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ยืนยันว่าสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่ได้จากการเผาถ่านหินลิกไนต์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะไม่เกินระดับมาตรฐานตามที่ชาวบ้านร้องเรียน ค่าความเข้มข้นที่พบในหมู่บ้านในระหว่างวันที่ 24-26 ธันวาคม 2542 สูงสุดเพียง 252 ไมโครกรัมซึ่งยังไม่เกินมาตรฐานที่กำหนด ”

(จากเรื่อง สารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ออกอากาศวันที่ 9 มกราคม 2543)

“ ชั้นโอโซนบริเวณตอนเหนือของยุโรปบางลงกว่าเดิมครั้งหนึ่งเป็นผลมาจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และคลอรีนที่ก่อให้เกิด GREEN HOUSE EFFECT ลอยขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศเกิดเป็นกลุ่มเมฆน้ำแข็งกักความร้อนจากดวงอาทิตย์ไว้ในโลก หากไม่มีชั้นโอโซนช่วยกรองรังสีอุลตราไวโอเล็ตและความร้อนจากแสงอาทิตย์มนุษย์ก็ไม่สามารถอาศัยอยู่บนโลกนี้ได้ ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันในการควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ”

(จากเรื่อง ชั้นโอโซน ออกอากาศวันที่ 5 มีนาคม 2543)

“ ดัชนีมลพิษในอากาศจากเครื่องตรวจวัดริมถนนในย่านธุรกิจ ประเทศฮ่องกง อยู่ในระดับสูงมากระหว่าง 145-170 ในขณะที่ค่าในระดับ 101-200 จะมีอันตรายร้ายแรงแก่ผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจหากสูงเกิน 200 ประชาชนไม่ควรออกนอกบ้าน สาเหตุที่ทำให้เกิดหมอกควันพิษ คือ รถยนต์ที่ใช้น้ำมันดีเซลเป็น

เชื้อเพลิงซึ่งปล่อยควันที่เต็มไปด้วยสารไนโตรเจน กลุ่มอนุรักษ์ที่ประเทศฮ่องกงสวมหน้ากากเดินแจกใบปลิวแก่ผู้ใช้รถยนต์ในย่านธุรกิจที่มีมลพิษสูง เพื่อเรียกร้องให้หันมาใช้ระบบขนส่งมวลชนกันมากขึ้น "

(จากเรื่อง รณรงค์การใช้รถโดยสารประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ ออกอากาศวันที่ 2 เมษายน 2543)

" ชมรมนักข่าวสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทยจัดเวทีให้ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งปัญหาที่ผู้สมัครเน้นเป็นส่วนใหญ่ คือ ปัญหามลพิษทางอากาศ การจัดการแหล่งกำเนิดมลพิษ การขยายพื้นที่สีเขียว และการลดการใช้สารเคมี "

(จากเรื่อง วิสัยทัศน์ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ออกอากาศวันที่ 16 กรกฎาคม 2543)

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีเรื่อง "โรงปูนปากช่องปล่อยฝุ่น" ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้ให้ชาวบ้าน ช.บ้านสวน ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนบริษัทโศกโลม จำกัด ที่ปล่อยฝุ่นปูนฟุ้งกระจายในขณะที่ผลิตปูนขาวทำให้ชาวบ้านเกิดอาการคันตามผิวหนัง เพื่อให้กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบปัญหาในพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการตรวจสอบแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามอำนาจที่มีตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

ในสารคดีเรื่อง "โรงงานเหล็กเขตบางแค" ทางรายการได้ให้ชาวบ้าน ช.หนองใหญ่ เขตบางแค เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนผ่านรายการโลกสิ่งแวดล้อมว่าได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นและเสียงดังจากโรงงานเชื่อมเหล็กที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยของชาวบ้าน ทำให้ไม่ได้พักผ่อนทั้งกลางวันและกลางคืน อีกทั้งยังมีชาวบ้านบางคนป่วยเป็นโรกระบบทางเดินหายใจอันมีสาเหตุมาจากกลิ่นเหม็นที่โรงงานปล่อยออกมาอีกด้วย เพื่อให้สำนักงานเขตบางแคที่รับผิดชอบปัญหาในพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและตรวจสอบให้โรงงานเชื่อมเหล็กดำเนินการแก้ไขปัญหา

สำหรับสารคดีเรื่อง "โรงงานเก็บสารเคมี คลองสามวา" ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมได้ให้ชาวบ้านเขตคลองสามวาเป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนผ่านทางรายการว่า กลิ่นเหม็นรุนแรงของสารเคมีที่ตกค้างจากโกดังเก็บสารเคมีทางการเกษตรถูกไฟไหม้ทำให้ชาวบ้านเกิดความวิตกกังวลว่าจะได้รับอันตรายจากสารเคมีตกค้างดังกล่าว เพื่อให้สำนักงานเขตคลองสามวา กรมควบคุมมลพิษและบริษัทเจ้าของโกดังเก็บสารเคมีรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยบริษัทเจ้าของโกดังได้ดำเนินการสูบน้ำที่ออกจากคูหน้าโรงงานไปทิ้ง เพื่อลดความเสี่ยงจากสารพิษตกค้างที่อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวบ้านเขตคลองสามวาที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกับโกดัง

ในสารคดีเรื่อง “โกดังเก็บสารเคมีเจโนไก้” ทางรายการได้ให้ชาวบ้านตลาดกิโลสิบ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนปัญหาผ่านทางรายการว่า ชาวบ้านมีอาการเจ็บป่วย และเป็นโรคผิวหนัง สาเหตุเกิดจากการรั่วไหลของสารเคมีจากโกดังเก็บสารเคมีของบริษัท เจโนไก้ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงที่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยไม่อนุญาตให้บริษัทนำสารเคมีมาเก็บไว้ในโกดังอีกต่อไป

ในสารคดีเรื่อง “โรงงานปล่อยกลิ่น อ.ปากช่อง” ทางรายการได้ให้ชาวบ้านหมู่ 5 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนความเดือดร้อนที่ได้รับผ่านทางรายการโลกสิ่งแวดล้อม กรณีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ปล่อยกลิ่นสีทินเนอร์และกลิ่นกาซรุนแรงทุกวันถึงขั้นที่ทำให้ชาวบ้านเกิดอาการมึนงงเมื่อสูดกลิ่นเข้าไป เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลกลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นให้เข้ามาตรวจสอบเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สำหรับสารคดีเรื่อง “โรงงานปล่อยเขม่าควัน จ.ปทุมธานี” ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมได้ให้ชาวบ้านหมู่บ้านอยู่เจริญ คลองสอง ต.ประชาธิปไตย จ.ปทุมธานี เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนปัญหาผ่านทางรายการว่าได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากเขม่าควันและกลิ่นของโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้าน อีกทั้งทางโรงงานยังดำเนินงานทั้งกลางวันและกลางคืนทำให้ชาวบ้านไม่สามารถพักผ่อนได้ เพื่อให้สำนักงานเขตคลองหลวงที่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ชี้แจงว่าจะรีบดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปัญหามาให้

ในสารคดีเรื่อง “โรงงานพลาสติกบางขุนเทียน” ทางรายการได้ให้ชาวบ้านแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนปัญหาผ่านทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมถึงความเดือดร้อนรำคาญที่ได้รับจากฝุ่นละอองและเสียงดังจากโรงงานฉีดพลาสติกที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยของชาวบ้าน เพื่อให้สำนักงานเขตบางขุนเทียนที่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและได้ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบปัญหาเพื่อออกไปเตือนสาธารณสุขให้เจ้าของโรงงานแก้ไขปัญหามา และถ้ายังไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของโรงงานก็จะดำเนินการขั้นต่อไป คือ แจ้งเรื่องไปยังสถานีตำรวจเพื่อดำเนินคดีกับเจ้าของโรงงาน

ในสารคดีเรื่อง “โรงงานขนไก่ปล่อยกลิ่น จ.อยุธยา” ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมได้ให้ชาวบ้านหมู่ 5 ต.คลองจิก อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนผ่านทางรายการว่าได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นรุนแรงจากการประกอบกิจการผลิตอาหารสัตว์

จากชนไก่ของโรงงาน เพื่อให้สำนักงานอำเภอบางปะอินที่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และได้ชี้แจงวิธีการแก้ไขปัญหาโดยสั่งระงับการดำเนินงานของโรงงานชั่วคราวและให้เจ้าของโรงงานแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญขึ้นอีก หากเจ้าของโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสำนักงานเขตก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

ในสารคดีเรื่อง “โรงงานปล่อยฝุ่น จ.อยุธยา” ทางรายการได้ให้ชาวบ้าน ต.บางกะสั้น อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนผ่านทางรายการโลกสิ่งแวดล้อม กรณีได้รับความเดือดร้อนรำคาญจากฝุ่นฟุ้งกระจายของโรงงานประกอบกิจการขนแร่ เพื่อให้สำนักงานอำเภอบางปะอินที่รับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และได้ชี้แจงวิธีการแก้ไขปัญหาโดยประสานงานให้สำนักงานสาธารณสุข จ.พระนครศรีอยุธยา นำเครื่องมือมาตรวจสอบค่ามาตรฐานของฝุ่นละอองจากโรงงาน เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขต่อไป

นอกจากนี้จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีข้างต้นทุกตอน พบว่า ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมจะมีการนำเสนอข้อแนะนำว่าผู้เสียหายจากกรณีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตของประชาชนสามารถนำข้อบังคับตามกฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มาดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวได้ ซึ่งรายละเอียดของข้อบังคับตามกฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มีดังต่อไปนี้

“กฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมปี 2535 ผู้ได้รับผลกระทบสามารถเรียกร้องตามความเสียหายที่เกิดขึ้นตามสิทธิทางแพ่งซึ่งผู้รับผิดชอบจะต้องชดใช้ตามกฎหมาย”

“พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 กำหนดว่า แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัยหรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายไม่ว่าจะจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เจ้าของหรือผู้ครอบครองมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นรวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้องรับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นนั้นด้วย”

“พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดว่าการประกอบการอันอาจให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองประกอบกิจการได้ หากยังละเลยให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญจะมีบทกำหนดโทษคือระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือนและปรับไม่เกิน 2,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

" พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดว่าการกระทำอันใดอันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรืออื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เจ้าพนักงานมีอำนาจออกคำสั่งให้ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

การแสดงบทบาทในสารคดีทุกเรื่องข้างต้นจะมี 2 ลักษณะภายในเนื้อหาเรื่องเดียวกันที่นำเสนอในแต่ละตอน คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนเป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมถึงรายงานความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาที่ได้ดำเนินการไปแล้ว อีกลักษณะหนึ่งของการแสดงบทบาทของเนื้อหาสารคดีในเรื่องข้างต้น คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการที่จะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของเนื้อหาสารคดีในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหาและดำเนินคดีทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้

นอกจากนี้ทางรายการยังมีการนำเสนอเนื้อหาให้ผู้ชมรายการเห็นว่าเมื่อมีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบแล้วไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีวิธีที่ผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำกฎหมายมาใช้ดำเนินการกับผู้กระทำผิด เนื่องจากทางรายการต้องการให้ประชาชนพึ่งกฎหมายซึ่งเป็นแกนหลักของสังคม ถึงแม้ว่ากฎหมายสิ่งแวดล้อมจะมีการประกาศใช้มาหลายปีแล้วแต่คนที่รู้จักเพื่อจะนำมาใช้ประโยชน์ยังมีอยู่น้อยมากทั้งที่เป็นกฎหมายที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ เท่ากับทางรายการทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหาก

ผู้ชมรายการประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการเขาสามารถพึงกฎหมายได้อย่าง มีหลักเกณฑ์เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องในระยะยาว ซึ่งการแสดงบทบาทและการ กระทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“ชาวบ้าน ช.บ้านสวน ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ร้องเรียนว่า บริษัทอโศกไทม์ จำกัด ซึ่งผลิตปูนขาวได้ปล่อยฝุ่นปูนฟุ้งกระจายในขณะที่ผลิต อีกทั้งยังมีฝุ่นเถ้าถ่านออกจากปล่องควันทำให้ ชาวบ้านต้องทำความสะอาดบ้านตลอดเวลา ไม่เช่นนั้นจะนอนไม่ได้และจะเกิดอาการคันตามผิวหนัง กรรมการ บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะรีบดำเนินการตรวจสอบและแก้ไข พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 กำหนดว่า การประกอบกิจการอันอาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ เหมาะสมต่อการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ ครอบครองประกอบกิจการได้ หากยังละเลยให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญจะมีบทกำหนดโทษ คือ ระวังโทษ จำคุกไม่เกิน 1 เดือนและปรับไม่เกิน 2,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

(จากเรื่อง โรงปูนปากช่องปล่อยฝุ่น ออกอากาศวันที่ 29 สิงหาคม 2542)

“ชาวบ้าน ช.หนองใหญ่ เขตบางแค ร้องเรียนว่า ได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็นและเสียงดัง จากโรงงานเชื่อมเหล็กที่ตั้งอยู่บริเวณข้างเคียงทำให้ชาวบ้านและเด็กหลายคนเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดิน หายใจ นอกจากนี้โรงงานยังทำงานทั้งกลางวันและกลางคืนสร้างความเดือดร้อนและก่อให้เกิดความรำคาญแก่ ชาวบ้านในเวลาพักผ่อน ผู้อำนวยการเขตบางแคชี้แจงว่า ได้ให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบให้โรงงานดำเนินการแก้ไข ปัญหา ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานเหล็กเขตบางแค ออกอากาศวันที่ 12 กันยายน 2542)

“ภายหลังจากที่ก่อตั้งเก็บสารเคมีทางการเกษตรแห่งหนึ่งในเขตคลองสามวาถูกไฟไหม้ ได้ส่ง กลิ่นรุนแรงของสารเคมีทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงวิตกว่าอาจจะได้รับอันตรายจากสารเคมีที่ ตกค้าง ผู้อำนวยการเขตคลองสามวาชี้แจงว่า ได้ประสานงานกับกรมควบคุมมลพิษดำเนินการใช้ปูนขาวกับยา ดับกลิ่นไปราดบริเวณกองสารเคมีที่ถูกเพลิงไหม้ และทางบริษัทได้สูบน้ำที่ออกจากคูหน้าโรงงานไปทิ้งเพื่อลด ความเสี่ยงจากสารพิษที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชาวบ้าน ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้ กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานเก็บสารเคมี ออกอากาศวันที่ 19 กันยายน 2542)

“ชาวบ้านตลาดกิลิลิบ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี ต้องเจ็บป่วยและเป็นโรคผิวหนังหลายราย สาเหตุ เกิดจากการรั่วไหลของสารเคมีออกสู่อากาศและส่งกลิ่นเหม็น นายทวี แต่งแก้ว ประธานกรรมการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลพลูดาวหลวง จ.ชลบุรี ชี้แจงว่า ได้ดำเนินการสั่งกำชับไม่ให้ทางโรงงานนำสารเคมีมา เก็บไว้ในโกดังอีก ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายต่อผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและ รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โกดังเก็บสารเคมีเจ๊งโก้ จ.ชลบุรี ออกอากาศวันที่ 26 กันยายน 2542)

“ชาวบ้านหมู่ 5 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นของสีและทินเนอร์และกลิ่นก๊าซอย่างรุนแรงต่อเนื่องทุกวันจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านและเด็กๆเกิดอาการมึนงงเมื่อสูดกลิ่นเข้าไป วิโรจน์ ศรีสังข์ ประธานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ชี้แจงว่า ได้ประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาตรวจสอบเพื่อดำเนินการแก้ไขแล้ว ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานปล่อยกลิ่น อ.ปากช่อง ออกอากาศวันที่ 3 ตุลาคม 2542)

“ชาวบ้านหมู่บ้านอยู่เจริญ คลองสอง ต.ประชาติปัทม์ จ.ปทุมธานี ร้องเรียนว่า กำลังเดือดร้อนจากโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านปล่อยเขม่าควันอีกทั้งกลิ่นที่ค่อนข้างรุนแรงก่อให้เกิดความรำคาญ นอกจากนี้โรงงานยังทำงานทั้งกลางวันกลางคืนซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านในเวลาพักผ่อน ผู้อำนวยการเขตบางแคชี้แจงว่า ได้ให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบให้โรงงานดำเนินการแก้ไขปัญหา ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานปล่อยเขม่าควัน จ.ปทุมธานี ออกอากาศวันที่ 10 ตุลาคม 2542)

“ชาวบ้านแขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน ร้องเรียนว่า เดือดร้อนจากโรงงานฉีดพลาสติกที่อยู่บริเวณใกล้เคียงปล่อยฝุ่นละอองและเสียงดังรบกวนในเวลาพักผ่อน นายยุทธนา ริวเหลือง ผู้อำนวยการเขตบางขุนเทียนชี้แจงว่า ได้ดำเนินการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบเพื่อออกไปเตือนสาธารณสุขให้เจ้าของกิจการแก้ไขเหตุรำคาญดังกล่าว ถ้าเจ้าของกิจการไม่ปฏิบัติตามก็จะทำเรื่องส่งไปยังสถานีตำรวจเพื่อดำเนินคดีต่อไปทางด้านกฎหมายสาธารณสุขเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถออกคำสั่งให้เจ้าของกิจการแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญโดยทันทีภายในเวลา 1 วัน เมื่อได้รับหนังสือแจ้งแล้ว”

(จากเรื่อง โรงงานพลาสติก บางขุนเทียน ออกอากาศวันที่ 14 พฤศจิกายน 2542)

“ชาวบ้านหมู่ 5 ต.คลองจิก อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา ร้องเรียนว่า เดือดร้อนจากโรงงานที่ประกอบกิจการนำขนไก่ไปผลิตเป็นอาหารสัตว์ปล่อยกลิ่นเหม็นรุนแรง ทำให้ชาวบ้านที่เดินทางผ่านไปมาทนกับกลิ่นเหม็นนี้ไม่ไหว นายประจักษ์จิตร อภิวัต นายอำเภอบางปะอิน ชี้แจงว่า ได้สั่งระงับการดำเนินงานของโรงงาน ชั่วคราวและให้เจ้าของกิจการแก้ไขไม่ก่อเหตุเดือดร้อนและสร้างความรำคาญอีก หากยังดำเนินงานต่อไปและส่งผลกระทบต่อชาวบ้านก็จะถูกดำเนินการในชั้นเด็ดขาดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานขนไก่ปล่อยกลิ่น จ.อยุธยา ออกอากาศวันที่ 21 พฤศจิกายน 2542)

“ชาวบ้าน ต.บางกะสัน อ.บางปะอิน จ.พระนครศรีอยุธยา ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากโรงงานที่ประกอบกิจการขนแร่ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เคียงปล่อยฝุ่นฟุ้งกระจายสร้างความรำคาญ นายประจักษ์จิตร อภิวัต นายอำเภอบางปะอิน ชี้แจงว่า ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเอาเครื่องมือมาตรวจสอบฝุ่นละอองว่าเกินมาตรฐานตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่ ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานปล่อยฝุ่น จ.อยุธยา ออกอากาศวันที่ 5 ธันวาคม 2542)

1.2 มลพิษทางเสียง 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับมลพิษทางเสียงทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ถูกวิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “อูร์ธเมล์ส่งเสียงดัง” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้ให้ชาวบ้านชอยประชาชื่น 18 และชาวบ้านชอยประชาชื่น 19 กรุงเทพฯ เป็นผู้ออกอากาศเนื้อหา รายการเองเพื่อร้องเรียนความเดือดร้อนรำคาญจากมลพิษทางเสียงที่ชาวบ้านชอยประชาชื่น 18 และชาวบ้านชอยประชาชื่น 19 ได้รับจากการกระทำของเจ้าหน้าที่อูร์ธเมล์ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครที่ก่อสร้างอาคารสร้างควมรำคาญแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับอูร์ธเมล์โดยเฉพาะในเวลากลางคืนซึ่งเป็นเวลาพักผ่อน เพื่อให้องค์การขนส่งมวลชน กรุงเทพมหานครและสำนักงานเขตบางซื่อที่รับผิดชอบพื้นที่ดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งชี้แจงวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการออกหนังสือคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขให้ดำเนินการตามกฎหมาย โดยระงับการประกอบกิจการในเวลากลางคืนและได้มีหนังสือแจ้งไปยังองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพให้ควบคุมอีกทางหนึ่งในฐานะที่เป็นกิจการดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

นอกจากนี้ทางรายการยังได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกฎหมายตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ.2535 ให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหามลพิษทางเสียงที่เกิดขึ้น และผู้ชมรายการได้เข้าใจและรู้ว่าประชาชนทุกคนสามารถนำข้อบังคับและบทกำหนดลงโทษจากกฎหมายฉบับดังกล่าวมาใช้แก้ไขปัญหาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสารคดีเรื่อง “อูร์ธเมล์ส่งเสียงดัง” ได้แสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนเป็นเวทีรับเรื่องราว ร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางเสียงที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหา เกิดขึ้นแล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อีกลักษณะหนึ่งของการแสดงบทบาทของเนื้อหาสารคดีเรื่อง “อูร์ธเมล์ส่งเสียงดัง” ในรายการโลกสิ่งแวดล้อม คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการที่จะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ในสังคม โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของ

เนื้อหารายการในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำความผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ นอกจากนี้ทางรายการยังมีการนำเสนอเนื้อหาให้ผู้ชมรายการเห็นว่าเมื่อมีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบแล้วไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีวิธีที่ผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำกฎหมายมาใช้ดำเนินการกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากทางรายการต้องการให้ประชาชนพึงกฎหมายซึ่งเป็นแกนหลักของสังคม เท่ากับทางรายการทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหากผู้ชมรายการประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการ เขาสามารถพึงกฎหมายได้อย่างมีหลักเกณฑ์เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องในระยะยาว ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ในลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชาวบ้าน ช.ประชาชื่น18 และ ช.ประชาชื่น19 ถ.ประชาชื่น กรุงเทพฯ ร้องเรียนว่า เดือดร้อนจากอู่รถเมล์ขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครที่ส่งเสียงดังตลอดโดยเฉพาะเวลากลางคืน เป็นการรบกวนชาวบ้านในเวลาพักผ่อน นายสมศักดิ์ จันทวัฒน์นา ผู้อำนวยการเขตบางซื่อชี้แจงว่า ได้ดำเนินการแก้ไขโดยใช้มาตรฐานวิชาการเรื่องระดับเสียงที่เป็นอันตรายและตามพระราชบัญญัติสาธารณสุขในเรื่องการก่อเหตุความรำคาญให้แก่ประชาชน จึงได้มีการออกหนังสือคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขให้ดำเนินการตามกฎหมาย โดยระงับการประกอบกิจการในเวลากลางคืน และได้มีหนังสือแจ้งไปยังองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ให้ควบคุมอีกทางหนึ่งในฐานะที่เป็นกิจการดูแลขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ”

(จากเรื่อง อู่รถเมล์ส่งเสียงดัง ออกอากาศวันที่ 7 พฤศจิกายน 2542)

1.3 การใช้สารอันตราย 2 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่น่าเสนอเกี่ยวกับการใช้สารอันตรายทั้งหมด 2 เรื่องที่น่าเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาอันได้แก่ สารคดีเรื่อง “โกดังเก็บสารเคมีบางซื่อ” และ “การเลิกใช้สารพิษ” พบว่าในสารคดีเรื่อง “โกดังเก็บสารเคมีบางซื่อ” ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้ให้ชาวบ้านย่านถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ เป็นผู้ออกอากาศเนื้อหารายการเองเพื่อร้องเรียนความเดือดร้อนจากการที่บริษัทแห่งหนึ่งในพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนได้ต่อเติมอาคารเพื่อใช้เป็นโกดังเก็บสารเคมีทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงดำรงชีวิตอย่างไม่เป็นปกติสุข เนื่องจากเกิดความ

หว่าดระวางว่าสารเคมีในโกดังบริษัทดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุก่อให้เกิดเพลิงไหม้ได้ง่าย เพื่อให้สำนักงานเขตบางซื่อและกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับทราบปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งชี้แจงวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการตรวจสอบและประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรมในเรื่องของการเก็บวัตถุเคมี และได้ออกคำสั่งถอนใบอนุญาตในการประกอบกิจการไปแล้วเพื่อความปลอดภัยในสวัสดิภาพของประชาชน

นอกจากนี้ทางรายการโลกสิ่งแวดล่อมยังได้นำเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้อื่นในเรื่องของการประกอบกิจการอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนหรือมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และผู้ชมรายการได้เข้าใจและรู้ว่าประชาชนทุกคนสามารถใช้ข้อบังคับและบทกำหนดโทษจากกฎหมายฉบับดังกล่าวแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสารคดีเรื่อง "โกดังเก็บสารเคมีบางซื่อ" ได้มีการแสดงบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ 2 ลักษณะภายในเนื้อหาเรื่องเดียวกัน คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนเป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการใช้สารอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชน ผู้ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และอีกลักษณะหนึ่งของการแสดงบทบาทของเนื้อหาสารคดีเรื่อง "โกดังเก็บสารเคมีบางซื่อ" คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการที่จะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของรายการโลกสิ่งแวดล่อมในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหและดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำความผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากว่าทางรายการต้องการให้ประชาชนพึงกฎหมายซึ่ง

เป็นแกนหลักของสังคมเท่ากับทางรายการทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหากผู้ชมรายการประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการเขาสามารถพึงกฎหมายได้อย่างมีหลักเกณฑ์เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหอย่างถูกต้องในระยะยาว ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชาวบ้านย่านถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากบริษัทแห่งหนึ่งที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงต่อเติมอาคารใช้เป็นโกดังเก็บสารเคมี ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงมีความหวาดระแวงว่าอาจจะเกิดอัคคีภัยได้ ผู้อำนวยการเขตบางซื่อชี้แจงว่า ได้มีการตรวจสอบและประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรมในเรื่องของการเก็บวัตถุเคมี และได้ออกคำสั่งถอนใบอนุญาตในการประกอบกิจการไปแล้วเพื่อความปลอดภัยใน สวัสดิภาพของประชาชน ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 “

(จากเรื่อง โกดังเก็บสารเคมี บางซื่อ ออกอากาศวันที่ 17 ตุลาคม 2542)

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีเรื่อง “การเลิกใช้สารพิษ” พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการรายงานการดำเนินงานของสถาบัน Green Peace เอเชียอาคเนย์ในการจัดทำบัญชีรายชื่อสารพิษตกค้างในภูมิภาคเอเชียที่แต่ละประเทศรวมทั้งประเทศไทยต้องรีบกำจัดให้หมดภายใต้การดูแลของสหประชาชาติโดยเฉพาะสาร DDT ที่ตกค้างอยู่ในประเทศไทย เพราะจากการตรวจวัดตัวอย่างน้ำนมสตรีในกรุงเทพมหานครพบว่ามีปริมาณปนเปื้อนสาร DDT เกินค่ามาตรฐานอยู่ ซึ่งการแสดงบทบาทของเนื้อหาดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและประเทศในเขตภูมิภาคเอเชีย เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์เหล่านั้นเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา ผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสารพิษตกค้างในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะสาร DDT ที่ตรวจวัดได้ค่าเกินมาตรฐานในประเทศไทย ซึ่งการใช้สารพิษอยู่ในรูปของการใช้ยาฆ่าแมลงและจะต้องถูกกำจัดให้หมดภายใต้การดูแลของสหประชาชาติ ทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสถานการณ์สารพิษตกค้างในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารในเรื่องดังกล่าวที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการทำให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับสถานการณ์สารพิษตกค้างซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ก่อให้เกิดความตื่นตัวที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีเรื่อง “การเลิกใช้สารพิษ” จึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ สถาบัน GREEN PEACE เอเชียอาคเนย์เปิดเผยว่า หลายพื้นที่ในเขตภูมิภาคเอเชียยังใช้สารพิษที่สหประชาชาติเคยประกาศให้เลิกใช้โดยสารเคมีเหล่านี้อยู่ในรูปของยาฆ่าแมลง และจากการเก็บตัวอย่างน้ำนมของสตรีในเขตเอเชียเพื่อตรวจวัดปริมาณ DDT ในเนื้อเยื่อมนุษย์พบว่า ประเทศไทยใน

กรุงเทพมหานครมีปริมาณปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐาน นักวิทยาศาสตร์ของสถาบัน GREEN PEACE ได้จัดทำบัญชีรายชื่อสารพิษตกค้างในภูมิภาคเอเชียที่จำเป็นต้องรีบกำจัดให้หมดภายใต้การดูแลของสหประชาชาติ "

(จากเรื่อง การเลิกใช้สารพิษ ออกอากาศวันที่ 26 มีนาคม 2543)

1.4 การขยายพื้นที่สีเขียว 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่น่าเสนอเกี่ยวกับการขยายพื้นที่สีเขียวทั้งหมด 1 เรื่องที่น่าเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "เกาะแห่งความร้อน" พบว่าลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้ให้คำแนะนำเพื่อชี้แนวทางให้เห็นวิธีการแก้ไขปัญหาสภาพอากาศที่ร้อนขึ้นอันไม่ได้มีสาเหตุมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติแต่เป็นเพราะความร้อนที่คายตัวออกมาสิ่งก่อสร้างด้วยปูนซีเมนต์ ซึ่งลักษณะของปรากฏการณ์ความร้อนเช่นนี้จะเกิดขึ้นในเมืองที่มีอาคารก่อสร้างด้วยปูนซีเมนต์กระจุกตัวอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งความร้อนที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน คือ ทำให้ร่างกายอ่อนเพลีย เกิดอาการหงุดหงิดและลดประสิทธิภาพในการทำงาน วิธีการแก้ไขปัญหานี้ คือ การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและบริษัทสำนักงานต่างๆช่วยกันปลูกต้นไม้ในบริเวณพื้นที่ว่างให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดีเรื่อง "เกาะแห่งความร้อน" จึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนเป็นป้ายประกาศที่ให้คำแนะนำและชี้แนวทางในการแก้ไขปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ สภาพอากาศที่ร้อนเพิ่มขึ้นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่กระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการรณรงค์ทางสังคม โดยทำหน้าที่กระตุ้นเร้าให้ผู้ชมเกิดความสนใจที่จะให้การช่วยเหลือหรือให้การสนับสนุนและสื่อจะทำหน้าที่ให้แนวทางแก่ผู้ชมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นการผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับพฤติกรรมปัจเจกบุคคลในการให้ร่วมมือกันปลูกต้นไม้ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทุกคนสามารถปฏิบัติได้เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวในการที่จะช่วยลดปรากฏการณ์เกาะแห่งความร้อนที่ยังนับวันจะทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบในทางลบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวงขึ้นทุกวัน การร่วมมือกันปลูกต้นไม้เป็นวิธีการง่ายๆที่ทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมด้วยกันแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ ความร้อนที่เมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯกำลังเผชิญอยู่และทวีความรุนแรงขึ้นทุกปีนั้น อาจไม่ใช่ความร้อนที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือความเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นหลัก แต่เป็นความร้อนที่เกิดจากปรากฏการณ์เฉพาะที่เรียกว่า “เกาะแห่งความร้อน” ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับเมืองที่มีผู้คนอาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ประกอบกับสภาพภายในเมืองที่เต็มไปด้วยสิ่งปลูกสร้างที่อยู่รวมกันหนาแน่นเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นี้... ความร้อนที่เกิดจากปรากฏการณ์นี้จะเพิ่มสูงขึ้นในช่วงบ่ายจัดหลังจากที่สิ่งปลูกสร้างต่างๆ โดยเฉพาะที่ใช้ปูนซีเมนต์ได้รับแสงแดดมาเกือบทั้งวันจนอึดตัวในช่วงบ่ายแล้วเริ่มคายความร้อนออกมาซึ่งจะพบได้อย่างชัดเจนในเขตใจกลางเมืองตามย่านธุรกิจที่มีอาคารกระจุกตัวอยู่อย่างหนาแน่น เช่น บริเวณสุขุมวิท สีลม ประตูน้ำ ลาดพร้าว รวมทั้งตามแหล่งที่มีการจราจรคับคั่ง ความร้อนเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ร่างกายเหนียวเหนอะหนะ อ่อนเพลีย เกิดอาการหงุดหงิดได้ง่ายเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวการสำคัญในการลดประสิทธิภาพการทำงานลงด้วย เมืองที่เต็มไปด้วยเกาะความร้อนอย่างกรุงเทพฯกลับขาดแคลนทั้งต้นไม้ใหญ่และพื้นที่สีเขียวที่จะบรรเทาความรุนแรงของเกาะแห่งความร้อนลงได้ เนื่องจากพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพฯในปัจจุบันมีเพียงแค่ 1.5 ตารางเมตรต่อคน ซึ่งถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับขนาดของเมือง และตามเกณฑ์มาตรฐานแล้วเมืองใหญ่ขนาดนี้ควรจะต้องมีพื้นที่สีเขียวประมาณ 4 ตารางเมตรต่อคน ทางออกของการลดความรุนแรงของเกาะแห่งความร้อนลงได้นั้นอาจไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพื้นที่ขนาดใหญ่ในรูปของสวนสาธารณะแต่เพียงอย่างเดียว แต่การบรรเทาความร้อนขึ้นอยู่กับการปลูกต้นไม้ใหญ่เป็นสำคัญ นอกจากบริเวณเกาะกลางถนนที่สามารถนำมาใช้เพิ่มต้นไม้ได้แล้ว ส่วนที่เป็นพื้นที่ว่างรอบๆอาคาร ระเบียงบ้าน แม้แต่กระทั่งดาดฟ้าตึกก็สามารถใช้เป็นพื้นที่เพื่อการปลูกต้นไม้ได้ ...งานวิจัยชิ้นนี้นี้ยืนยันได้อย่างชัดเจนว่า ต้นไม้ในเมืองเป็นสิ่งจำเป็นเพราะเป็นสิ่งเดียวที่จะบรรเทาผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศจากการพัฒนาเมืองที่เรียกว่าปรากฏการณ์ “เกาะแห่งความร้อน” ลงได้อย่างแท้จริง ”

(จากเรื่อง เกาะแห่งความร้อน ออกอากาศวันที่ 9 กรกฎาคม 2543)

1.5 การเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ 2 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำทั้งหมด 2 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “นักสืบสายน้ำ” และ “น้ำทะเลเปลี่ยนสี” พบว่า ในสารคดีเรื่อง “นักสืบสายน้ำ” ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับโครงการนักสืบสายน้ำของมูลนิธิโลกสีเขียวที่จัดหลักสูตรฝึกเด็กๆที่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้แหล่งน้ำให้มีความรู้ความสามารถในการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำของชุมชน เพื่อรักษาคุณภาพน้ำนั้นให้อยู่ในระดับมาตรฐานที่ปลอดภัยต่อสุขภาพของคนในชุมชนในการนำน้ำจากแหล่งน้ำนั้นมาใช้ในการอุปโภคบริโภค

สำหรับสารคดีเรื่อง “น้ำทะเลเปลี่ยนสี” จากการศึกษานี้พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา คือ การหยิบยกสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแม่น้ำเจ้าพระยาและทะเลในอ่าวไทย อันได้แก่ การเจริญเติบโตของแพลงตอนพืช “จูเรเนียม” อย่างรวดเร็ว เป็นสาเหตุให้ออกซิเจนในแม่น้ำและทะเลลดลงก่อให้เกิดน้ำเสียเน่าเหม็น ซึ่งอาจทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเสียหาย

และประชาชนที่ลงเล่นน้ำอาจเกิดอาการคันเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ ทางรายการได้นำเสนอข่าวสารดังกล่าวเพื่อเตือนให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตเทศบาลนครสมุทรปราการจนถึงเขต อ.พระสมุทรเจดีย์ และพระประแดง งดลงเล่นน้ำ และประชาชนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำงดสูบน้ำทะเลเข้าบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำเพราะสัตว์น้ำอาจตายได้จนกว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวจะหมดไป

การนำเสนอเนื้อหาในสารคดีทั้งสองเรื่องข้างต้นเป็นการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนเป็นกระบอกเสียงที่สะท้อนให้ผู้ชมรายการได้รับทราบและมองเห็นว่ามีกิจกรรมโครงการมูลนิธิสีเขียวที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ และเห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาและทะเลในอ่าวไทยที่กลายเป็นน้ำเน่าเสียส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนช่วงหนึ่ง เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ดังกล่าวผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารของเนื้อหา ซึ่งเป็นไปในลักษณะเหมือนกลไกสาธารณะในการเฝ้ามองระแวดระวังเตือนภัยทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพแหล่งน้ำที่แย่งและส่งผลกระทบต่อสุขภาพที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการ ทำให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ก่อให้เกิดความตื่นตัวและเตรียมตัวที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ตามแนวทางที่เนื้อหาสารคดีได้รายงานให้ทราบ การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีเรื่อง “นักสืบสายน้ำ” และ “น้ำทะเลเปลี่ยนสี” จึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“มูลนิธิโลกสีเขียวจัดหลักสูตรฝึกเด็กๆให้เป็นนักสืบสายน้ำ เพื่อให้เด็กคิดเป็นทำเป็นในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำของชุมชน การปลูกฝังจิตสำนึกของเยาวชนให้ช่วยกันดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองซึ่งจะทำให้คนในชุมชนดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ดี ”

(จากเรื่อง นักสืบสายน้ำ ออกอากาศวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2543)

“เทศบาลสมุทรปราการสำรวจสภาพน้ำในพื้นที่จนถึงรอยต่อแม่น้ำเจ้าพระยากับอ่าวไทยหลังจากเมื่อ 2 วันก่อน เพราะน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาตั้งแต่เขตเทศบาลนครสมุทรปราการจนถึงเขต อ.พระสมุทรเจดีย์และพระประแดงได้เปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดงเป็นบริเวณกว้างหลายกิโลเมตร ซึ่งทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำรวมทั้งประชาชนผู้พบเห็นเกิดความวิตกว่าจะได้รับผลกระทบ เจ้าหน้าที่กองสิ่งแวดล้อม กรมประมง และกรมควบคุมมลพิษสูมตัวอย่างน้ำทะเลที่เปลี่ยนสีไปตรวจ จากการวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุพบว่า มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของแพลงตอนพืชชนิดหนึ่งที่เรียกว่า จูราเนียม ซึ่งมีสีน้ำตาลแดงได้รับธาตุอาหาร คือ สารฟอสฟอรัสและ

ในโตรเจนที่สะสมอยู่ได้น้ำ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอย่างฉับพลันเมื่อสัปดาห์ที่แล้วส่งผลให้แปลงตอน ชนิดนี้แพร่ขยายพันธุ์ไปอย่างรวดเร็วและชวนลอยบริเวณผิวน้ำส่งกลิ่นเหม็นและทำให้ออกซิเจนในทะเลลดลง ซึ่งอาจทำให้สัตว์น้ำเสียหาย ส่วนผู้ที่ลงเล่นน้ำก็อาจเกิดอาการคันได้ ล่าสุด จ.สมุทรปราการ ได้ทำหนังสือเตือน ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งดูแลสุขภาพน้ำทะเลเข้าไปในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำและห้ามประชาชนลงเล่นน้ำต่อไปอีกระยะหนึ่ง จนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย "

(จากเรื่อง น้ำทะเลเปลี่ยนสี ออกอากาศวันที่ 9 มกราคม 2543)

1.6 มาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหามลพิษ 7 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการจัดการปัญหามลพิษทั้งหมด 7 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "ร่นระยะตั้งโรงงาน" "ความพยายามในการจัดการควันทวีตวันดำของกรุงเทพมหานคร" "กรุงเทพมหานครตรวจจับรถควันทวีตวันดำ" "ควันทวีตวันดำ" "โรงไฟฟ้าแม่เมาะ" "คุณภาพผัก" และ "โคบอลต์60" พบว่า ในสารคดีเรื่อง "ร่นระยะตั้งโรงงาน" รายการโลกสิ่งแวดล้อมได้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 พ.ศ.2543 ของกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ประกาศให้ร่นระยะห่างระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมและสาธารณสถาน เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ลงจากเดิม ที่โรงงานจำพวกที่ 1 และ 2 ต้องตั้งห่างจากสาธารณสถานไม่น้อยกว่า 50 เมตร ให้สามารถตั้งติดกับสาธารณสถานต่างๆได้ ส่วนโรงงานจำพวกที่ 3 ซึ่งมีปัญหามลพิษสูงกว่าและมีกำลังการผลิตมากกว่า จากเดิมที่ให้ตั้งห่างจากสาธารณสถานไม่น้อยกว่า 100 เมตร ให้ร่นระยะทางลงมาตั้งห่างจากสาธารณสถานเพียง 50 เมตร ระยะทางที่ร่นลงมา 50 เมตร จะเอื้อประโยชน์ให้การลงทุนที่โรงงานนับร้อยรายเคยติดกับเงื่อนไขระยะห่างจากสาธารณสถานให้สามารถตั้งโรงงานได้ ทั้งที่มีกรณีปัญหาของชาวบ้านใน ต.ศาลาลอย อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับผลกระทบจากกลิ่นเหม็นของกรดน้ำส้มที่รบกวนอยู่ตลอดเวลา จนเด็กบางคนมีอาการระคายเคืองในระบบทางเดินหายใจ แม้ว่าโรงงานต้นกำเนิดกลิ่นจะตั้งอยู่ห่างออกไปกว่า 1 กิโลเมตรก็ตาม ความเดือดร้อนรำคาญและปัญหามลพิษจากโรงงานในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นกรณีร้องเรียนปีละ 4,000-5,000 ราย ในขณะที่สภาพปัญหาเช่นนี้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง กระทรวงอุตสาหกรรมกลับออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 พ.ศ.2543 นอกจากนี้กรมโรงงานอุตสาหกรรมบอกว่า เมื่อใช้ประกาศฉบับนี้ได้ระยะหนึ่งแล้วจะมีการประเมินผล ซึ่งถ้าพบว่ามีปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจริงก็สามารถยกเลิกหลักเกณฑ์การร่นระยะห่างจากสาธารณสถานนี้ได้ แต่เมื่อถึงวันนั้นก็คงมีประชาชนจำนวนหนึ่งได้รับผลกระทบจากโรงงานที่ตั้งตามประกาศฉบับนี้ไปแล้ว

ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาข้างต้นเป็นไปในลักษณะของการที่ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมสวมบทบาทเป็นผู้เข้าร่วมในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนของสาธารณชนในการวิพากษ์วิจารณ์ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการเสนอแนะหรือชักจูงใจให้ผู้ชมรายการตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการออกประกาศนาระยะตั้งโรงงานของกระทรวงอุตสาหกรรม โดยทางรายการได้ตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเนื้อหาให้ผู้ชมรายการได้เข้าใจว่าการประกาศนาระยะตั้งโรงงานของกระทรวงอุตสาหกรรมนั้นเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องพร้อมทั้งอธิบายตัวอย่างของกรณีแวดล้อมต่างๆที่สนับสนุนในการตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเน้นให้เห็นถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพของประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีเรื่อง “ร่นระยะตั้งโรงงาน” จึงเปรียบเสมือนเป็นคู่ปฏิปักษ์ (Adversary role) กับรัฐบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ โดยการสืบสวนตรวจสอบคำอ้างสิทธิเรียกร้องและการแถลงของรัฐบาล รวมไปถึงการคอยเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชน มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“...เด็กนักเรียนในโรงเรียนแห่งนี้ก็ต้องนั่งเรียนอย่างปราศจากสมาธิเพราะกลิ่นเหม็นของกรดน้ำส้มที่รบกวนอยู่ตลอดเวลา จนเด็กบางคนมีอาการระคายเคืองในระบบทางเดินหายใจ แม้ว่าโรงงานต้นกำเนิดกลิ่นจะตั้งอยู่ห่างจากที่นี้กว่า 1 กิโลเมตรก็ตาม ในขณะที่ชาวบ้านบอกว่า กลิ่นกรดน้ำส้มจากบ่อบำบัดน้ำเสียของโรงงานกระจายไปไกลถึงหลายหมู่บ้าน ความเดือดร้อนรำคาญและปัญหามลพิษจากโรงงานเช่นนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นกรณีโรงเรียนปีละ 4-5 พันราย โดยเป็นปัญหามลพิษทางอากาศถึงร้อยละ 73 และปัญหามลพิษทางน้ำอีกมากกว่าร้อยละ 10 ขณะที่สภาพเช่นนี้ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ดันปีที่ผ่านมากกระทรวงอุตสาหกรรมกลับออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 พ.ศ.2543 ให้นระยะห่างระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมและสาธารณสถาน เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ลงจากเดิม ที่โรงงานจำพวกที่ 1 และ 2 ต้อง ตั้งห่างจากสาธารณสถานไม่น้อยกว่า 50 เมตร ให้สามารถตั้งติดกับสาธารณสถานต่างๆได้ ส่วนโรงงานจำพวกที่ 3 ซึ่งมีปัญหามลพิษสูงกว่าและมีกำลังการผลิตมากกว่า จากเดิมที่ให้ตั้งห่างจากสาธารณสถานไม่น้อยกว่า 100 เมตร ให้นระยะทางลงมาตั้งห่างสาธารณสถานเพียง 50 เมตร ระยะทางที่ร่นลงมา 50 เมตร จะเอื้อประโยชน์ให้กับการลงทุนที่โรงงานนั้นร้อยละเคยติดกับเงื่อนไขระยะห่างจากสาธารณสถานให้สามารถตั้งโรงงานได้ แม้ความเดือดร้อนรำคาญและปัญหามลพิษที่ชาวบ้านใน ต.ศาลาลอย อ.ท่าเรือ จ.พระนครศรีอยุธยา ที่ได้รับผลกระทบ จะได้รับการเยียวยาไปแล้วระดับหนึ่ง แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าการประกอบอุตสาหกรรมยังคงส่งผลกระทบต่อชุมชนได้ แม้จะตั้งอยู่ห่างจากสาธารณสถานและชุมชนเป็นระยะทางไกล ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ 1 นี้เพิ่งจะเริ่มใช้เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ขณะนี้จึงยังไม่มีโรงงานใดตั้งขึ้นโดยอาศัยประโยชน์จากประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมดังกล่าว กรมโรงงานอุตสาหกรรมบอกว่า เมื่อใช้ประกาศฉบับนี้ได้ระยะหนึ่งแล้วจะมีการประเมินผล ซึ่งถ้าพบว่ามีปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจริงก็สามารถยกเลิก

หลักเกณฑ์การยื่นระยะห่างจากสาธารณสถานนี้ได้ แต่เมื่อถึงวันนั้นก็คงมีประชาชนจำนวนหนึ่งได้รับผลกระทบจากโรงงานที่ตั้งตามประกาศฉบับนี้ไปแล้ว "

(จากเรื่อง ร่นระยะตั้งโรงงาน ออกอากาศวันที่ 1 พฤษภาคม 2543)

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีเรื่อง "ความพยายามในการจัดการควันขาวควันดำของกรุงเทพมหานคร" พบว่านำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการบังคับใช้มาตรการควบคุมพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตรสำหรับพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร อันได้แก่ พญาไท ดินแดง และป้อมปราบศัตรูพ่าย เนื่องจากพื้นที่ในเขตดังกล่าวมีคุณภาพอากาศที่เป็นมลพิษอยู่ในเกณฑ์วิกฤติต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นและเป็นสาเหตุของการป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจของชาวกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นปีละมากกว่า 1,000 คน มาตรการที่ทางกรุงเทพมหานครนำมาใช้ก็คือ รถยนต์ที่มีไอเสียสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดต้องแก้ไขเครื่องยนต์ภายใน 15 วัน ไมเช่นนั้นเจ้าของจะถูกดำเนินคดีมีโทษจำคุก 1 เดือน และปรับไม่เกิน 2,000 บาท ซึ่งลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวเป็นการแสดงบทบาทเปรียบเสมือนเป็นป้ายประกาศที่ให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับวิธีการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากควันเสียรถยนต์ในกรุงเทพมหานครที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ โดยประกาศใช้มาตรการควบคุมอากาศพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตร โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมในลักษณะของการรณรงค์ทางสังคมให้ผู้ชมรายการและประชาชนได้รับทราบเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เพื่อให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นตามแนวทางที่ประชาชนต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายระบุ ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดีจึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

" พื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร เช่น พญาไท ดินแดง ป้อมปราบศัตรูพ่าย มีคุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์วิกฤติ เนื่องจากความแออัดของอาคารทำให้อากาศถ่ายเทไม่สะดวก เมื่อมองจากที่สูงจะมองเห็นมีลักษณะคล้ายหมอกปกคลุมตลอดเวลา สำนักอนามัยระบุว่า ผู้ที่ได้รับอากาศเสียมักจะป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ ซึ่งคนกรุงเทพฯป่วยเป็นโรคนี้นี้เพิ่มขึ้นปีละกว่า 1,000 คน รถยนต์ที่มีไอเสียสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดต้องแก้ไขเครื่องยนต์ภายใน 15 วัน ไมเช่นนั้นเจ้าของจะถูกดำเนินคดีมีโทษจำคุก 1 เดือน และปรับไม่เกิน 2,000 บาท และเขตควบคุมอากาศพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตรก็มีผลบังคับใช้แล้ว "

(จากเรื่อง ความพยายามในการจัดการควันขาวควันดำของกรุงเทพมหานคร ออกอากาศ วันที่ 9 เมษายน 2543)

สำหรับสารคดีเรื่อง "กรุงเทพมหานครตรวจจับรถควันดำ" จากการศึกษานี้พบว่ามีลักษณะการนำเสนอเนื้อหา คือ การรายงานการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครที่กำหนด

มาตรการคุมเข้มมลพิษทางอากาศเพิ่มขึ้น มาตรการทางกฎหมายที่ประกาศใช้ คือ หากพบรถที่มีควันดำเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้ 60% เจ้าหน้าที่เทศกิจและเจ้าหน้าที่อนามัยสิ่งแวดล้อมจะติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ชั่วคราวไว้ที่กระจกหน้ารถและเจ้าของรถต้องนำรถไปปรับแต่งแก้ไขเครื่องยนต์ภายใน 30 วัน หากเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าเจ้าของรถยังไม่แก้ไขเครื่องยนต์จะติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้รถถาวรทันที และมาตรการการตรวจจับรถควันดำในพื้นที่เขตปลอดภัย เพิ่มเขตวินัยจราจร 45 ตารางกิโลเมตร ของกรุงเทพมหานครจะมีการจัดกลุ่มตรวจจับรถควันดำเคลื่อนที่ 10 หน่วยตระเวนดักจับรถควันดำร่วมกับจุดสกัดรถอีก 48 จุด ซึ่งการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายข้างต้นเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่มีระดับรุนแรงขึ้นในกรุงเทพมหานคร

ในสารคดีเรื่อง “ควันขาว ควันดำ” นำเสนอมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ดำเนินการกับรถยนต์ในกรุงเทพมหานครที่ปล่อยควันดำควันขาวเกินค่ามาตรฐานจะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจจับและติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ชั่วคราวเพื่อให้เจ้าของรถแก้ไขเครื่องยนต์ภายใน 30 วัน ในระหว่างนี้หากเจ้าของรถยนต์นำรถกลับมาใช้อีกหรือปล่อยปละละเลยไม่แก้ไขเครื่องยนต์รถภายในระยะเวลาที่ทางราชการกำหนดจะถูกติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้เด็ดขาด ซึ่งสติ๊กเกอร์ที่เจ้าหน้าที่ติดบนกระจกรถผู้กระทำผิดเป็นเอกสารราชการ หากทำลายจะมีความผิดทางอาญา กองบังคับการตำรวจจราจรประกาศเขตควบคุมอากาศตรวจเข้มควันดำในกรุงเทพมหานครชั้นในเป็นพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตร ทั้งสองมาตรการกฎหมายที่ถูกประกาศใช้เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร

สำหรับสารคดีเรื่อง “คุณภาพผัก” นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการที่กรุงเทพมหานครกำหนดมาตรการควบคุมไม่ให้ผักที่มีสารพิษปนเปื้อนเข้ามาจำหน่ายในตลาดสดในกรุงเทพมหานครเนื่องจากตรวจสอบพบว่ามีผัก 12 ชนิดมีปริมาณสารพิษปนเปื้อนสูงมาก หากผู้บริโภครับประทานในปริมาณมากอาจเสียชีวิตได้ ซึ่งทางกรุงเทพมหานครได้นำมาตรการควบคุมผักให้ปลอดสารพิษมาดำเนินการโดยการจัดส่งให้เจ้าหน้าที่สำนักอนามัยเข้าไปตรวจสอบคุณภาพผักในตลาดสดเพื่อออกใบรับรองคุณภาพผักสด (ISO) ซึ่งตลาดมหานาคเป็นตลาดตัวอย่างที่ได้รับ ISO เป็นรายแรก

สารคดีเรื่อง “โคบอลต์ 60” นำเสนอเกี่ยวกับการที่กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จะมีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มโทษแก่ผู้นำเข้าสารอันตรายโดยไม่ได้แจ้งกับหน่วยงานทางราชการ และจะสร้างที่จัดเก็บสารโคบอลต์ 60 โดยเฉพาะของ พปส. เป็นการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการควบคุมสารพิษและการจัดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการสารพิษเพื่อป้องกันการรั่วไหลออกสู่ชุมชนและก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน

ในสารคดีเรื่อง “โรงไฟฟ้าแม่เมาะ” นำเสนอเกี่ยวกับการเตรียมประกาศใช้มาตรการกฎหมายใหม่โดยกำหนดให้ปริมาณสารพิษในอากาศต้องไม่เกิน 780 ไมโครกรัมต่อ 1 ชั่วโมง และให้ควบคุมฝุ่นที่เกิดจากการขุดถ่านหินของโรงไฟฟ้าด้วย ภายหลังจากการติดตั้งเครื่องกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ของโรงไฟฟ้าแม่เมาะยังไม่เป็นที่ไว้วางใจของชาวบ้านผู้อาศัยรอบข้างโรงไฟฟ้าที่ได้รับผลกระทบจากฝุ่นและก๊าซในประสิทธิภาพการทำงานของอุปกรณ์ขึ้นดังกล่าว

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีทั้ง 5 เรื่องข้างต้นพบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการรายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาใช้จัดการปัญหามลพิษทางอากาศ อันได้แก่ ควันขาวควันดำจากรถยนต์ ในสารคดีเรื่อง “กรุงเทพมหานครตรวจจับรถควันดำ” และ “ควันขาวควันดำ” และฝุ่นกับก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เกิดจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้าแม่เมาะในสารคดีเรื่อง “โรงไฟฟ้าแม่เมาะ” การนำมาตราทางกฎหมายมาใช้จัดการปัญหาสารเคมีสารพิษในเรื่องของการใช้และการจัดเก็บสารโคบอลต์ 60 ซึ่งเป็นสารเคมีอันตรายในสารคดีเรื่อง “โคบอลต์ 60” และการตรวจสอบการใช้สารฆ่าแมลงฝักในสารคดีเรื่อง “คุณภาพฝัก” ทำให้ผู้ชมรายการได้รับทราบความเคลื่อนไหวของการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาทางด้านมลพิษทางอากาศและสารเคมีอันตรายที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระบอกเสียง ซึ่งผู้ชมรายการได้รับรู้เรื่องราวดังกล่าวผ่านการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารโดยหยิบยกประเด็นการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายที่น่าสนใจสำหรับประชาชนมารายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบเพราะกฎหมายดังกล่าวจะช่วยคุ้มครองคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นเป็นการแสดงบทบาทและกระทำหน้าที่ในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ กรุงเทพมหานครกำหนดมาตรการคุมเข้มมลพิษทางอากาศเพิ่มขึ้น หากพบรถที่มีควันดำเกินมาตรฐานที่กำหนดไว้ 60% เจ้าหน้าที่เทศกิจและเจ้าหน้าที่อนามัยสิ่งแวดล้อมจะติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ชั่วคราวไว้ที่กระจกหน้ารถและเจ้าของรถต้องนำรถไปปรับแต่งแก้ไขเครื่องยนต์ภายใน 30 วัน หากตรวจพบว่ายังไม่แก้ไขจะติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ถาวรทันที การตรวจจับรถควันดำในพื้นที่เขตปทุมธานี เพิ่มเขตวินัยจรรยา 45 ตารางกิโลเมตร ของกรุงเทพมหานครจะมีการจัดกลุ่มตรวจจับรถควันดำเคลื่อนที่ 10 หน่วย ครอบคลุมจับรถควันดำร่วมกับจุดสกัดรถอีก 48 จุด ”

(จากเรื่อง กรุงเทพมหานครตรวจจับรถควันดำ ออกอากาศวันที่ 23 มกราคม 2543)

“ ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2543 เป็นต้นไป รถที่ปล่อยควันดำ ควันขาวเกินค่ามาตรฐานจะถูกตรวจจับและติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้ชั่วคราวเพื่อให้เจ้าของรถแก้ไขภายใน 30 วัน ในระหว่างนี้หากนำรถกลับมาใช้อีกหรือปล่อยปลดละเลยไม่แก้ไขรถภายในระยะเวลาที่กำหนดจะถูกติดสติ๊กเกอร์ห้ามใช้เด็ดขาด สติ๊กเกอร์เป็นเอกสารราชการหากทำลายจะมีความผิดทางอาญา กองบังคับการตำรวจจราจรประกาศเขตควบคุมอากาศ

ตรวจเข้มควันดำในกรุงเทพมหานครชั้นในเป็นพื้นที่ 45 ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมนายกเทศมนตรีเมืองใหญ่ในอาเซียนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาด้านการควบคุมคุณภาพอากาศ ประธานธนาคารโลกจะร่วมลงนามกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในปฏิญญาความร่วมมือที่จะประกาศให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองต้นแบบของภูมิภาคเอเชียในการจัดการมลพิษทางอากาศ "

(จากเรื่อง ควันขาว ควันดำ ออกอากาศวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2543)

" ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และฝุ่นจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะสร้างปัญหาให้กับชาวบ้านรอบข้างจึงต้องมีการติดตั้งเครื่องจำกัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ แต่ก็ยังไม่เป็นที่ไว้วางใจของชาวบ้าน มีการเตรียมประกาศใช้มาตรการใหม่โดยกำหนดให้ปริมาณสารพิษในอากาศต้องไม่เกิน 780 ไมโครกรัมต่อ 1 ชั่วโมง และให้ควบคุมฝุ่นที่เกิดจากการขุดถ่านหินด้วย "

(จากเรื่อง โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ออกอากาศวันที่ 7 พฤษภาคม 2543)

" กรุงเทพมหานครกำหนดมาตรการควบคุมไม่ให้ฝักที่มีสารพิษปนเปื้อนเข้ามาจำหน่าย หลังจากการตรวจสอบพบว่ามีฝัก 12 ชนิด เช่น ฝักกาด ฝักคะน้า ฝักกะหล่ำ มีปริมาณสารพิษปนเปื้อนสูงมาก หากผู้บริโภครับประทานเข้าไปในปริมาณมากอาจได้รับอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตได้ กรุงเทพมหานครได้จัดส่งให้เจ้าหน้าที่สำนักงานอนามัยเข้าไปตรวจสอบคุณภาพฝักในตลาดมหานาคเพื่อออกไปรับรองให้ฝักสดในตลาดได้รับ ISO เป็นรายแรก "

(จากเรื่อง คุณภาพฝัก ออกอากาศวันที่ 9 มกราคม 2543)

" กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จะมีมาตรการทางกฎหมายเพิ่มโทษแก่ผู้นำเข้าสารอันตรายโดยไม่ได้แจ้งกับหน่วยงานทางราชการ และจะสร้างที่จัดเก็บสารโคบอลต์ 60 โดยเฉพาะของ พปส. นี่คือการนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ในการควบคุมสารพิษและการจัดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดการสารพิษเพื่อป้องกันการรั่วไหลออกสู่ชุมชน "

(จากเรื่อง โคบอลต์ 60 ออกอากาศวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2543)

1.7 การใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษ 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง "ฝักปลอดสารเข้ากรุง" พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการหยิบยกการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครร่วมกับกรมวิชาการเกษตร ดำเนินโครงการจัดหาแหล่งปลูกฝักปลอดสารพิษส่งเข้าตลาดสดในกรุงเทพมหานคร เนื่องมาจากการที่เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครเข้าตรวจสอบสารพิษตกค้างในฝักตามตลาดสดต่างๆจนได้รับการร้องเรียนจากแม่ค้าว่าไม่สามารถหาแหล่งปลูกฝักปลอดสารพิษเพื่อนำมาจำหน่ายแก่ผู้บริโภคได้ ขณะนี้กรุงเทพมหานครสามารถหาแหล่งปลูกฝักปลอดสารพิษได้แล้ว 2 แห่ง คือ แปลงฝักปลอดสารพิษที่ อ.พบบพระ จ.ตาก และแปลงฝักปลอดสารพิษที่ อ.พรานกระต่าย จ.กำแพงเพชร

โครงการจัดหาแหล่งปลูกผักปลอดสารพิษส่งเข้าตลาดสดในกรุงเทพมหานครจะส่งผลดีทั้งเกษตรกรผู้ปลูกผักและผู้บริโภคผักคือเกษตรกรจะปลอดภัยจากการฉีดสารฆ่าแมลงและผู้รับประทานผักจะปลอดภัยจากยาฆ่าแมลงที่ตกค้างอยู่ในผัก

การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นสถานการณ์การดำเนินโครงการของกรุงเทพมหานครเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีจากการบริโภคผักปลอดสารพิษ ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการหนึ่งสำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูลที่เป็นไปในลักษณะของการหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพมานำเสนอ โดยรายงานให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย อันได้แก่ ปัญหาทางด้านการใช้ยาฆ่าแมลงในภาคเกษตรกรรมและความพยายามของหน่วยงานภาครัฐในการที่จะลดการใช้สารดังกล่าวโดยการจัดแนวทางดำเนินการในลักษณะของโครงการจัดหาแหล่งปลูกผักปลอดสารพิษซึ่งเป็นโครงการริเริ่ม เพื่อประชาชนจะได้มีทางเลือกในการบริโภคผักที่ปลอดภัยและปลอดสารเคมีมากยิ่งขึ้น ซึ่งการแสดงผลภาพและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาสารคดีเรื่อง “ผักปลอดสารเข้ากรุง” เป็นไปในลักษณะของการเป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เจ้าหน้าที่จากกรุงเทพมหานครเข้าตรวจแปลงผักปลอดสารพิษที่ จ.กำแพงเพชร ภายใต้โครงการจัดหาแหล่งปลูกผักปลอดสารพิษส่งเข้าตลาดในกรุงเทพ นี่เป็นตัวอย่างหนึ่งของการริเริ่มจากภาครัฐ เนื่องมาจากการตรวจสอบสารพิษตกค้างตามตลาดสดต่างๆจนได้รับการร้องเรียนจากแม่ค้าว่าไม่สามารถหาแหล่งปลูกผักปลอดสารพิษได้ กรุงเทพมหานครร่วมกับกรมวิชาการเกษตรหาแหล่งปลูกผักปลอดสารพิษที่ได้รับการรับรองแล้วว่าปลอดภัยส่งเข้าสู่ตลาดกรุงเทพมหานคร และกรุงเทพมหานครก็ยังคงมีการสุ่มตรวจผักเหล่านั้นอีกชั้นหนึ่ง ส่วนผักที่ไม่ใช่ผักปลอดสารพิษก็ยังคงมีการตรวจสอบสารพิษตกค้างเป็นปกติ แปลงผักปลอดสารพิษที่ อ.พรานกระต่าย จ.กำแพงเพชร เป็นแห่งที่ 2 ที่คณะเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครไปตรวจดูงาน หลังจากที่ได้ประสานความร่วมมือและดูการปลูกผักปลอดสารพิษที่ อ.พบบพระ จ.ตาก ซึ่งเป็นแหล่งใหญ่ที่ส่งผักเข้ากรุงเทพมหานคร...แต่ไม่ว่าโครงการนี้จะมีการตรวจสอบที่รัดกุมเพียงใดก็ตาม ปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะทำให้กลไกตลาดหมุนไปได้อย่างคล่องตัว อันจะส่งผลดีทั้งเกษตรกรและผู้บริโภคคือ ผู้บริโภคต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติที่นิยมซื้อหาผักที่มีความสวยงามแต่อาจอุดมไปด้วยสารเคมีพิษมาเป็นการรับประทานผักที่อาจมีรอยกีดแตะจากแมลงบ้างแต่มีความปลอดภัยกับสุขภาพมากกว่า ถ้าอยากให้มีผักปลอดสารพิษแพร่หลายผู้บริโภคอย่างเราก็ต้องอุดหนุนเกษตรกรที่ปลูกผักปลอดสารพิษมากขึ้น”

(จากเรื่อง ผักปลอดสารเข้ากรุง ออกอากาศวันที่ 14 พฤศจิกายน 2542)

1.8 มลพิษทางอากาศ เสียง และน้ำ 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องมลพิษทางอากาศ เสียง และน้ำ ทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “สรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในประเทศไทย” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาเป็นการหยิบยกประเด็นสถานการณ์ด้านมลพิษทางอากาศ เสียง และน้ำ ปี 2542 ที่กรมควบคุมมลพิษสรุปให้นำมารายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบว่า ปัญหาฝุ่นละอองซึ่งเป็นมลพิษทางด้านอากาศลดระดับความรุนแรงลง มลพิษทางเสียงในเกือบทุกถนนที่มีการตรวจวัดของกรุงเทพมหานครยังคงคงระดับมาตรฐานซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้เงินของประชาชนที่อาศัยอยู่ติดริมสองฝั่งถนน นอกจากนี้คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่งลอง ท่าจีนและบางปะกงมีการปนเปื้อนของแบคทีเรียโคลิฟอร์ม การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในประเทศไทย เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ทางด้านมลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง และมลพิษทางน้ำในแหล่งน้ำภาคกลาง อันได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่ากลอง แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำบางปะกง เปรียบเสมือนการแสดงผลการกระทำที่เป็นกระจกเงาผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งเป็นไปในลักษณะเป็นเหมือนกลไกสาธารณะในการเฝ้ามองระแวงระวังเตือนภัย ทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านมลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง และมลพิษทางน้ำที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการทำให้ ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสถานการณ์มลพิษดังกล่าวซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ก่อให้เกิดความตื่นตัวและเตรียมตัวที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันที่ การแสดงผลการกระทำหน้าที่ของสารคดีเรื่อง “สรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในประเทศไทย” จึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ กรมควบคุมมลพิษสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในรอบปี พ.ศ.2542 ว่าปัญหาฝุ่นละอองซึ่งเป็นมลพิษทางด้านอากาศลดระดับความรุนแรงลง มลพิษทางเสียงในเกือบทุกถนนที่มีการตรวจวัดของกรุงเทพมหานครยังคงคงระดับมาตรฐานซึ่งจะส่งผลกระทบต่อรายได้เงินของประชาชนที่อาศัยอยู่ติดริมสองฝั่งถนน นอกจากนี้คุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่งลอง ท่าจีนและบางปะกงมีการปนเปื้อนของแบคทีเรียโคลิฟอร์ม ”

(จากเรื่อง สรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในประเทศไทย ออกอากาศวันที่ 2 มกราคม 2543)

1.9 มลพิษทางน้ำ 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องมลพิษทางน้ำทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “การเน่าเสียของแม่น้ำท่าจีน” พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ การรายงานสาเหตุของการเน่าเสียของแม่น้ำท่าจีนเกิดจากเกษตรกรใน อ.สองพี่น้อง เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี สูบน้ำเสียจากนาข้าวลงไปในแม่น้ำ แต่เกษตรกร จ.นครปฐม เชื่อว่าส่วนหนึ่งของการเกิดน้ำเน่าเสียเกิดจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมแอบปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำตอนกลางคืน วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียที่เกิดขึ้น คือ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำเน่าเสียในแม่น้ำท่าจีนให้มีการปล่อยน้ำดีมาไล่น้ำเสียคาดว่าจะการกระทำเช่นนี้จะทำให้สภาพน้ำในแม่น้ำดีขึ้น เป็นการรายงานผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดสถานการณ์มลพิษทางน้ำในแม่น้ำท่าจีนที่กำลังอยู่ในภาวะที่น้ำในแม่น้ำเน่าเสีย ทั้งในเรื่องของสาเหตุการเกิดน้ำเน่าเสีย อันได้แก่ การสูบน้ำเน่าเสียจากนาข้าวและโรงงานอุตสาหกรรมใน จ.สุพรรณบุรี ทั้งลงในแม่น้ำท่าจีน รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการปล่อยน้ำดีมาไล่น้ำเสียในแม่น้ำ เป็นการสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียที่เกิดขึ้นในแม่น้ำท่าจีนซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา ผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งเป็นไปในลักษณะเสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียในแม่น้ำท่าจีนมารายงานแก่ผู้ชมรายการทำให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสภาพปัญหามลพิษทางน้ำซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งลักษณะของการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ในสารคดีเรื่อง “การเน่าเสียของแม่น้ำท่าจีน” เป็นไปในลักษณะของการเป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ จากการตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำท่าจีนของเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ สาเหตุของน้ำเน่าเสียเกิดจากเกษตรกรใน อ.สองพี่น้อง เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี ที่มีการสูบน้ำเสียจากนาข้าวลงไปในแม่น้ำ แต่เกษตรกร จ.นครปฐม เชื่อว่าส่วนหนึ่งของการเกิดน้ำเน่าเสียเกิดจากการที่โรงงานอุตสาหกรรมแอบปล่อยน้ำเสียลงในแม่น้ำตอนกลางคืน การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการปล่อยน้ำดีมาไล่น้ำเสียคาดว่าจะการกระทำเช่นนี้จะทำให้สภาพน้ำในแม่น้ำดีขึ้น ”

(จากเรื่อง การเน่าเสียของแม่น้ำท่าจีน ออกอากาศวันที่ 7 พฤษภาคม 2543)

1.10 การจัดสถานที่เพื่อการกำจัดของเสียอันตราย 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการจัดสถานที่เพื่อการกำจัดของเสียอันตรายทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “การฝังกลบสารพิษ” พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา คือ การหยิบยกประเด็นข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสถานที่เฉพาะสำหรับฝังสารไดออกซินซึ่งเป็นสารพิษอันตราย เหตุผลสืบเนื่องมาจากสารไดออกซินจำนวนกว่า 2,000 ลูกบาศก์เมตร ถูกขุดพบระหว่างการปรับพื้นที่เพื่อขยายรันเวย์ที่สนามบินบ่อฝ้าย อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ การขุดทำให้สารพิษส่งกลิ่นฟุ้งกระจายจนเจ้าหน้าที่สนามบินที่ทำงานในอาคารใกล้เคียงจำนวนหนึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนักถึงขั้นหยุดทำงาน เจ้าหน้าที่กำจัดสารพิษของบริษัทเอกชนจึงต้องดำเนินการเคลื่อนย้ายสารพิษและดินปนเปื้อนสารพิษไปฝังกลบที่บ่อด้านหลังหอบังคับการบินแห่งใหม่ เหตุการณ์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าขยะสารพิษนั้นไม่สามารถฝังกลบได้เช่นเดียวกับขยะทั่วไปแต่ต้องมีการจัดพื้นที่เฉพาะไว้ให้ เพื่อที่จะได้กำหนดเป็นเขตควบคุมพื้นที่อันตรายสำหรับดูแลกวดขันเป็นพิเศษ เพราะขยะสารพิษเมื่อรั่วซึมหรือฟุ้งกระจายในอากาศก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของมนุษย์เช่นเดียวกับกรณีเจ้าหน้าที่ของสนามบินบ่อฝ้าย อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ที่ร่างกายไม่สามารถทนกลิ่นฟุ้งกระจายของสารไดออกซินที่ขุดเจอโดยบังเอิญ จนถึงขั้นเจ้าหน้าที่ต้องหยุดทำงาน

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับปัญหาการฝังกลบสารไดออกซินซึ่งเป็นสารพิษในประเทศไทยที่มักไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลังแต่เน้นเอาความสะดวกสบายและความง่ายเป็นที่ตั้ง จนก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลังเมื่อมีคนที่ไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ไปขุดพบสารไดออกซินที่ฝังกลบไว้โดยบังเอิญและไม่ทันระวังป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น อันก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดของเหตุการณ์เหล่านั้นเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา ผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารของเนื้อหาสารคดี ซึ่งเป็นไปในลักษณะเหมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านปัญหาการฝังกลบสารไดออกซินซึ่งเป็นสารพิษประเภทหนึ่งและการจัดสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อการกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าว ซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพมารายงานแก่ผู้ชมรายการทำให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีเรื่อง “การฝังกลบสารพิษ” ใน

ลักษณะดังกล่าวข้างต้นเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ สารไดออกซินจำนวนกว่า 2,000 ลูกบาศก์เมตร ถูกขุดพบระหว่างการปรับพื้นที่เพื่อขยายรันเวย์ที่สนามบินบ่อฝ้าย อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ การขุดทำให้สารพิษส่งกลิ่นฟุ้งกระจายจนเจ้าหน้าที่สนามบินที่ทำงานในอาคารใกล้เคียงจำนวนหนึ่งได้รับผลกระทบอย่างหนักถึงขั้นหยุดทำงาน เจ้าหน้าที่ที่กำจัดสารพิษของบริษัทเอกชนจึงต้องดำเนินการเคลื่อนย้ายสารพิษและดินปนเปื้อนสารพิษไปฝังกลบที่บ่อด้านหลัง หอบังคับการบินแห่งใหม่ ”

(จากเรื่อง การฝังกลบสารพิษ ออกอากาศวันที่ 26 มีนาคม 2543)

2. ทฤษฎากรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ 4 เรื่อง

2.1 โครงการพัฒนาที่เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องโครงการพัฒนาที่เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนทั้งหมด 1 เรื่องที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “โรงไฟฟ้าบ่อนอก” พบว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นการทำประชาพิจารณ์สำหรับโครงการสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกของโรงไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะหน่วยงานรัฐบาลที่เห็นชอบให้บริษัทเอกชนดำเนินโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังถ่านหินที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม คือ ฝนกรดและควันพิษซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงที่จะมีการสร้างโรงไฟฟ้าขึ้นเช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จ.ลำปาง โดยชี้ให้เห็นถึงการทำประชาพิจารณ์ของโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่ไม่มีความโปร่งใสเพียงพอ จนก่อให้เกิดการประท้วงของประชาชนในพื้นที่ ต.บ่อนอก และผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงใน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ที่จะมีการสร้างโรงไฟฟ้าขึ้น

ทางรายการจึงเสนอความคิดเห็นให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงมาตรฐานและขั้นตอนการทำประชาพิจารณ์โครงการสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่ประชาชนสามารถทำการตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นต้นแบบในการยึดถือเป็นแนวทางในการทำประชาพิจารณ์ครั้งต่อไป มิเช่นนั้นการทำประชาพิจารณ์ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารโดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมก็คงไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ประชาชนสามารถพึงได้ในหลักการและทางปฏิบัติอีกต่อไป เท่ากับเป็นการอธิบายให้ผู้ชมรายการเข้าใจในเหตุการณ์การต่อต้านโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่ยังเป็นที่สงสัย โดยการแปลความหมายและขยายความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพิ่มเติม เพื่อสร้างความเข้าใจและทำ

ให้เหตุการณ์ที่ไม่กระจ่างแจ้งนั้นแจ่มชัดขึ้น เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นผู้ตีความ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการเสนอแนะหรือชักจูงใจของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการนำเสนอความคิดเห็น มุ่งให้คำอธิบายความหมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่ความอธิบายความหรือวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการทำประชาพิจารณาโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใน ต.บ่อนอก จ.ประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งลักษณะของการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาสารคดีเรื่อง “โรงไฟฟ้าบ่อนอก” ในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ จากการประท้วงของชาวบ้าน ต.บ่อนอก และพื้นที่ใกล้เคียงใน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ต่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในฐานะหน่วยงานรัฐบาลที่เห็นชอบให้บริษัทเอกชนดำเนินโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าด้วยพลังถ่านหิน เนื่องจากเกรงว่าโครงการดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหามลพิษจากฝนกรดเช่นเดียวกับพื้นที่ใน อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง คณะรัฐมนตรีจึงออกคำสั่งให้ทำการประชาพิจารณาโครงการดังกล่าวแต่ก็ยังคงได้รับการต่อต้านจากประชาชนผู้มองเห็นว่าการดำเนินการทำประชาพิจารณาไม่มีความโปร่งใส เพราะมีขึ้นเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับโครงการที่รัฐบาลตัดสินใจให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้น การประชาพิจารณาเป็นทางออกที่ดีของปัญหา โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อความชอบธรรมในส่วนที่ประชาชนในพื้นที่จะได้รับผลกระทบ แต่ต้องมีความโปร่งใสเป็นที่ยอมรับของประชาชน ความไม่ลงตัวจากการทำประชาพิจารณาโรงไฟฟ้าบ่อนอก คณะกรรมการทำประชาพิจารณาต้องนำมาเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับการจัดประชาพิจารณาโรงไฟฟ้าหินกรูดที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป ”

(จากเรื่อง โรงไฟฟ้าบ่อนอก ออกอากาศวันที่ 10 ตุลาคม 2542)

2.2 การวางแผนการจัดการที่ดิน 1 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการวางแผนจัดการที่ดินทั้งหมด 1 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “ผังเมืองกรุงเทพฯ” พบว่า ในสารคดีเรื่องดังกล่าวทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมได้มีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการนำเสนอความคิดเห็นและอธิบายความให้ผู้ชมรายการได้เข้าใจถึงข้อดีของการประกาศใช้มาตรการผังเมืองเพื่อจัดระบบสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของประชาชนให้เป็นไปในทิศทางที่ดีและเหมาะสมต่อการยกระดับคุณภาพชีวิต เพราะผังเมืองฉบับใหม่ที่ประกาศใช้นั้นให้ความสำคัญในเรื่องของสิ่งแวดล้อมอันจะส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และเนื้อหาในรายการได้ชักจูงใจผู้ชมรายการให้เห็นถึงข้อดีของการใช้มาตรการวางผังเมืองเพื่อก่อให้เกิดการให้ความร่วมมือตามแนวทางที่ได้อธิบายไว้ซึ่งจะนำไปสู่การ

บรรลุป่าหมายของการใช้มาตรการทางกฎหมายที่ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการอธิบายให้ผู้ชมรายการเข้าใจเกี่ยวกับการประกาศใช้ผังเมืองกรุงเทพฯซึ่งเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ เพราะผังเมืองที่ใช้อยู่เป็นผังเมืองรวมฉบับที่ 2 ประกอบด้วยผัง 3 ส่วน คือ ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินแสดงการใช้ที่ดินแต่ละประเภท เช่น ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ผังโครงข่ายคมนาคมขนส่ง และผังที่โล่งเพื่อนันทนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป้องกันน้ำท่วมซึ่งเพิ่งมีเป็นครั้งแรก วัตถุประสงค์ของผังเมือง คือ การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรวมให้เป็นระบบระเบียบเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพฯโดยการแปลความหมายและขยายความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อสร้างความเข้าใจให้แจ่มชัดขึ้น เปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นผู้ตีความ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการเสนอแนะหรือชักจูงใจของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการนำเสนอความคิดเห็น มุ่งให้คำอธิบาย ความหมาย ตีความ อธิบายความและวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการประกาศใช้ผังเมืองซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะช่วยจัดระเบียบสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาสารคดีเรื่อง “ผังเมืองกรุงเทพฯ” เป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ บ้านเรือนที่ปลูกสร้างยื่นล้ำเข้ามาในคลองสาธารณะเช่นที่คลองแสนแสบแห่งนี้มีให้เห็นในคลองเกือบทุกสายในกรุงเทพฯ สภาพเช่นที่เห็นนอกจากจะเป็นปัญหาการรुकล้ำที่สาธารณะและเป็นส่วนหนึ่งของมลพิษทางน้ำแล้วยังเป็นปัญหาของการจัดระบบการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพตามพรบ.การผังเมือง พ.ศ.2518 อีกด้วย...กรุงเทพมหานครมีผังเมืองรวมฉบับแรกเมื่อ พ.ศ.2535 มีอายุบังคับใช้ 5 ปี ผังเมืองที่ใช้อยู่เป็นผังเมืองรวมฉบับที่ 2 ประกอบด้วยผัง 3 ส่วน คือ ผังการใช้ประโยชน์ที่ดินแสดงการใช้ที่ดินแต่ละประเภท เช่น ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ผังโครงข่ายคมนาคมขนส่ง และผังที่โล่งเพื่อนันทนาการ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและป้องกันน้ำท่วมซึ่งเพิ่งมีเป็นครั้งแรก วัตถุประสงค์ของผังเมือง คือ การจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรวมให้เป็นระบบระเบียบเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนกรุงเทพฯ ซึ่งการตอบสนองที่เป็นไปได้ด้วยดีจะเกิดขึ้นก็ด้วยความร่วมมือของเจ้าของที่ดินแต่ละราย การประกาศใช้ผังเมืองซึ่งเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะช่วยจัดระเบียบสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ”

(จากเรื่อง ผังเมืองกรุงเทพฯ ออกอากาศวันที่ 5 ธันวาคม 2542)

2.3 สัตว์ในระบบนิเวศที่ช่วยดูแลสภาพแวดล้อม 2 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสัตว์ในระบบนิเวศที่ช่วยดูแลสภาพแวดล้อมทั้งหมด 2 เรื่องที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดลอมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “หิ่งห้อย” และ “ปลวก” พบว่า ในสารคดีเรื่อง “หิ่งห้อย” ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาเป็นการนำเสนอความรู้ใหม่เกี่ยวกับประโยชน์ของหิ่งห้อยซึ่งเป็นสัตว์เล็กที่เป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศแวดล้อมในแงุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์ ซึ่งหิ่งห้อยเป็นดัชนีตัวหนึ่งในการควบคุมโรคใช้สมองอักเสบที่จะเกิดกับมนุษย์โดยการกินหอยเล็กๆที่เป็นพาหะนำโรคพยาธิลำไส้ในสัตว์และโรคใช้สมองอักเสบในมนุษย์ การปล่อยให้เกิดมลพิษทางน้ำซึ่งส่งผลกระทบต่อประชากรหิ่งห้อยลดลงนั้นจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังการลดลงของดัชนีที่ควบคุมโรคใช้สมองอักเสบที่จะเกิดขึ้นในคนด้วย การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการนำความรู้ใหม่มานำเสนอกับผู้ชมรายการเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าต่างที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้พบกับประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับหิ่งห้อยซึ่งเป็นสัตว์ในระบบนิเวศที่ช่วยดูแลสภาพแวดล้อมอันส่งผลกระทบต่อมาถึงสาเหตุของการเกิดโรคใช้สมองอักเสบในมนุษย์ โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ให้การศึกษาของเนื้อหารายการที่เป็นไปในลักษณะของการนำความรู้และความเข้าใจใหม่ๆมานำเสนอแก่ผู้ชมรายการ ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาสารคดีเรื่อง “หิ่งห้อย” ในลักษณะดังกล่าวข้างต้นเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...นอกจากความสวยงามแล้วหิ่งห้อยยังช่วยลดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ในระยะตัวอ่อนที่เป็นตัวหนอนมันจะกินหอยเล็กๆซึ่งหอยเล็กๆนี้จากการศึกษามันจะเป็นพาหะนำโรคพยาธิลำไส้ในสัตว์และใช้สมองอักเสบในมนุษย์ ทุกวันนี้หิ่งห้อยริมแม่น้ำท่าจีนลดจำนวนลงเรื่อยๆเพราะต้นลำภูถูกตัดพร้อมกับน้ำเสียที่ปล่อยออกมาจากโรงงานทำให้หิ่งห้อยไม่ค่อยวางไข่ หิ่งห้อยจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า ถ้าสภาพแวดล้อมที่ไهنยังมีหิ่งห้อยอยู่แสดงว่าสภาพแวดล้อมตรงนั้นค่อนข้างสมบูรณ์เป็นน้ำที่สะอาด ทรายใดที่ตรงนั้นน้ำเน่าหรือโรงงานปล่อยน้ำเสียออกมามันก็จะหนีไปอยู่ที่อื่น...”

(จากเรื่อง หิ่งห้อย ออกอากาศวันที่ 24 ตุลาคม 2542)

ในสารคดีเรื่อง “ปลวก” จะนำเสนอเนื้อหาในลักษณะของการให้การศึกษาเพื่อทำให้ผู้ชมรายการได้เปลี่ยนความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อเรื่องที่เชื่อกันว่า การกินพญาปลวกจะช่วยบำรุงกำลังได้ แต่แท้ที่จริงแล้วการกระทำดังกล่าวกลับกลายเป็นการทำลายกลไกที่สำคัญตัวหนึ่งในระบบนิเวศของธรรมชาติในการสร้างสมดุลย์ของสิ่งแวดล้อมที่ให้ประโยชน์กับมนุษย์ การนำเสนอเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการนำความรู้ใหม่มานำเสนอกับผู้ชมรายการเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทเป็นหน้าต่างที่เปิดให้ผู้ชมรายการได้รับทราบความรู้และความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับ

ปลวกเพื่อเปลี่ยนความเชื่อเดิมเกี่ยวกับการรับประทานปลวกเพื่อเป็นยาบำรุงกำลังซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของเนื้อหาสารคดีเรื่อง “ปลวก” ในลักษณะดังที่กล่าวข้างต้นเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ความเชื่อผิดๆของชาวบ้านที่มองว่า พญาปลวกเป็นยาบำรุงกำลังขนานวิเศษ มีราคาสูงถึงตัวละ 300-500 บาท ทำให้หลายๆคนพยายามที่จะค้นหา สิ่งเหล่านี้กลับเป็นตัวการที่ทำให้ระบบนิเวศถูกตัดตอนลง เพราะในหนึ่งนางพญาปลวกสามารถกำเนิดปลวกนับล้านตัวและปลวกตัวเล็กๆเหล่านี้เองที่สามารถรวมพลังสร้างก้อนดินเพื่อเก็บความชื้นในการดำรงชีวิตของพวกมันมีผลทำให้กำเนิดป่าสุตันไม้และสร้างน้ำ สิ่งเหล่านี้เป็นกลไกทางธรรมชาติในการสร้างความสมดุลในระบบนิเวศซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติในที่สุด ”

(จากเรื่อง ปลวก ออกอากาศวันที่ 2 มกราคม 2543)

3. สุนัขกบิลสิ่งแวดล้อม 10 เรื่อง

3.1 การบำบัดน้ำเสีย 6 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องการบริหารบำบัดน้ำเสียทั้งหมด 6 เรื่อง ที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาอันได้แก่ สารคดีเรื่อง “น้ำเสียแหลมฉบัง” “น้ำเสียพัทยาใต้” “น้ำเสีย จ.ปทุมธานี” “โรงงานฟองเต่าหู จ.ปทุมธานี” “โรงงานแกะกุ้ง จ.สมุทรสาคร” และ “ป๊มน้ำมันปล่อยน้ำมันลงคลอง เขตมีนบุรี” พบว่า ในสารคดีเรื่อง “น้ำเสียแหลมฉบัง” ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้ให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังเป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนเรื่องราวของตนเองที่ได้รับผลกระทบจากการที่น้ำทะเลบริเวณปากคลองแหลมฉบังเน่าเสียเกิดกลิ่นเหม็นและมีคราบน้ำมัน ซึ่งชาวบ้านสันนิษฐานว่าสาเหตุเกิดมาจากโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังปล่อยน้ำเสียลงทะเล ในขณะที่เทศบาลแหลมฉบังซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบปัญหาน้ำเน่าเสียที่เกิดขึ้นได้ชี้แจงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมว่า จากการประสานงานกับการทำเรือและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังยืนยันว่ามีการบำบัดน้ำเสียและตรวจสอบคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยลงคลองสู่ทะเล แต่สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลซึ่งเป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำเน่าเสียที่เกิดขึ้นกลับชี้แจงผ่านทางรายการเช่นเดียวกันว่าตัวอย่างน้ำที่เก็บมาตรวจสอบเป็นน้ำเสีย

สำหรับสารคดีเรื่อง “น้ำเสียพัทยาใต้” ทางรายการได้ให้ชาวบ้านพัทยาใต้เป็นผู้ออกอากาศร้องเรียนปัญหาน้ำทะเลเน่าเสียและมีกลิ่นเหม็นรุนแรงส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน สาเหตุเกิดจากการปล่อยน้ำเสียจากชุมชนลงทะเล ศาลาว่าการเมืองพัทยาในฐานะที่

เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ชี้แจงวิธีการแก้ไขปัญหาน้ำทะเลเน่าเสียที่พืชยาใต้ผ่านทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมว่ากำลังมีการก่อสร้างสถานีสูบน้ำเสียเพื่อนำไปบำบัดอยู่ เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็จะไม่มีการปล่อยน้ำเสียโดยตรงลงทะเลอีกต่อไป

การแสดงบทบาทของสารคดีทั้งสองเรื่องข้างต้นเป็นไปในลักษณะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เปรียบเสมือนเป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น อันได้แก่ แหลมฉบังและพืชยาใต้ แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ เทศบาลแหลมฉบังในสารคดีเรื่อง “น้ำเสียแหลมฉบัง” และศาลาว่าการเมืองพืชยาในสารคดีเรื่อง “น้ำเสียพืชยาใต้” ในฐานะที่เป็น ผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหานั้นได้ชี้แจงวิธีการแก้ไขปัญหาและแสดงความเห็นสะท้อนกลับต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูลที่เป็นไปในลักษณะของการหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยคัดเลือกจากเรื่องราวที่น่าสนใจที่ประชาชนได้ร้องเรียนเข้ามาที่ทางรายการ เพื่อนำเสนอโดยรายงานให้ผู้ชมรายการได้ทราบถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังร้องเรียนมาว่า น้ำทะเลบริเวณปากคลองแหลมฉบังเน่าเสีย เกิดฟองสีขาวจำนวนมากปลิวไปตามกระแสน้ำและมีคราบน้ำมันสีดำมากมายติดอยู่บริเวณชายฝั่งคลอง สาเหตุอาจเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม เทศบาลแหลมฉบังชี้แจงว่า การทำเรือและนิคมอุตสาหกรรมยืนยันว่ามีการบำบัดน้ำเสียและตรวจสอบคุณภาพน้ำเสียก่อนปล่อยลงคลอง ในขณะที่สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลยืนยันว่าตัวอย่างน้ำที่เก็บมาตรวจสอบเป็นน้ำเสีย ”

(จากเรื่อง น้ำเสียแหลมฉบัง ออกอากาศวันที่ 1 สิงหาคม 2542)

“ ชาวบ้านพืชยาใต้บอกว่า บริเวณสุดชายหาดใกล้คูเก็บเรือบริเวณพืชยาใต้มีท่อน้ำเสียขนาดใหญ่ 4 ท่อ ปล่อยน้ำเสียที่มาจากชุมชนลงทะเลและในระยะ 6-7 เดือนนี้จะปล่อยน้ำเสียมากทำให้น้ำทะเลในบริเวณนี้เสียและมีกลิ่นรุนแรง ปลัดเมืองพืชยาชี้แจงว่ากำลังมีการก่อสร้างสถานีสูบน้ำเสียเพื่อนำไปบำบัดอยู่ เมื่อสร้างเสร็จแล้วก็จะไม่มีการปล่อยน้ำเสียโดยตรงลงทะเลอีกต่อไป ”

(จากเรื่อง น้ำเสียพืชยาใต้ ออกอากาศวันที่ 8 สิงหาคม 2542)

การแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ของสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียในรายการโลกสิ่งแวดล้อมจะเห็นได้จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีในเรื่องดังต่อไปนี้ ในสารคดีเรื่อง “น้ำเสีย จ.ปทุมธานี” ลักษณะการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมได้ให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกับหมู่บ้านพรณพฤชาใน จ.ปทุมธานี เป็นผู้ออกอากาศ

เนื้อหารายการเองเพื่อร้องเรียนความเดือดร้อนที่ชาวบ้านได้รับจากการที่หมู่บ้านพรณพุกษาไม่มีการสร้างบ่อบำบัด น้ำเสียของหมู่บ้านและปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองสาธารณะทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภคได้อีกต่อไป เด็กที่อาบน้ำในลำคลองเกิดผื่นคันตามร่างกาย เพื่อให้สำนักงานอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และชี้แจงวิธีการแก้ไขปัญหามาให้ประชาชนผู้ร้องเรียนได้รับทราบ โดยเบื้องต้นเจ้าหน้าที่อำเภอและกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะร่วมกันกำจัดผักตบชวาและน้ำเสียและนำเรื่องเสนอหน่วยเหนือในการดำเนินการแก้ไขต่อไป นอกจากนี้ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมยังได้นำเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 ให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้อื่นในเรื่องของการปล่อยน้ำเสียที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และผู้ชมรายการได้รู้และเข้าใจว่าผู้ได้รับผลกระทบสามารถเรียกร้องตามความเสียหายที่เกิดขึ้นตามสิทธิทางแพ่ง ซึ่งผู้รับผิดชอบจะต้องชดใช้ตามกฎหมาย

ในสารคดีเรื่อง “โรงงานฟองเต้าหู้ จ.ปทุมธานี” ทางรายการได้ให้ชาวบ้านหมู่ 5 ต.เชียงรากใหญ่ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี เป็นผู้ออกอากาศเนื้อหารายการเองเพื่อร้องเรียนว่าได้รับความเดือดร้อนจากโรงงานทำฟองเต้าหู้ปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานโดยไม่มีการบำบัดทำให้มีกลิ่นเหม็นจนผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นเกิดอาการแสบหน้าอกและนอนไม่หลับ เพื่อให้ศาลว่าการจังหวัดปทุมธานีซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ชี้แจงการดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยการสั่งให้อุตสาหกรรมจังหวัดเข้าไปตรวจสอบพบว่า โรงงานทำฟองเต้าหู้ดังกล่าวยังไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ จึงแจ้งให้เจ้าของกิจการทำเรื่องขออนุญาต นอกจากนี้ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมยังได้นำเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้อื่นในเรื่องของการปล่อยน้ำเสียที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และผู้ชมรายการได้รู้และเข้าใจว่าผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

สำหรับสารคดีเรื่อง “โรงงานแคะกุ้ง จ.สมุทรสาคร” ทางรายการได้ให้ชาวบ้าน ต.บางหญ้าแพรก จ.สมุทรสาคร เป็นผู้ออกอากาศเนื้อหารายการเองเพื่อร้องเรียนเกี่ยวกับความเดือดร้อนที่ได้รับจากโรงงานแคะกุ้งซึ่งปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานโดยไม่มีการบำบัด ทำให้มีกลิ่นเหม็นและทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้นเจ็บป่วยและไม่สบายติดต่อกัน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางหญ้าแพรกซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น และชี้แจงวิธีการแก้ไขปัญหามาให้ประชาชนผู้ร้องเรียนปัญหาได้รับทราบ โดยการให้ทาง

พนักงานลงไปตรวจสอบพื้นที่และเช็คว่ามีโรงงานใดบ้างที่ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย เพื่อเชิญเจ้าของกิจการมาประชุม ในการหาข้อตกลงกันเพื่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียให้กับโรงงานต่างๆ นอกจากนี้ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมยังได้นำเสนอกฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้อื่นในเรื่องของการปล่อยน้ำเสียที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ และผู้ชมรายการได้รู้และเข้าใจว่าผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

ในสารคดีเรื่อง "บิมน้ำมันปล่อยน้ำมันลงคลอง เขตมีนบุรี" ทางรายการได้ให้ชาวบ้านบริเวณสี่แยกมีนบุรี เขตมีนบุรี ร้องเรียนถึงความเดือดร้อนจากคราบน้ำมันที่สถานีบริการน้ำมัน ปตท.ปล่อยลงสู่ลำคลองสาธารณะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้เด็กที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นไม่สบาย มีอาการไอและอาเจียน นอกจากนี้ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพปลูกต้นไม้ขายก็ไม่สามารถนำน้ำมารดต้นไม้ได้เหมือนเดิม เพื่อให้ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข สำนักงานเขตมีนบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบปัญหาดังกล่าวได้รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นและดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบริเวณที่ถูกร้องเรียน เมื่อพบว่าสถานีบริการน้ำมันมีบ่อบำบัดน้ำมันแต่ขาดประสิทธิภาพทำให้มีน้ำมันไหลปนออกมาจากบ่อบำบัดน้ำมัน ซึ่งมีความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ.2535 มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนพระราชบัญญัติสาธารณสุข ต้องดำเนินการตามกฎหมาย จึงได้ออกคำสั่งให้เจ้าของกิจการดำเนินการแก้ไข ถ้ายังไม่แก้ไขปัญหาก็จะออกคำสั่งระงับกิจการ

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของสารคดีทั้งสี่เรื่องข้างต้นมีการแสดงบทบาท 2 ลักษณะภายในเนื้อหาเรื่องเดียวกันที่นำเสนอในแต่ละตอน คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) โดยแสดงบทบาทเป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบำบัดน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อีกลักษณะหนึ่งของการแสดงบทบาทของเนื้อหาสารคดีทั้งสี่เรื่องข้างต้น คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการที่จะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติรักษาความ

ระอาต พ.ศ.2535 โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากกรกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ.2535 เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหและดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ ทางรายการยังมีการนำเสนอเนื้อหาให้ผู้ชมรายการเห็นว่าเมื่อมีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบแล้วไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำกฎหมายมาใช้ดำเนินการกับผู้กระทำผิดโดยมีบทลงโทษทั้งการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายตามสิทธิทางแพ่ง ระวังโทษจำคุก ปรับเงิน หรือทั้งจำทั้งปรับ เนื่องจากว่าทางรายการต้องการให้ประชาชนพึงกฎหมายซึ่งเป็นแกนหลักของสังคม ทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหากผู้ชมรายการประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการเขาสามารถพึงกฎหมายได้อย่างมีหลักเกณฑ์เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหอย่างถูกต้องในระยะยาว ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

“ ชาวบ้านที่ จ.ปทุมธานี ร้องเรียนมาว่า หมู่บ้านพรณพฤกษาไม่มีการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียของหมู่บ้านและปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองสาธารณะทำให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้อีกต่อไป ดูได้จากกรณีที่เด็กๆอาบน้ำในลำคลองแล้วเกิดผื่นคันตามร่างกายเจ้าหน้าที่อำเภอและกรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจะร่วมกันกำจัดผักตบชวาและน้ำเสียในเบื้องต้นและนำเรื่องเสนอหน่วยงานเหนือในการดำเนินการแก้ไขต่อไป การปล่อยน้ำเสียที่ไม่ผ่านการบำบัดลงสู่คลองสาธารณะ และส่งผลกระทบต่อชาวบ้านถือว่าผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมปี 2535 ผู้ได้รับผลกระทบสามารถเรียกร้องตามความเสียหายที่เกิดขึ้นตามสิทธิทางแพ่ง ซึ่งผู้รับผิดชอบจะต้องชดใช้ตามกฎหมาย ”

(จากเรื่อง น้ำเสียปทุม ออกอากาศวันที่ 15 สิงหาคม 2542)

“ ชาวบ้านหมู่ 5 ต.เชียงรากใหญ่ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากโรงงานทำฟองเต้าหู้ปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานโดยไม่มีการบำบัดทำให้มีกลิ่นเหม็น จนผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นเกิดอาการแน่นหน้าอกและนอนไม่หลับ ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานีชี้แจงว่า ได้สั่งให้อุตสาหกรรมจังหวัดเข้าไปตรวจสอบแล้วพบว่า โรงงานทำฟองเต้าหู้ดังกล่าวยังไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ จึงแจ้งให้เจ้าของกิจการทำเรื่องขออนุญาต ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535”

(จากเรื่อง โรงงานฟองเต้าหู้ จ.ปทุมธานี ออกอากาศวันที่ 24 ตุลาคม 2542)

“ชาวบ้าน ต.บางหญ้าแพรก จ.สมุทรสาคร ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากโรงงาน แกะกุ้งซึ่งปล่อยน้ำเสียออกจากโรงงานโดยไม่มีการบำบัด ทำให้มีกลิ่นเหม็นและทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในบริเวณนั้น เจ็บป่วยและไม่สบายติดต่อกัน นายสมทบ พรเกียรติกุล ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล บางหญ้าแพรกชี้แจงว่า ได้ให้ทางพนักงานลงไปตรวจสอบพื้นที่และเช็คว่ามีโรงงานใดบ้างที่ไม่มีระบบบำบัด น้ำเสียเพื่อเชิญเจ้าของกิจการมาประชุม เพื่อหาข้อตกลงกันในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียให้กับโรงงานต่างๆ ผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 “

(จากเรื่อง โรงงานแกะกุ้ง จ.สมุทรสาคร ออกอากาศวันที่ 31 ตุลาคม 2542)

“ชาวบ้านบริเวณสี่แยกมินบุรี เขตมินบุรี ร้องเรียนว่า เดือดร้อนจากคราบน้ำมันที่สถานี บริการน้ำมัน ปตท.ปล่อยลงสู่ลำคลองสาธารณะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้เด็กที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นไม่สบายมีอาการ ไอและอาเจียน นอกจากนี้ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพปลูกต้นไม้ขายก็ไม่สามารถนำน้ำมารดต้นไม้ได้เหมือนเดิม นายชัยโรจน์ เขาวาณิชย์ หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข เขตมินบุรี ได้มาตรวจสอบบริเวณที่ถูก ร้องเรียนพบว่าสถานีบริการน้ำมันมีบ่อบำบัดน้ำมันแต่ขาดประสิทธิภาพทำให้มีน้ำมันไหลปนออกมาจากบ่อ บำบัดน้ำมัน ซึ่งมีความผิดตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด พ.ศ.2535 มีโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนพระราชบัญญัติสาธารณสุขต้องดำเนินการตามกฎหมาย จึงได้ออกคำสั่งให้เจ้าของกิจการดำเนินการแก้ไข ถ้ายังไม่แก้ไขก็ต้องออกคำสั่งระงับกิจการ”

(จากเรื่อง บัมน้ำมันปล่อยน้ำมันลงคลอง เขตมินบุรี ออกอากาศวันที่ 19 ธันวาคม 2542)

3.2 การจัดการขยะ 4 เรื่อง

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีที่นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการขยะทั้งหมด 4 เรื่องที่ นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมข้างต้นในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา อันได้แก่ สารคดีเรื่อง “กองขยะสมุทรปราการ” “สารพิษใน จ.ภูเก็ต” “โรงงานเผาขยะ” และ “โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม” พบว่า ในสารคดีเรื่อง “กองขยะสมุทรปราการ” ลักษณะ ของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้ให้ชาวบ้าน ต.แพรกษาใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ เป็นผู้ออกอากาศเนื้อหารายการเองเพื่อร้องเรียนถึงความเดือดร้อนที่ได้รับจากที่ทิ้งขยะของ บริษัทเอกชนแห่งหนึ่งส่งกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและมีการปล่อย น้ำเสียออกมาด้วย เด็กที่อาศัยอยู่แถวนั้นเกิดอาการป่วยและต้องไปรักษาเดือนละ 3-4 ครั้ง เพื่อให้สำนักงานอำเภอเมือง จ.สมุทรปราการและสภาตำบลแพรกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ แก้ไขปัญหาดังกล่าวได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งชี้แจงวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยการโรยปูนขาวในบ่อบำบัดน้ำเสียเพื่อให้เกิดการตกตะกอนและจะได้สูบน้ำเสียทิ้งไป ผ่าน ทางรายการให้ประชาชนผู้ร้องเรียนปัญหาดังกล่าวได้รับทราบการดำเนินงาน

นอกจากนี้ทางรายการโลกสิ่งแวดล้อมยังได้มีการนำเสนอข้อมูลประกอบว่าผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 เพื่อให้ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำของผู้อื่นเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมและผู้ชมรายการได้รู้และเข้าใจถึงการใช้อำนาจบังคับและบทกำหนดลงโทษจากกฎหมายฉบับดังกล่าวเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งลักษณะการนำเสนอเนื้อหาข้างต้นเปรียบเสมือนการแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) เป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น อันได้แก่ การจัดการเรื่องกลิ่นและน้ำเสียที่เกิดจากการทิ้งขยะของบริษัทเอกชนที่ไม่ถูกสุขลักษณะ แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อีกลักษณะหนึ่งของการแสดงบทบาทของเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อมข้างต้นคือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Advocacy role) ในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการที่จะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 โดยผู้ชมรายการได้รับรู้ผ่านการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหและดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ เท่ากับทางรายการทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหากผู้ชมรายการประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการเขาสามารถฟ้องกฎหมายได้อย่างมีหลักเกณฑ์เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องในระยะยาว ซึ่งการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ชาวบ้าน ต.แพรวหาใหม่ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อนจากที่ทิ้งขยะของบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งส่งกลิ่นเหม็นอย่างรุนแรง เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและมีการปล่อยน้ำเสียออกมาด้วย เด็กที่อาศัยอยู่แถบนั้นเกิดอาการป่วยและต้องไปรักษาเดือนละ 3-4 ครั้ง นายเฉลิม แน่นหนา ปลัด

อำเภอเมือง จ.สมุทรปราการ และสภาตำบลแพทราชซึ่งแจ้งว่า ได้กำชับให้ผู้ประกอบการเจ้าของบ่อขยะทำการไถกลบโดยใช้ทรายและปูนขาวเพื่อกำจัดกลิ่นและใส่สารส้มลงไปใบบ่อบำบัดน้ำเสียเพื่อให้เกิดการตกตะกอนและจะได้สูบน้ำเสียทิ้งไป อย่างไรก็ตามผู้เสียหายสามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำผิดได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 "

(จากเรื่อง กองขยะสมุทรปราการ ออกอากาศวันที่ 5 กันยายน 2542)

จากการศึกษาเนื้อหาสารคดีเรื่อง "สารพิษใน จ.ภูเก็ต" พบว่า ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหา คือ ทางรายการได้หยิบยกประเด็นปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการที่กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) ตรวจสอบซีเมนต์และน้ำของโรงงานเผาขยะใน จ.ภูเก็ต พบสารตะกั่ว แคดเมียม และทองแดงสูงกว่าค่ามาตรฐาน นอกจากนี้สารไดออกซินที่ออกมาจากปล่องควัน โรงงานเผาขยะยังมีผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์และการเกิดโรคเนื้องอกในสมอง กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) ดำเนินการรณรงค์เรื่องสารพิษตกค้างในโรงงานเผาขยะโดยการนำป้ายต่อต้านไปติดรอบๆโรงงานและดำเนินการทำงานของรัฐบาลที่ไม่มีการติดตามแก้ไขปัญหาสารไดออกซินที่ออกมาจากปล่องควันของโรงงานเผาขยะ

ในสารคดีเรื่อง "โรงงานเผาขยะ" ทางรายการได้หยิบยกเหตุการณ์เรียกร้องให้ระงับโครงการสร้างโรงงานเผาขยะในประเทศไทยของกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) มารายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบ นอกจากนี้ยังมีการเรียกร้องให้ญี่ปุ่นยกเลิกการส่งออกเทคโนโลยีโรงงานเผาขยะให้ประเทศไทยโดยผ่านโครงการเงินกู้แบบพิเศษ เพราะซีเมนต์ตัวอย่างมาจากโรงงานเผาขยะที่ภูเก็ตและเกาะสมุย มีสารตะกั่ว ทองแดง และแคดเมียมเกินมาตรฐานและมีอันตรายต่อชีวิตมนุษย์

สำหรับสารคดีเรื่อง "โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม" ทางรายการได้หยิบยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับโครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่ตั้งไว้หลายโครงการ เช่น โครงการบำบัดน้ำเสียในแม่น้ำสายหลัก ศูนย์กำจัดขยะ ที่จะได้รับผลกระทบจากการทิ้งปริมาณของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ถูกตัดลงไปเกือบ 400 ล้านบาท สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จึงแก้ไขปัญหาด้วยการพยายามผลักดันโครงการศูนย์กำจัดขยะโดยให้ท้องถิ่นที่มีศักยภาพสมทบกับงบประมาณส่วนกลาง 30% พร้อมทั้งอาจให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะด้วย

การนำเสนอเนื้อหาในสารคดีทั้งสามเรื่องข้างต้นเป็นไปในลักษณะของการแสดงบทบาทและการกระทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) โดยแสดงบทบาทเป็น

กระจกเงาสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับผลเสียทางด้านสิ่งแวดล้อมสืบเนื่องไปถึงอันตรายที่เกิดขึ้นแก่ร่างกายมนุษย์จากการจัดการขยะในประเทศไทยโดยการก่อสร้างโรงงานเผาขยะ และปัญหาการดำเนินการศูนย์ขยะในชุมชนท้องถิ่นเนื่องมาจากการขาดการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์เหล่านั้น ผ่านการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารของเนื้อหาที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดีทั้งสามเรื่องข้างต้น ซึ่งเป็นไปในลักษณะเป็นเหมือนกลไกสารธารณะในการเฝ้ามองระแวงระวังเตือนภัยจากการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้องผ่านกรรมวิธีในการกำจัดของโรงงานเผาขยะ ซึ่งจะก่อให้เกิดสารพิษอันเป็นสาเหตุของการเกิดเนื้องอกในสมองและอันตรายต่อชีวิตมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อาศัยอยู่ใน จ.ภูเก็ต ที่มีการใช้โรงงานเผาขยะดังกล่าวแล้ว ทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคมโดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านเกี่ยวกับการจัดการขยะที่น่าสนใจมารายงานแก่ผู้ชมรายการโดยเฉพาะในเรื่องเทคโนโลยีโรงงานเผาขยะที่ประเทศญี่ปุ่นจะสนับสนุนให้ประเทศไทยก่อสร้างขึ้นใช้ภายในประเทศโดยผ่านโครงการเงินกู้แบบพิเศษต่างๆที่เทคโนโลยีดังกล่าวผลิตสารพิษที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ เป็นการทำให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงสถานการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและผลกระทบของเรื่องดังกล่าวต่อสุขภาพอนามัย ก่อให้เกิดความตื่นตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีรายละเอียดในเนื้อหา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) ระบุว่า ชี้เถ้าและน้ำของโรงงานเผาขยะใน จ.ภูเก็ต ที่เคยนำไปตรวจสอบก่อนหน้านี้มีสารตะกั่ว แคดเมียม และทองแดงสูงกว่าค่ามาตรฐาน นอกจากนี้สารไดออกซินที่ออกมาจากปล่องควันโรงงานเผาขยะยังมีผลกระทบต่อระบบสืบพันธุ์และการเกิดเนื้องอกในสมอง กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) ดำเนินการรณรงค์เรื่องสารพิษตกค้างในโรงงานเผาขยะ โดยการนำป้ายต่อต้านไปติดรอบๆโรงงานและต่าหนิการทำงานของรัฐบาลที่ไม่มีการติดตามแก้ไขปัญหาสารไดออกซินที่ออกมาจากปล่องควันของโรงงานเผาขยะ ”

(จากเรื่อง สารพิษใน จ.ภูเก็ต ออกอากาศวันที่ 23 มกราคม 2543)

“ กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโลก (GREEN PEACE) เรียกร้องให้ระงับโครงการสร้างโรงงานเผาขยะในประเทศไทย และเรียกร้องให้ญี่ปุ่นยกเลิกการส่งออกเทคโนโลยีโรงงานเผาขยะให้ประเทศไทยโดยผ่านโครงการเงินกู้แบบพิเศษ เพราะชี้เถ้าที่สู่มตัวอย่างมาจากโรงงานเผาขยะที่ภูเก็ตและเกาะสมุยมีสารตะกั่ว ทองแดง และแคดเมียมเกินมาตรฐานและมีอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ ”

(จากเรื่อง โรงงานเผาขยะ ออกอากาศวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2543)

“ โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ตั้งไว้หลายโครงการ เช่น โครงการบำบัดน้ำเสียในแม่น้ำสายหลัก ศูนย์กำจัดขยะ จะได้รับผลกระทบจากการที่งบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ถูกตัดลงไปเกือบ 400 ล้านบาท สำนักงานนโยบายและ

แผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม จะพยายามผลักดันโครงการศูนย์ก้าจัดชยะ โดยให้ ท้องถิ่นที่มีศักยภาพสมทบกับงบประมาณส่วนกลาง 30% พร้อมทั้งอาจให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนด้วย "

(จากเรื่อง โครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ออกอากาศวันที่ 7 พฤษภาคม 2543)

การกระทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงของรายการโลกสิ่งแวดล้อม เป็นการมุ่ง
 ความสำเร็จความรู้สึของผู้ชมโดยผ่านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา อันได้แก่ เทคนิคบันเทิงคดี
 เทคนิคการใช้ภาษา

การกระทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความเข้าใจหรือ
 ให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ชมรายการ และเนื้อหาของรายการสามารถดึงดูดให้ผู้ชมติดตามรายการ
 ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งรายการโลกสิ่งแวดล้อมมีการใช้เทคนิคในการนำเสนอเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. เทคนิคบันเทิงคดี การทำให้ความรู้ด้านวิชาการเบาลงและนำดูมากขึ้น โดยมี
 การผูกเรื่องขึ้นมา มีตัวละครและตัวละครเหล่านั้นแสดงบทบาทหน้าที่ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
 ความเป็นจริง เช่น ตัวละครในเรื่องต้องมีจริงและบทสนทนาที่ต้องเกิดขึ้นจริงด้วย ซึ่งในรายการ
 โลกสิ่งแวดล้อมจะใช้เทคนิคการนำเสนอเช่นนี้ในกรณีที่ในข้อเท็จจริงมีตัวละคร ทางรายการก็สร้าง
 ฉากละครขึ้นมาได้โดยให้คนในพื้นที่ที่เป็นผู้ประสบกับปัญหาหรือมีความเกี่ยวข้องกับประเด็น
 เนื้อหาที่นำเสนอในรายการเป็นผู้ถ่ายทอดประเด็นเนื้อหานั้นๆเพราะเขาจะสามารถถ่ายทอด
 เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นได้สมบูรณ์ที่สุด และเป็นการสร้างความเชื่อถือให้เกิดกับผู้ชมรายการเพราะ
 คำพูดเหล่านั้นออกมาจากปากของผู้ที่ประสบกับเหตุการณ์จริงเอง ลักษณะของเนื้อหาที่ได้ก็จะ
 เป็นการบรรยายพูดคุยที่เป็นธรรมชาติเหมือนกับทางรายการได้นำผู้ชมไปพบกับเรื่องราวและชีวิต
 ของผู้คนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำเสนอในรายการทำให้เนื้อหาที่ทางรายการนำเสนอเป็น
 รูปธรรมและเพิ่มความเข้าใจให้แก่ผู้ชมได้มากขึ้นและง่ายขึ้น

2. เทคนิคการใช้ภาษา ในกรณีที่ทางรายการมีการนำเอาข้อมูลมาจากเอกสารไม่
 ว่าข้อมูลนั้นจะเป็นภาษาทางเทคนิค ภาษาทางการ หรือภาษาตัวเลข ผู้เขียนบทรายการจะแปลง
 ให้เป็นภาษาการสื่อสาร การนำเสนอเรื่องราวประเด็นในเนื้อหาของรายการจึงเหมือนกับเป็นการ
 เล่าเรื่องให้ถ่ายทอดการรับรู้ของผู้ชม

สรุปผลการวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของรายการโลกสิ่งแวดล้อมในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ

จากการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพของรายการโลกสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 44 เรื่อง ปรากฏว่าเนื้อหาของรายการมีการแสดงบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการทั้งหมด 27 เรื่อง ซึ่งนอกจากการแสดงบทบาทในลักษณะของการเป็นช่องทางเพื่อถ่ายทอดข้อมูลเนื้อหารายการถึงผู้ชมรายการที่มีความสนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เป็นกลุ่มผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายของรายการแล้ว รายการโลกสิ่งแวดล้อมยังสวมบทบาทเป็น "ตัวตั้งตัวตี" คัดเลือกเหตุการณ์และเรื่องราวเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศโดยตรง มานำเสนอเพื่อสื่อสารไปยังผู้ชมรายการซึ่งเป็นกลุ่มผู้รับสารอย่างมีความมุ่งหมายเชิงการสื่อสาร โดยนำเสนอเนื้อหารายการเกี่ยวกับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นหนึ่ง คือ ความเกี่ยวข้องกับสุขภาพของคน ในเชิงวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์เพื่อทำให้ประชาชนรู้จักเรื่องสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น และเกิดความรู้สึกตระหนักเพื่อเข้ามาช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหาล้อม ทำให้สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ซึ่งการแสดงบทบาทในลักษณะดังที่กล่าวมาสอดคล้องกับที่ผู้ควบคุมการผลิตรายการและผู้เขียนบทรายการโลกสิ่งแวดล้อมให้สัมภาษณ์ไว้ว่า "ประเด็นที่เลือกมานำเสนอในรายการ ที่งานต้องมีการประชุมกันว่าอาทิตย์นี้เราจะเลือกทำประเด็นหรือเรื่องใดมานำเสนอ จัดไปเป็นคิวที่จะนำเสนอประเด็นในแต่ละอาทิตย์แล้วออกไปทำรายการกัน ทุกคนมีสิทธิในการนำเสนอประเด็นที่อยากทำหรือคนอื่นหรือโตะชาวอื่น ๆ อยากจะมาแนะนำให้เราออกไปทำรายการ เราก็มินต์รับฟัง และออกไปทำตามข้อเสนอแนะถ้าเรื่องน่าสนใจ แต่ส่วนใหญ่ก็คือเราเป็นคนคิดประเด็นและออกไปทำรายการของเราเอง" (กิตติสิงหาปัด, สัมภาษณ์, 23 กรกฎาคม 2542)

"ประเด็นที่เลือกมานำเสนอในรายการ คือ หนึ่ง กระแสจากข่าวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สอง จากคนที่ทำงานในวงการสิ่งแวดล้อมบอกเล่ากัน ไทรมมาบอกกันโดยตรง สาม จากการที่เราทำสารคดีเรื่องหนึ่งแล้วมันโยงไปสู่อีกเรื่องหนึ่ง มันก็คือข้อมูลที่ได้รับการบอกเล่าเสมอๆ เวลาทำงานอยู่ในสนาม สี่ จากข้อมูลเก่าในอดีตที่ยังติดตามเรื่องอยู่ ห้า จากบรรดาข่าวแจกแผ่นพับขององค์กรสิ่งแวดล้อมต่างๆ หน่วยงานทางวิชาการ ถ้าอ่านเจอแล้วรู้สึกว่าเป็นเรื่องใหญ่ได้ก็จะต้องเก็บไปทำ แต่ในตอนนี้จะมีน้อยมาก" (จิตติมา บ้านสร้าง, สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2543)

การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลางและเป็นผู้ผลักดันให้การสนับสนุน (Mediation role & Advocacy role) มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการทั้งหมด 16 เรื่อง การแสดงบทบาทในลักษณะนี้รายการโลกสิ่งแวดล้อมเป็นช่องทางที่ถ่ายทอดเรื่องราวเรียนของประชาชนที่เป็นผู้ชมรายการทางบ้านไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สาเหตุ

เนื่องจากผู้ชมรายการดังกล่าวได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการกระทำของผู้อื่น และทำให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพติดตามมา ในที่นี้ประชาชนผู้ประสบปัญหาเดือดร้อนจึงเป็น "ตัวตั้งตัวตี" ที่ส่งสารอย่างมีความมุ่งหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้น ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้กับประชาชนผู้ร้องเรียน

นอกจากนี้รายการโลกสิ่งแวดล้อมยังมีการแสดงบทบาทเป็นผู้ให้การผลักดัน สนับสนุนร่วมอยู่ด้วย ในลักษณะของการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือ มาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของ สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 เป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำ ความผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ ผู้ที่ได้รับความเสียหายสามารถที่จะนำกฎหมายมาใช้ ดำเนินการกับผู้กระทำความผิดโดยมีบทลงโทษทั้งการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายตามสิทธิทางแพ่ง ระวังโทษจำคุก ปรับเงิน หรือทั้งจำทั้งปรับ เนื่องจากว่าทางรายการต้องการให้ประชาชนที่ ิงกฎหมายซึ่งเป็นแกนหลักของสังคม ทำให้ผู้ชมเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหากผู้ชมรายการ ประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการเขาสามารถที่จะกฎหมายได้อย่างมีหลักเกณฑ์ เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องในระยะยาว ซึ่งทางรายการนำเสนออย่างต่อเนื่องทุก ตอนของช่วงร้องทุกข์สิ่งแวดล้อม

การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นคู่ปฏิปักษ์ (Adversary role) กับรัฐบาลในการ จัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ โดยการสืบสวนตรวจสอบคำอ้างสิทธิเรียกร้องและการ แกล้งของรัฐบาล รวมไปถึงการคอยเฝ้าระวังเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ ของสาธารณชน มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการทั้งหมด 1 เรื่อง

การแสดงบทบาทของเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อมในแต่ละลักษณะดังที่กล่าว มาข้างต้นนั้นสามารถแยกย่อยลงมาเป็นการแสดงบทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหา รายการแบ่งตามประเภทการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะมลพิษ 30 เรื่อง

ในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะมลพิษที่ปรากฏในรายการโลก สิ่งแวดล้อม พบว่ามีการแสดงบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ 3 บทบาท 5 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) 2 ลักษณะ อันได้แก่

การแสดงบทบาทเป็นป้ายประกาศ และการแสดงบทบาทเป็นกระจกเงา การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลางและเป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Mediation role & Advocacy role) 1 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นเวทีและผู้ให้การผลักดันสนับสนุน และการแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นคู่ปฏิบัติกับรัฐบาล (Adversary role)

การแสดงบทบาทของเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อมในแต่ละลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถแยกย่อยลงมาเป็นการแสดงบทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหารายการที่ต่างกันดังนี้ คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) แบ่งออกเป็น

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นป้ายประกาศ ให้คำแนะนำและชี้แนวทางในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน มีการกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมในลักษณะของการรณรงค์ทางสังคมให้ผู้ชมรายการร่วมมือกันปฏิบัติตามการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น ดังเนื้อหาที่ปรากฏในสารคดีเรื่อง "ความพยายามในการจัดการควันขาว ควันดำของกรุงเทพมหานคร"

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นกระจกเงา สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์เหล่านั้น มีการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสาร ลักษณะเป็นเหมือนกลไกสาธารณะในการเฝ้ามองระแวงระวังเพื่อเตือนภัย ทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคม โดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพที่น่าสนใจมารายงานให้ผู้ชมรายการได้ทราบว่า มีสถานการณ์หรือสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ก่อให้เกิดความตื่นตัวและเตรียมตัวที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งแบ่งได้เป็น 4 ประเด็น คือ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ การใช้สารพิษ และการเฝ้าระวังคุณภาพแหล่งน้ำ มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 16 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ เรื่องคุณภาพผัก เรื่องน้ำทะเลเปลี่ยนสี เรื่องกรุงเทพมหานครตรวจจับรถควันดำ เรื่องควันขาวควันดำ เรื่องโคบอลต์60 เรื่องชั้นโอโซน เรื่องการเลิกใช้สารพิษ เรื่องการฝังกลบสารพิษ เรื่องรณรงค์การใช้รถโดยสารประจำทางแทนรถโดยสารส่วนบุคคลเพื่อลดควันพิษ เรื่องความพยายามในการจัดการควันขาวควันดำของกรุงเทพมหานคร เรื่องการนำเสียของแม่น้ำท่าจีน เรื่องโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เรื่องวิสัยทัศน์ผู้สมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เรื่องสรุปสถานการณ์ด้านมลพิษในประเทศไทย และเรื่อง "นักสืบสายน้ำ"

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลางและเป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Mediation role & Advocacy role) ของเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดลอมเป็นไปในลักษณะที่ส่วนหนึ่งของการแสดงบทบาทเป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง การใช้สารอันตราย และการใช้สารสกัดจากธรรมชาติแทนสารเคมีและสารพิษที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อีกส่วนหนึ่งเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดลอมได้แสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุนในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดผลทางปฏิบัติ ซึ่งการแสดงบทบาทในลักษณะทั้งสองบทบาทข้างต้นมีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 11 เรื่อง ได้แก่ เรื่องโรงงานปูน อ.ปากช่อง ปล่อยกถิ่น เรื่องโรงงานเหล็กเขตบางแค เรื่องโรงงานเก็บสารเคมีคลองสามวา เรื่องโกดังเก็บสารเคมีเจนโก้ จ.ชลบุรี เรื่องโรงงานปล่อยกถิ่น อ.ปากช่อง เรื่องโรงงานปล่อยเขม่าคว้น จ.ปทุมธานี เรื่องโกดังเก็บสารเคมีบางซื่อ เรื่องอู่รถเมล์เสียงดัง เรื่องผักปลอดสารเข้ากรุง เรื่องโรงงานพลาสติก บางขุนเทียน เรื่องโรงงานขนไก่ปล่อยกถิ่น จ.อยุธยา และเรื่องโรงงานปล่อยฝุ่น จ.อยุธยา และมีกรกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการทางกฎหมายเพื่อเอาความผิดกับผู้กระทำความผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ เท่ากับทางรายการทำให้ผู้ชมรายการเกิดการเรียนรู้ในสังคมว่าถ้าหากผู้ชมรายการประสบปัญหาเช่นเดียวกับกรณีที่น่าเสนอในรายการเขาสามารถพึงกฎหมายได้อย่างมีหลักเกณฑ์เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องในระยะยาว การให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่สังคมโดยใช้มาตรการทางกฎหมายนี้ ทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากสภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำ

ของผู้อื่นนั้นสามารถให้กฎหมายเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหาและเอาความผิดกับผู้กระทำ ความผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นคู่ปฏิบัติ (Adversary role) กับรัฐบาล โดยการสืบสวนตรวจสอบคำอ้างสิทธิเรียกร้องและการแถลงของรัฐบาล รวมไปถึงการคอยเฝ้าระวัง เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของสาธารณชน เป็นไปในลักษณะที่ทาง รายการสวมบทบาทเป็นผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนของสาธารณชนวิพากษ์ วิจัยการทำงานของรัฐบาล ซึ่งการแสดงบทบาทดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อม 1 เรื่อง และมีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การเสนอแนะหรือชักจูงใจโดยการ ตีความด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การประกาศนาระยะตั้งโรงงานของกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อ ชักจูงให้ผู้ชมรายการเข้าใจว่าการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง พร้อมทั้งอธิบายตัวอย่างของ กรณีแวดล้อมต่างๆที่สนับสนุนการตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเน้นให้เห็นถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น กับสุขภาพของประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าว

2. ทรรศนะธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ 4 เรื่อง

ในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพที่ปรากฏในรายการโลกสิ่งแวดล้อม พบว่ามีการแสดงบทบาทเพียงบทบาทเดียว คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) สามารถแยกย่อยลงมาเป็นการแสดง บทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหารายการที่ต่างกันดังนี้

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นหน้าตาที่เปิดสู่ประสบการณ์ ทำให้ผู้ชม รายการได้รับทราบความรู้ใหม่ๆที่เกี่ยวข้อกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ เป็นการ เพิ่มทัศนคติของผู้ชมรายการที่เคยมีต่อเรื่องดังกล่าวให้กว้างขวางยิ่งขึ้น มีการกระทำหน้าที่ในการให้ การศึกษา 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องหิ้งห้อย และเรื่องปลวก ซึ่งการกระทำหน้าที่ในการให้การศึกษาใน รายการโลกสิ่งแวดล้อมเป็นไปในลักษณะของการรวบรวมความรู้และความเข้าใจใหม่ๆที่ถูกต้อง มานำเสนอแก่ผู้ชมรายการ เช่น ประโยชน์ของหิ้งห้อยในแง่มุมที่มีความเกี่ยวข้องกับสุขภาพของ มนุษย์ และการเปลี่ยนความเชื่อและความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในเรื่องการรับประทานสัตว์ เช่น พญา ปลวกเพื่อบำรุงกำลัง

- การแสดงบทบาทในฐานะเป็นผู้ตีความ อธิบายให้ผู้ชมรายการเข้าใจใน เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่ยังเป็นที่สงสัย โดยการแปล ความหมายและขยายความเพิ่มเติมสำหรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจและทำให้

เหตุการณ์ที่ไม่กระจ่างแจ้งนั้นแจ่มชัดขึ้น การแสดงบทบาทดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อม 2 เรื่อง และมีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การกระทำหน้าที่ในการเสนอแนะและชักจูงใจในลักษณะของการนำเสนอความคิดเห็น ให้คำอธิบายความหมาย ดีความอธิบายความหรือวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องโครงการพัฒนาที่เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนและการวางแผนการจัดการที่ดิน ได้แก่ การวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นเรื่องความโปร่งใสของการทำประชาพิจารณ์ในการสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกที่อาจก่อให้เกิดฝนกรดและควันทพิษซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ดังที่ปรากฏในสารคดีเรื่อง "โรงไฟฟ้าบ่อนอก" การนำเสนอความคิดเห็นและอธิบายความให้ผู้ชมรายการได้เข้าใจถึงข้อดีของการประกาศใช้มาตรการผังเมืองเพื่อจัดระบบสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยของประชาชน เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ดังที่ปรากฏในสารคดีเรื่อง "ผังเมืองกรุงเทพฯ"

3. สุขภาพสิ่งแวดล้อม 10 เรื่อง

ในการนำเสนอประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในรายการโลกสิ่งแวดล้อม พบว่ามีการแสดงบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพ 2 บทบาท 3 ลักษณะ คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) อันได้แก่ การแสดงบทบาทเป็นเวที และการแสดงบทบาทเป็นกระจุกเงา การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลางและผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Mediation role & advocacy role) 1 ลักษณะ อันได้แก่ การแสดงบทบาทเป็นเวทีและผู้ให้การผลักดันสนับสนุน การแสดงบทบาทของเนื้อหา รายการโลกสิ่งแวดล้อมในแต่ละลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถแยกย่อยลงมาเป็นการแสดงบทบาทนั้นผ่านการกระทำหน้าที่ของเนื้อหา รายการที่ต่างกันดังนี้ คือ การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลาง (Mediation role) แบ่งออกเป็น

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นกระจุกเงา สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการปัญหาขยะให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงรายละเอียดและความเคลื่อนไหวของการจัดการปัญหาขยะ มีการกระทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารที่ปรากฏในเนื้อหาทางด้านการจัดการปัญหาขยะให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมนั้น มีลักษณะเป็นเหมือนกลไกสาธารณะในการเฝ้ามองระแวดระวังเพื่อเตือนภัย ทำหน้าที่เสมือนยามที่คอยสอดส่องตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสังคม โดยหยิบยกประเด็นข่าวสารทางด้านการจัดการปัญหาขยะที่น่าสนใจมารายงานให้ผู้ชมรายการได้ทราบว่า มีสถานการณ์หรือสภาพปัญหาขยะซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ก่อให้

เกิดความตื่นตัวและเตรียมตัวที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องสารพิษใน จ.ภูเก็ต เรื่องโรงงานเผาขยะ เรื่องโครงการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบำบัดน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาการบำบัดน้ำเสียเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอ เพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหาเหล่านั้นได้ชี้แจงและแสดงความคิดเห็นสะท้อนกลับต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น มีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 2 เรื่อง และมีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การนำเสนอข่าวสารข้อมูลโดยการหยิบยกประเด็นปัญหาการบำบัดน้ำเสียมารายงานให้ผู้ชมรายการได้รับทราบถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น รวมไปถึงแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังรายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อหาสารคดีเรื่อง “น้ำเสียแหลมฉบัง” และ “น้ำเสียพัทยาใต้”

- การแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นตัวกลางและผู้ให้การผลักดันสนับสนุน (Mediation role & Advocacy role) ของเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อมเป็นไปในลักษณะที่ส่วนหนึ่งของการแสดงบทบาทเป็นเวทีรับเรื่องราวร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการบำบัดน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีปัญหาเกิดขึ้น แล้วนำมาออกอากาศเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้รับทราบ โดยให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นผู้ออกอากาศเอง และหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงต่อสารที่ทางรายการนำเสนอเพื่อถ่ายทอดให้รับทราบข้อร้องเรียนของประชาชนผู้ประสบปัญหาได้ชี้แจงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

อีกส่วนหนึ่งเนื้อหารายการโลกสิ่งแวดล้อมได้แสดงบทบาทในฐานะที่เป็นผู้ให้การผลักดันสนับสนุนในลักษณะของการมีเจตนาที่จะเปลี่ยนการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับอำนาจของสาธารณชนในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ที่มีอยู่ในสังคมให้เกิดผลทางปฏิบัติ และมีการกระทำหน้าที่เพียงลักษณะเดียว คือ การกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมในลักษณะการให้แนวทางการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคม โดยการให้ข้อเสนอแนะหรือทางออกแก่มาตรการทางสังคมหรือมาตรการทางกฎหมาย โดยทางรายการได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจาก

สภาพของสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลงเนื่องจากการกระทำของผู้อื่นนั้นสามารถใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหาลักษณะนี้และเอาความผิดกับผู้กระทำผิดที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งการแสดงบทบาทในลักษณะทั้งสองบทบาทดังกล่าวข้างต้นมีปรากฏอยู่ในเนื้อหารายการ 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องน้ำเสีย จ.ปทุมธานี เรื่องกองขยะ จ.สมุทรปราการ เรื่องโรงงานฟองเต้าหู้ จ.ปทุมธานี เรื่องโรงงานแกะกุ้ง สมุทรสาคร และเรื่องปืมน้ำมันปล่อย่น้ำมันลงคลอง เขตมีนบุรี

การกระทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ปรากฏมากที่สุดในเนื้อหาทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมทั้งหมด 21 เรื่อง สืบเนื่องมาจากรูปแบบการนำเสนอในลักษณะสารคดีเชิงข่าวของรายการที่เน้นการนำเสนอเนื้อหาเชิงวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อม ประเด็นของเรื่องที่น่าสนใจมักผูกอยู่กับความ เป็นข่าว เป็นหลักและประเด็นที่เป็นปัญหาอยู่ในสังคม รูปแบบวิธีการนำเสนอเป็นสารคดีที่สามารถนำเสนอเนื้อหาได้ยาวและนานกว่าสัปดาห์ข่าว รายการโลกสิ่งแวดล้อมไม่ใช่การนำเสนอข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวและไม่ใช่อายัดรายการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม

การกระทำหน้าที่ในการกระตุ้นเร้าและระดมสรรพกำลังให้เกิดความเคลื่อนไหวในสังคมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกื้อกูลต่อสุขภาพที่นำเสนอในรายการโลกสิ่งแวดล้อมซึ่งปรากฏมากเป็นลำดับรองลงมาจำนวน 18 เรื่องนั้น สอดคล้องกับกับวัตถุประสงค์หนึ่งของการผลิตรายการนี้ คือ “ผมทำรายการทั้งในเชิงที่เป็นการสะท้อนปัญหาให้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบแก้ไขสาธารณชนได้รับรู้ปัญหา และในอีกแง่หนึ่งก็คือประชาชนได้รับความรู้ คือ รู้ถึงวิธีการที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมมันดีขึ้น ซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องราวในด้านบวกและในด้านที่สถานการณ์มันรุนแรงว่า ถ้าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มันรุนแรงขนาดนี้ เพราะฉะนั้นเราควรหรือไม่ควรจะทำอะไรบ้าง” (กิตติ สิงหปัด, สัมภาษณ์, 23 กรกฎาคม 2542)

สำหรับการกระทำหน้าที่ในการให้ความบันเทิงนั้น รายการโลกสิ่งแวดล้อมแสดงการกระทำหน้าที่นี้โดยผ่านเทคนิคการนำเสนอเนื้อหา อันได้แก่ การใช้เทคนิคบันเทิงคดีในการผูกเรื่องขึ้นมาโดยมีตัวละครในเรื่องที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลจริง บางครั้งทางรายการก็มีการสร้างฉากละครขึ้นมาแต่ยังยึดให้คนที่อยู่ในเหตุการณ์เป็นผู้ถ่ายทอดประเด็นเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหาของรายการเหมือนกับเป็นการเล่าเรื่องให้ถ่ายทอดการรับรู้ของผู้ชมรายการ เน้นการบรรยายเชิงพูดคุยที่เป็นธรรมชาติเหมือนกับทางรายการได้นำผู้ชมไปพบกับเรื่องราวและชีวิตของผู้คนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่นำเสนอในรายการ